

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת במדבר תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופּט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

טושה. עגלה ערופה – פרק תשיעי דף מו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" תוספות

ממעטא דאיתא מגיש: מי ליכא דפסלי בהו שנים. ופרס ותיקא תחטא דכתיב בהו בני
 שנתן וכי איצטרך בה למעטינהו מפסול עבודה לתיב ויטרוך. דא לא מעטינהו והו
 נגרי בקל וחומר מעגלה שנתקנה בהו עבודה. גרסי: עבודת אסור. כגון שבטא על כלאים
 בשור ותורה עבודת אסור גמי מתיא קרא נפקא. דכין דתיך קראי נאמר על כרחיך
 חו מעידי לעבודת אסור. על גבי פרה תניא:
 שאר עבודות פסולות בה. דכתיב בהו על עבד
 בה ואם נפשו לומר. ואם יש לך להשיב על
 קו זה. צא ולמד גמי. באשר נאמר על בני: מאי
 אם נפשו לומר. מאי יהוה לך למיפך דשבוקא
 תניא לאורחיה ותיף בגוה שיהו נאמר כאן ב'.
 והאי על יתרא הוא. דקא ככלל שאר עבודות
 הוא ומסקום שבתיא. לא תניא קתיי לה אלא
 תניא מפרש ואולי גמרא דקא מותבי
 לרב והיהו דאמר לעיל שאר משאות פוסל
 בפרה בעגלה בעגלמא. והא פיון שאר משאו
 בקרה לא כתיב ומעגלה ליה קל בגוה שיהו
 ומנומקא שבאת משם יש לך ללמד גמי וקח
 עגלה עד שתמשוך אף פרה בשאר משאות
 דלפנין מעגלה עד שתמשוך תלי אשר לא
 עלה עליה על גמי. דרש ליה בלא על מלוא
 תביב אשר לא עלה על עליה. והו דתיך כתיב
 על לדרשא בדרשניא ואולי איב' ב' שלא
 בשעת עבודה. ואפלו תיחזי עליה לחקל משא
 קמיו אלא משוך. אלא בשעת עבודה. כלומר
 שעבודה זו לפרך היא. אכל אקראי בעלמא
 שתיבת שק עליה ולא לדרוביבו אלא מקד
 ואותיבו על פסלה משיבת על לוסל בעגלה
 שאני עושה פירות. עגלה בת שנתה לא לדהו
 במקום שאין עושה פירות. נחל איתן קשה. שלא
 תיחזינהו. שדקגורה

איתן

והנהניג אמורים: "כפר לעמך ישראל אשר פדת ה'
 ואל תתן דם נקי בכפר עמך ישראל". לא היו צריכין
 לומר "ונכפר להם דמים" אלא רוח הקודש מכשרתן:
אימתי שתעשו ככה תדים מתכפר להם: גמ'
והא מום פוסל בעגלה, מקל וחומר? ומה פרה שאין
השנים פוסלות בה, מום פוסל בה. עגלה ששנים
פוסלות בה, אינו דין שיהא מום פוסל בה? שאני
התם, דאמר קרא: 'אשר אין בה מום' בה מום פוסל,
ואין מום פוסל בעגלה. אלא מעתה, לא יהו שאר
עבודות פוסלות בה? אלאה אמר רב יהודה אמר
רב: הניח עליה עורה של שקין פסולה, ובעגלה עד
שתמשוך? שאני פרה, דלפינן "על" "על" מעגלה.
עגלה נמי, תיחי "על" "על" כפרה? הא מעטת מעגלה.
"בה", בעגלה נמי תביב "בה"? תרוא מביעי ליה,
למעוטי קרשים ולא פסלה בהו עבודה. סלקא דעתך
אמינא, ליתי בקל וחומר מעגלה ומה עגלה, שאין מום
פוסל בה, עבודה פוסלת בה. קרשים שמום פוסל
בהו, אינו דין שעבודה פוסלת בהו? איכא למיפרך מה
לעגלה, שכן שנים פוסלות בה. אמו קרשים, מי ליכא
דפסלי בהו שנים? כי איצטרך קרא, להנד קרשים
דפסלי בהו שנים. וקרשים ולא פסלה בהו עבודה

1 והנהניג אמורים. כדכתיב לעיל נגשו והנהניג הם לוי ולא פרש על מה הם נגשים: ולא
 2 היו צריכים לומר דמים. ודלף מוטבל נדבש שיהו. כלומר ונכפר דכתיב בקרא לאו אונעו ואמרו קאי
 3 שיהא אף זה בכלל אמירה, אלא מלקא באפני נפשה הוא. שרוח הקודש בשר את
 4 מישאל ע"י משה רבינו לכשישעו בן ונכפר להם דמים. גמ' עגלה. בת שנתה היא ואת
 5 עגלה שנתה פסולה, דכל מקום שנאמר בתורה
 6 עלל כחם בה משא הוא ודלף מוטבל נדבש שיהו. 1
 7 שנה פרה אדוקה אין שעור לשנותיה מום
 8 פוסל בה. דכתיב כפרה אדוקה אין בה מום
 9 (הקורא י"ה בה. מעוט: אלא מעתה. דכל היכא
 10 דכתיב בה משא הוא ולא גמרינן מניה בקל
 11 וחומר: לא יהו שאר עבודות פסולות. כפרה.
 12 דקא על כלבד כתיב בה אלא דגמר לה קוד
 13 מעגלה לה ובעגלה חומר ומיסקא כדכתיב כפרה
 14 עבודת במשעה. ואי בה מעטא לא נגמר מניה
 15 אלאה אסר רב יהודה תיני. על פרה עורה של
 16 שקין אגדה של שקין פסולה ואונעו דלאו על
 17 הוא ובעגלה חומר ומיסקא כדכתיב כפרה
 18 במלאכת על הקאמורה בה אשר לא עלה.
 19 בעגלה לחדה ואפלו שלא מטיבה ובעגלה עד
 20 שתמשוך. שתלטלל תפאס מעט. דבעגלה כתיב
 21 אשר לא מטיבה. ולקפון פרך כיון דשאר
 22 עבודות בפרה לא כתיבי ומעגלה דלפינן אסאי
 23 ומיסקל בעגלה לחדה דשאר משאו שאינו על
 24 ממש. מי מעט מנהו דגמר פרה דבעגלה קוד
 25 בשאר עבודות ואינו: דכתיב בה מעטא: שאני
 26 פרה דלפינן על על. וכיון דגוה שיהו מטה
 27 היא קלה ליה חומר מטיבה. ומעטא דבה
 28 דרש ליה לדרשא אמרינא כולקפון. עגלה נמי
 29 תיחי על על מטיבה. למוסל למעוטי קרשים ולא
 30 פסלה בהו עבודה. מתקריה. אכל פרה לא

22 מהתם נפקא? עגרת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה לה" אלה אי אתם מקריבי,
 23 אכל אתם מקריבי קרשים שעבודה בהו עבודה! איצטרך, סלקא דעתך אמאי: הני מילי תיביב דעבד בהו עבודת היתר, אכל
 24 עבודת אסור אלא ליתסור. צריכא. והא נמי איתא נפקא אמיד גב נגר לא תקריבו את להם אלה" אלה" אלה אי
 25 אתם מקריבי, אכל אתם מקריבי קרשים שעבודה בהו עבודה. איצטרך, סלקא דעתך אמאי: הני מילי תיביב דעבד בהו עבודה
 26 חוילה, אכל עבד בהו בשחן קרשים איצטרך ליתסור. צריכא. וגופא, אמר רב יהודה אמר רב: הניח עליה עורה של שקין פסולה,
 27 ובעגלה עד שתמשוך. מתיבי "על" אין לי אלא עול, שאר עבודות מניין? אמרת: קל וחומר, ומה עגלה שאין מום פוסל בה, שאר
 28 עבודות פוסלות בה. פרה שמום פוסל בה, אינו דין ששאר עבודות פוסלין בה? ואם נפשך לומר: נאמר כאן "על" ונאמר להלן
 29 "על" מה להלן שאר עבודות פוסלות בה, אף כאן שאר עבודות פוסלות? מאי "אם נפשך לומר"? וכי תימא: איכא למיפרך,
 30 מה לעגלה שכן שנים פוסלות בה, אי נמי קרשים וכיחו, שמום פוסל בהו ואין עבודה פוסלת בהו, נאמר כאן "על" ונאמר להלן
 31 "על", מה להלן שאר עבודות, אף כאן שאר עבודות. ומסקום שבאתה, מה להלן עד שתמשוך, אף כאן עד שתמשוך. תנאי היא,
 32 דאיכא דמיתיי לה מעגלה, איכא דמיתיי לה מגופה דפרה. דתניא: "על", אין לי אלא עול, שאר עבודות מניין? תלמוד לומר:
 33 "אשר לא עלה עליה על" מכל מקום. אם כן, מה תלמוד לומר "על"? עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה.
 34 שאר עבודות, אין פוסלות אלא בשעת עבודה. ואימא "אשר לא עלה עליה" כלא, "על" פרטי, כלא ופרטי, אין כפכל אלא מה
 35 שבפרטי. עול אין, מדי אחרניא לא? "אשר" רבויא הוא. ותניא נמי גבי עגלה פי תא גוונא: "על", אין לי אלא עול, שאר עבודות
 36 מניין? תלמוד לומר: "אשר לא עלה עבד בה" מכל מקום. אם כן, מה תלמוד לומר "על"? עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא
 37 בשעת עבודה. שאר עבודות, אין פוסלות אלא בשעת עבודה. ואימא "אשר לא עלה עבד בה" כלא, "על" פרטי, כלא ופרטי, אין כפכל
 38 אלא מה שבפרטי. עול אין, מדי אחרניא לא? "אשר" רבויא הוא. אמר ר' אבהו: בני מצינה מר' יוחנן: משיכת עול כמשה?
 39 אמר לי: כמלא עול. איבעיא להו, לארכו או לרחבו? אמר להו ההוא מרדנן ור' עקיב שמויה: לדידי מפרשא לי מצינה ר' יוחנן
 40 משיכת עול לרחבו טפה. ולמיא טפה? הא קא משמע לך, שיעורא דעול טפה הוי. למאי נפקא מצינה? למקח וממכר. אמר ר'
 41 יוחנן בן שאול, מפני מה אמרה תורה: הביא עגלה בנתח? אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שלא עשה פירות, ויערף במקום
 42 שאין עושה פירות, ויכפר על מי שלא תיחזי לעשות פירות. מאי פירות? אלימא פרה ורביה, אלא מעתה זקן וקרים, הכי נמי
 43 דלא ערפינן? אלא מנות: ומורידין אותה אל נחל איתן, "איתן" כמשמעו, קשה: תנו רבנן: מנין לאיתן שהוא קשה? שאמר:

איתן

1 איתן מושפך ושים בשלן קנה. אלאמא איתן הוא סליש; מוסרי ארין. הם הרים, וכל דר של
2 אגנים הוא: שהוא יקן. ולא שהובא קרקעיתו מתרשש מוקרע אחרית: נוי מעולם הוא.
3 הינו יקן; מהמטות עולו. דכתיב בה ממול ערפו (נחמ"א טו): כלי עקמא לא פליגי. והא כתיב
4 ולא יזרע משמע להבא. מודלא כתיב ואשר לא יזרע דלתינו משמע לשעבר: מי כתיב ולא
5 יעבר. אי תהא כתיב אל נחל איתן ולא יעבר ו
6 תהו משמע להבא. אבל השתא דכתיב וישור
7 לא יעבר משמע עולו. דכתיב בה ממול ערפו (נחמ"א טו): כלי עקמא לא פליגי. והא כתיב
8 עצה הוא: אשר לשעבר משמע אנכי ולא
9 יעבר להבא משמע, הני מילי בלאו אשר, אבל
10 השתא דכתיב אשר על כרתי מוכח עגלה
11 דלשעבר הוא: רבויא הוא. לא פא אלא לרבות
12 כל עבודות כדלפתן דלא תרשיהי בכלל ופרטי:
13 בופין ללתי. מופין לא מי שאני רוצה ללית
14 את חברי לדרך שלימה: וקרא שפה לזו.
15 הקרא. היא מקום עד היום הזה. ומעיה ליקי דלא
16 נתבלבלה ולא תרבה. כדאמרין כל מקום

17 **איתן מושפך ושים בשלן קנה** וְאוֹמֵר: "שִׁמְעוּ הָרִים
18 אֶת רִיב ה' וְהִתְנַחֲמִים מִסְדֵי אֲרִיץ." אַחֲרַיִם אֹמְרִים: מִנֵּינ
19 ל'יֵאֱרֹתָ" שְׂהוּא יִשְׁוֶן? שְׁנֹאֲמֵר: "בְּנֵי אִיתָן הוּא, בְּנֵי
20 מְעוֹלִים הוּא." וְעוֹרְפִין אוֹתָהּ בִּקְפוּיִן מֵאֲחוֹרֵיהֶּ: מֵאִי
21 טַעמָא? גְּמַר עֲרִיפָה עֲרִיפָה מִחִבּוּת הַעוֹף; וּמְקוּמָה
22 אֲסוּד מְלוֹרֵעַ וּמְלֻעָבֵד: תַּנּוּ רַבְּנֵי: "אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֵד בּוֹ
23 וְלֹא יִזְרַע" לְשַׁעֲבֵר, דְּבַר ר' אִישֶׁה. ר' יוֹנָתָן אֹמֵר:
24 לְהַבָּא. רַבָּא אָמַר: לְהַבָּא, דְּכּוּלֵּי עֲלֵמָא לֹא פְלִיגֵי,
25 דְּכַתְּבִין: "וְלֹא יִזְרַע." כִּי פְלִיגֵי, לְשַׁעֲבֵר. ר' אִישֶׁה סָבַר:
26 מִי כְּתוּב "וְלֹא יַעֲבֹד"? וְר' יוֹנָתָן: מִי כְּתוּב "אֲשֶׁר לֹא

17 שנאמר עד היום הזה לעולם ולעולמי שלמים הוא: שלא דבר בפיו. ולא כתיב אלא
18 וראים באצבעו או בעקמיות שפתים כדלפתן. וזרעו. כדאמרין שאין מלאך הקות
19 שולט בהם: שליווה פרעה. כדכתיב רצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתה איני נזיק. אותו
20 היצוא לדרך: עד עבודת של עיר. שהיא יוצא מקנה. והוא בבית היצוץ שבתוך שכנים
21 אמה ושירים לקלי העיר: כי צניעותא דבבל
22 מקום הוא ובו לקליה רבבה כמו צני דה תרול
23 וקני דז טע: לא נתשכח. והנה לא יעבד שם
24 לא גזר אדם הראשון וישב שם. והנה דאמר
25 אינשי איתנדו משני אדם הראשון, שגזר עליו
26 אדם הראשון וישב דקלים ולא ישב אחר:
27 שהקדחה עליו את הקוים. שבקשה המים
28 ורעים היתה פרסוקתו לכביא מים לדמורה
29 מקמני אגניו. שהיו דראגני שפסקה פרסוקתו
30 שבביל שנתפאו המים: ודלמא קטניה משני הזו
31 ועל שם מקומם נקראו נערים שהיו מן נערה.
32 הכא פירש סופרו: ירדו:
ליתו

11 יעבר?" ור' אישיה: "אשר" לשעבר משמע, ור' יונתן: "אשר" רבויא הוא: ומיותר לסיקו שם פשתן ולקצר שם אבנים. תנו רבנן:
12 "אשר לא יעבר בו ולא יזרע" אין לי אלא ירעה, שאר עבודות מניין? תלמוד לומר: "אשר לא יעבר בו" מפל מקום. אם בן, מה
13 תלמוד לומר, "לא יזרע"? לומר לך: מה ירעה מיוחדת שהיא בגופה של קרקע, אף כל שהיא בגופה של קרקע, יצא סריקת פשתן
14 וניקור אבנים, שאינן בגופה של קרקע, ואימא "אשר לא יעבר בו" כלל, "ולא יזרע" פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט;
15 וירעה אין מידי אחרינא! "אשר" רבויא הוא: וקני העיר ורצוין ודיקו בו כו'. תנו רבנן, "ובל וקני העיר הלאה לקרובים אל החלל
16 ורצוין את ידיהם על העגלה הערופה כחלל" שאין תלמוד לומר "הערופה", ומה תלמוד לומר "הערופה"? על מקום ערפיפה של
17 עגלה. "ואמרו ידעו לא שפכו את הדם הזה וענינו לא ראו", וכי על לבנו עקתה שביט דין שזוכין דמים? אלא, לא פא ליתנו
18 ופטרנהו בלא מוונות ולא ראינהו והתנהו בלא ליה. תניא, היה ר' מאיר אומר: בופין ללתי, ששכר תלויה אין לה שיעור, שנאמר:
19 "ויראו השמרים איש ויצא מן העיר ויאמרו לו הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד", וכתוב: "ויראם את מבוא העיר". ומה
20 חסד עשו עמו? שכל אותה העיר הרגו לפי חרב, ואותו האיש ומשפחתו שלחו. "ויגד האיש ארץ החתים ויבן עיר ויקרא שמה לזו
21 הוא שמה עד היום הזה" תניא: היא לזו שצובעין בה חבלה, היא לזו שגא סתריב ולא כלבלב, ובוכינצו ולא החריבה, ואף מלאך
22 המות אין לו רשות לעבור בה. אלא וקנים שבה, בזמן שרעתן קצה עליה, ויצאין חוץ לחובה והן מתים. והלא דברים קל וחומר:
23 ומה פגעני זה שלא דיבר בפיו ולא הלך בגלגולו, גרם העגלה לו וזרעו עד סוף כל הדורות. מי שעושה ליה פגוליו, על אחת כמה
24 וכמה. כמה הראה להם? חזקה אמר: בפיו עקם להם, ר' יוחנן אמר: באצבעו הראה להם. תניא פומיה דרבי יוחנן: כשביל שפגעני
25 זה הראה באצבעו, גרם העגלה לו וזרעו עד סוף כל הדורות. אמר ר' יהושע בן לוי: תהלתך בדרך ואין לו ליה, גסוק בתורת, **שנאמר:**
26 "כי ליות חן הם לראשך נעקבים לגרורתיך", ואמר ר' יהושע בן לוי: כשביל ארבעה פסועות שלחה פרתה לאבך, שנאמר:
27 "ויצו עליו פרתה אנשים" וגו' שתעבד בבני ארבע מאות שנה שנאמר: "ועבדו ועגו אותך ארבע מאות שנה". אמר רב הורדא
28 אמר רבי: כל המלואה את חבריו ארבע מאות בעיר, אינו נזוק. רבינא אלוהי דברא רב יצחק ארבע מאות בעיר, כמא לדידה היצא
29 ואיתציל. תנו רבנן: הרב תלמודי, עד עיבודת של עיר. חבר לחבר, עד תחום שבת. תלמוד לרב, אין לו שיעור. וכמה? אמר רב
30 שש: עד פרסה, ולא אמרן אלא רבו שאינו מובהק, אבל רבו מובהק שלשה פרסאות. רב פהנא אלוהי לרב שימי בר איש מפום
31 נהרא עד כי צניעותא דבבל. כי מנו התם, אמר ליה: ודאי דאמרוהו, הני צניעותא דבבל משני אדם הראשון איתנהו. אמר ליה: אפרתן
32 מלתא דאמר ר' יוסי בר' חנינא: מאי כתיב "פארגין לא עבר פה איש ולא ישב אדם שם" וכי מאחר שלא עבר, הדין ושב? אלא,
33 ארין שגזר עליה אדם הראשון לישבו נתשבה, ארין שלא גזר עליה אדם הראשון לא נתשבה. רב כרדכי אלוהי לרב איש מהתורגאי
34 ועד כי כפי, ואמרו לה עד כי דרא. אמר ר' יוחנן משום ר' מאיר: כל שאינו מלואה ומתלואה פאילו שופך דמים, שאילמלי ליהוה
35 אנשי ירחו לאלישע, לא גזיה דוברים לתנוקות, שנאמר: "ועל משם בית אל והוא עלה בדרך ויגעים קטנים" אמר ר' אלעזר שפגעני
36 בו ויאמרו לו עלה קרח עלה קרח" אמרו לו: עלה, שהקדחה עלינו את המקום. מאי "יגעים קטנים"? אמר ר' אלעזר שפגעני
37 מן המצות, "קטנים" שהיו מוטעי אגנה. תניא: גערים היו, ובקבו עצמן נקטנים. מתקנה לה ר' ר' יוסף: ודלמא על שם מקומן? מי לא
38 כתב "וארץ יצאו גזרים ושבו גזרים וישאל יצאה קמנה" וקשיא לן "קמנה" ו"קמנה"? אמר ר' פדת: קמנה מן נעוין. התם, לא
39 פתריב מקומה. הכא, מפורש מקומן, "וישאל אחריו וישאל יצאה קמנה" ו"קמנה" ו"קמנה"? מה ראה? אמר ר' ראה ממש, כדמנא רב שמעון בן
40 גמליאל אומר: כל מקום שנתנו חכמים עניהם, או מיתה או עוני. ושמואל אמר: ראה שכוילן נתעברה בה אמן ביום הניפורים. ור'
41 יצחק נפחא אמר: בלזוית ראה להן, פגוים. ור' יוחנן אמר: ראה שלא היתה בהן לחלוות של מצות. ודלמא בורעיהו ניתוח הנה,
42 אמר ר' אלעזר: לא גם ולא בורעם עד סוף כל הדורות: "ומצאנה שמים דמים מן העיר ומבקענה מהם ארבעים ושני ילדים"

27 אכסניא זו יתה במעשיה טרושת. עגלות כבד איה עוסק. מסתכל באשתי איש: אחי
 28 ליה בדייה. שבלקלה יצא. של תשמש תתקרבן בזמן שלא יקוץ בפרה דרבה. וכן חילוק
 29 פן ירחיק אבא רת עצמו, ואשה אף היא דעתה קלה ואם ידושהו תמצא לתרבות רעה.
 30 מתני'. תמצא ודעה בערה. כשאף חילין. והאי תמצא לית ליה את דאמרין בבקוה דוכתי
 31 עגלה ערופה נאכרה מתיים וירדה לה לנחל
 32 אינה אוסרתה. ובמסכת ברייתא דאמרין לה
 33 למלתא בפלוגתא דתנאי בפרק בתרא דף סג.
 34 בפריה פסקיה. היא עשה את שלה. ואם לא
 35 נמנץ הורגה נחפשי הפסק ולכסומנא ענישה
 36 דאי אורגה ומינה היא באסור תנאי ידה
 37 קטוא דכפרה כתיב בה דקא שריש: שנים אומרים
 38 ראנו לא היו עורפין. היו נודע מי התנה ואע"פ
 39 שאינו עכשיו בפנינו דלמה: בבלה עגלה ערופה.
 40 שהרי מכירין (ו) פתח מי הרגיל בזה להורג לא
 41 אפיקו. על יאנאח נשתיבם לברוקן. ומפני כך על
 42 בנותיכם כי תונניה. ועוד כי הם חוזות
 43 יפרדו. הם עצמן כותמין ספדיים הלה:
 44 האשכוליות. מפרש בגמרא שדכל בהו. על וימנץ
 45 לא היה מחלקת בחמיה ישראל. כלן היו
 46 אומרים דברים כותמין למשה מטיני. וכן
 47 הראשונים שחלקו בסמיכת קרנות ביום טוב
 48 בדארמין בחגיגה דף סו. והיא הנה מחלקת
 49 ראשוו שהיה בישראל דבריר תורה הקביר
 50 תורת המשעשע. שלא היה מתורגמ בעיניה משקיע
 51 בו. ובגמרא מפרש טעמא: עוררין ויטקין.
 52 בגמרא מפרש טעמא:

1 רב אומר: זה אומר: גם. וזה אומר: גם בתוך
 2 גם. מאן דאמר גם, וער הוה, דובים לא הוו. מאן
 3 דאמר גם בתוך גם, לא ער הוה, ולא דובים הוו.
 4 וליהו דובים ולא ליהו יער? דבעית. אמר רבי חנינא:
 5 בשביל ארבעים ושנים קרבות שהקריב בלך מלך
 6 מואב, הובקעו מישראל ארבעים ושנים ילדים. איני?
 7 והאמר רב יהודה אומר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה
 8 ובמצוות, ואף על פי שלא לשמה, שמוחך שלא לשמה
 9 בא לשמה. שבשכר ארבעים ושנים קרבות שהקריב
 10 בלך מלך מואב, וזה ויצתה ממנו רוח יצא ממנו
 11 שלמה שכתוב ביה "אלף עלות עגלה שלמה". ואמר
 12 ר' יוסי בן חוני: רות בתו של עגלון בנו של עקור
 13 היתה! תאמרן הלא קללה הוי. "ויאמרו אנשי העיר
 14 לא אלישע הנה את מושב העיר טוב באשר איני
 15 ראה" וכי מאחר דמים רעים וארץ משפלה, אלא מה
 16 טובתה? אמר ר' חנין: הן מקום על וישביו. אמר ר'
 17 יוחנן: שלשה חיות הן, הן מקום על וישביו, הן אשה

1 ליהו דבים ולא ליהו יער. תני. עמי עבד ליה יער הקרית ליה גם. דבעית. הרבים להתרוע
 2 בהם כשאין מקום קרוב להם לטול ולהתפנות. ובשנת קרובים לעיר ויאנא בהנפקה
 3 וזה ויצתה ממנו רוח יצא ממנו רוח שלמה וידו שלמה שהרבו להקריב קרבות, אלא זה היה
 4 שבה: לקללה תהו. למעט את ישראל, ואתה כונה כאן בתקופה. ואלא מאי מבייתיה
 5 דמקום הואיל ודמיא רעיו והארץ משפלה. חו
 6 מקום על ויצתה ממנו רוח יצא ממנו רוח שלמה וידו שלמה שהרבו להקריב קרבות, אלא זה היה
 7 שבה: לקללה תהו. למעט את ישראל, ואתה כונה כאן בתקופה. ואלא מאי מבייתיה
 8 דמקום הואיל ודמיא רעיו והארץ משפלה. חו
 9 חן האשה. תמיד על בעלה ואפי' היא מעברת
 10 נטאת חן בעיניה אחרי שירה דבים. בער שורה
 11 דבים בתפלות קלה. חו. חו חלו חרי, וחד
 12 אשר ימות בו. פי שקול בלי האי. הבאי קרא
 13 כתיב שמונה דברים, כסף ונדמים ונאן ובקר
 14 ועבדים ושפחות ויתים וקרמים: כסף ונדמים
 15 הוא דשקול. דכתיב ויער כפרים כסף כבני
 16 היתים ושתי חליפות נדרים: כשמונה שרצים.
 17 בפרק שבועה שרצים גמא. הניע עת לטול
 18 שדי. תורתך בעולם הזה אכן שאבת.
 19 שמונתים את המזבח מן הארץ ועמדתו
 20 בארז ורע"ו. אוחו אכן העמיד העגלים של
 21 ירבעם פאירו: רבנן דתהי. דוחה היה את
 22 המלמדים מפני אלישע כשהיה משמש לפניהו.
 23 דכתיב לאחר שפרש ממנו המקום אשר אנהו
 24 יושבין בית המדרש של רבנן צד מננה. שנתוספ
 25 המלמדים שהיה גזרו דוחה: יא נלמא קללה
 26 לרבנן. בדארמין בקדושין בהאומר לפניהו.
 27 ס. ב. בעלי שריו כתיבה. נשיא היה בדארמין
 28 בחגיגה דף סו: קם קפדוה שפיר. כדכתי:

18 על בעלה, חן מקח על מקחו. תנו רבנן: שלשה חלאין הלה אלישע: אחד שגירה דובים פתיוקות, ואחד שדחפו לגחיו בשתי
 19 דים, ואחד שמת בו, שצאמר "אלישע חלה את חילו אשר ימות בו". תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה ומין מקרבך, לא
 20 באלישע שדחפו לגחיו בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו. אלישע מאי היא? דכתיב: "ויאמר
 21 נעמן הואל קח כפרים" וכתוב: "ויאמר אליו לא לבי הלך באשר הפך איש מעל מרבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת
 22 נדרים ויתים וקרמים ונאן ובקר ועבדים ושפחות" ומי שקול בפלי האי? כסף ונדמים הוא דשקול! אמר ר' יוחנן: באותה שעה
 23 היה אלישע עוסק במשנה שרצים. אמר לו: רשע, הניע עת ליפול שכר שמנה שרצים "וצרעת נעמן תדבק בך ויבוערך לעולם".
 24 "וארבעה אנשים היו מצומעים: אמר ר' יוחנן: זה גחיו ושלשת בניו. "ויבא אלישע דמשק" למה ליה? אמר ר' יוחנן: שדחפו להתחורר
 25 לגחיו בתשובה, ולא חוה. אמר לו: חוור בה. אמר לו: כך מקובלני ממוך, כל מי שחטא והחטא את הרבים אין מספיקין בידו
 26 לעשות תשובה. מאי עבד? איבא דאמרי: אכן שואבת חלה לו לחפאת ורבעם, והעמידו בין שמים לארץ. ויאבא דאמרי: שם
 27 חקק לה אפומה, ויתתה אומרת "אנכי" ולא יהיה לך". ויאבא דאמרי: רבנן דתה מקפיה דכתיב "ויאמרו בני הנביאים אל אלישע
 28 הנה נא המקום אשר אנהו ישיבים שם לפניך צד ממנו" מפלג דער האידנא לא הוה דחיק. והושע בן פרחיה מאי היא? פדתה
 29 קא קמיל ויאי מלכא לרבנן, שמעון בן שטה אממניהו אחתיה, ר' יהושע בן פרחיה אול ערק לאלכסנדראי של מצרים. פי תוה
 30 שלמא, שלח ליה שמעון בן שטה, מני וירושלים עיר הקודש לך אלכסנדראי של מצרים: אחותי בעלי שריו בתוקד ואני יושבת
 31 שומקוה. אמר: שמע מופה, תוה ליה שלמא. כי אתא, אקלע ליהוא אישפוזא. קם קפיהו ביקרא שפיר. עבדי ליה יקרא טובא.
 32 יתיב וקא משתבה, פמה נאה אכסניא וזו אמר ליה ישו הנוצרי: רבי, עיניה טרושות. אמר ליה: רשע, בכך אתה עוסק? אפק
 33 ארבע מאה שפורי ושממיה. כל וימא אתא לקמיה ולא קבליה. וימא חד הוה קרי קרית שמע, אתא לקמיה, תוה פדעמיה לקבליה
 34 אחוי ליה בידיה, סבר מדתא דחי ליה, אול זקף לבינתא, פלחא, אמר ליה: חוור בך! אמר ליה: כך מקובלני ממוך, כל החוטא
 35 ומחטא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה. דאמר מר: ישו הנוצרי פישף וחסית הוריה והחטא את ישראל. תניא ר'
 36 שמעון בן אלעזר אומר: יצר, תינוק ואשה, תהא שמאל דוחה ומין מקרבך: מותנן? נמנץ הורגו. ע"ש שלא נעפרה העגלה, תמצא
 37 ותרעה בערה. דאמרין: העגלה, תקבר במקומה, שלל ספק באתה מתחילתה. פיפרה ספקיה, וילכתה לה. נעפרה העגלה ואחר
 38 כך נמצא ההורג, הרי זה יתרה. עד אהר אומר "ראיתי את ההורג" ועד אהר אומר "לא ראיתי", אשה אומרת "ראיתי" ואשה
 39 אומרת "לא ראיתי", היו עורפין. עד אהר אומר "ראיתי" ושנים אומרים "לא ראיתי", היו עורפין. שנים אומרים "ראינו" ואחד אומר
 40 לזן "לא ראיתם", לא היו עורפין. משרבו הרוצחניו, במלה עגלה ערופה. משבא אלעזר בן דינאי, ותחינה בן פרישה היה נקרא,
 41 חורו לקרותו "בן הרצחין". משרבו המנאפים פסקו הפנים הפרים, ור' יוחנן בן זבאי הפסיקו, שצאמר: "לא אפקודו על בנותיכם פי
 42 תונניה ועל בנותיכם פי תנאפנה פי הם וגו'". משמט זופי בן יעור איש צירדה ויזפי בן יהודה איש וירושלים, במלו האשכולות,
 43 שצאמר: "אין אשכול לאלול בכורה אתה נפש". יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשה, אף הוא כפול את המעוררין ואת הנאפקין.

23 אפי נבב בערת אל. בזמן שבקרב אלהים ישופט: חלבי אתר בעגמ. לתקנתם. היתרימ
 24 לרע טוב. שמשבח אתן הרשיעים: רבו חוי. דבתיח חי דוי בהדיא פרשתא טובא.
 25 מושבי חיות. מאריכוני חרוק. ומדת אנהו: ונתקמשו הפלמידים. ברבי'ל (תוספי זה
 26 טע: סיקון לגלות דרות בעיתא על תורה חזונית על לומריה. מחזרת אזלי תמצא לומדיה
 27 ולבסוף מטייל עילתו. נמאס בעיניהם: מטייל
 28 כלא. הדינים מטייל מלאי פרקמטיא שלתם
 29 על בעלי בתים הודיעים מיטב שדחה
 30 שישתדור הדין על דה: רבו אמי חיש' בעיניו
 31 יבשה. שהרואה שדריגין מסבירים לו פנים מפני
 32 טובה שעשה לו ואינו מתקרא מהם: שפלים
 33 הנבחה. שאין אימת הגדולים על הקטנים, ואין
 34 ישר בין גבוה לשפל ומלכותא. מלכותם של
 35 נבחר אלולא וקולא. ודלבת ומתחזר עליו. עיו.
 36 מלמדות אחרים ממבנים: בודי'ס. בודי. גולנים
 37 ונאמניו הלכ מן העינים לרחם. רבו מים
 38 המרים. רבו המנאסים נלשותיהם ותיקו למים
 39 המרים לרחבות: אלולא שפסקו מלמשכותם.
 40 כדארמין שאין המים בודקין משרבו המנאסים:
 41 וחיותי. חלב. שאין מין את אונם לשמוע: ופה
 42 מפי רבם וסומכים על בינהם לדקדק שמועמם.
 43 ישראל לפנים בניו הוא: שהכל בן תורה
 44 באמתה ואין דפי ושכחה ומתקלה: ואין

1 עד ימי היה פטוש מכה בירושלים. בבית הנפחים בחלו של מועד לעשות מלאכת דבר
 2 האבר שמתרת במועד, ועמד הוא וגור על הנפחים אפילו בדבר האבר, מפני שקולן
 3 נשמע למדונק ואין חבלי יודיען שהיא לדבר האבר, ונכי אמרין לה במועד קטן (מ).
 4 כל ימי לא הגדר אדם לישאל להבדיל על הדמאי. אם מעשר אם לאו, שהוא התקן
 5 שיהו כל הלוואין מעם הארץ מעשרין: אמר'
 6 אשלו אכל כהון העולם הדיב בו: ואת אב'
 7 עולא ביל. סוגיא זו כולה פרושהי בפרק מי
 8 שבא (שם לט) ואינה חלוקה כאן כלום: אלולא
 9 על הפסק. ועכשיו יודעים את התורנים מי הם:
 10 מנהק מעון. נאפו באשה האסורה לה. בין מנו
 11 שסתרה בין מאמרת: עלו דבתי ודבתי. שהם
 12 נוספין. לא. אינו מונע את אשתו מלדקק את
 13 שמע לא אפילו. לבדוק את הבעים. ומה טעם
 14 על גנותיכם כי תונתיה נתעונו הדינין. ומדוע
 15 שהם בעלי הנאה אין מותרין עצמן לענן בדין
 16 ובאסור והתר לזרות לצבור. ומתוך כך
 17 נתחלקו מעשיהם. וכיון שכן אין לתקנה נחת
 18 רוח בעולמו ואין עולמו טה ל: לחשי' לחישות.
 19 שרבי הדין, ומתחלשים עם הדין לפתוח
 20 להם פתח בכותבו של זה ובכותבו של זה: רבה
 21 חיון את. שלע היתה המעשית חיון אפ כא.
 22 שבאמר (מאוס כז) אם ענה תענה אותו וגו' ותרדה

15 דבריו של אהר במקום שנים! אמר לך עורפין. תני: לא היו עורפין. וכן אמר ר' יצחק: תני: לא היו עורפין. ור' חייא אמר: תני:
 16 היו עורפין. ור' חייא קשיא דעולא! לא קשיא. כאן בבת אחת, כאן בזה אחר זה. תני: עד אהר אומר "ראיתי את התורני"
 17 ושנים אומרים "לא ראית" היו עורפין. הא חר וחד, לא היו עורפין. תיובתא דרבי חייא. ולישמעיה, אימא סיפא: שנים אומרים
 18 "ראינו" ועד אהר אומר "לא ראיתם" לא היו עורפין, הא חר וחד, היו עורפין. אלולא מתניתין בפסולי עדות, ובר' נחמיה דאמר:
 19 כל מקום שהאמינה תורה עד אהר, הלך אחר רוב דעות, ועשו שתי נשים איש אהר פשני אנשים באיש אהר. ואיכא דאמר,
 20 כל היכא דאתא עד אהר פשר מעיקרא, אפילו מאה נשים פי אהר דמיין, והכא כמאי עסקינן? בגון דאתאי אשה מעיקרא.
 21 ותרצה לרבי נחמיה הכי, ר' נחמיה אומר: כל מקום שהאמינה תורה עד אהר, הלך אחר רוב דעות, ועשו שתי נשים באשה
 22 אחת פשני אנשים באיש אהר. אבל שתי נשים באיש אהר, כי פלגא ופלגא דמי. ויתרי פסולי עדות למה לז? מהו דתימא: כי
 23 אזילנן בתר רוב דעות לחומרא אכל לקולא לא, קא משמע לן: משרבו הרוצחין כו': תנו רבנן: משרבו הרוצחין במלה עגלה
 24 ערופה, לפי שאינה באה אלא על הפסק. משרבו הרוצחין בגלוי, במלה עגלה ערופה: משרבו הנאפין כו': תנו רבנן, ונקח
 25 הלאש מעון' בזמן שהאיש מנוקה מעון, המים בודקין את אשתו. אין האיש מנוקה מעון, אין המים בודקין את אשתו. ואומר:
 26 "לא אפקוד על גנותיכם כי תונתיה נתעונו הדינין, וכן תימא: וכן תימא: עון ידויה אין, דבניה ודבנתיה לא, תא שמע" לא אפקוד על
 27 גנותיכם כי תונתיה ועל כלותיהם פי תנאפנה". וכן תימא: עון אשת איש אין, עון דפרניה לא, תא שמע" פי הם עם הדנות
 28 ופריו ועם הקדשות ופכו" וגו'. מאי "ועם לא יבין ולבט"? אמר ר' אלעזר: אמר להם נביא לישראל: אם אתם מקפידין על
 29 עצמכם, מים בודקין גשותיכם. ואם לאו, אין המים בודקין גשותיכם. משרבו בעלי הנאה, נתעונו הדינין ונתחלקלו המעשים ואין
 30 נוח בעולם. משרבו רואי פנים בדין, בטל "לא תגדור" ופסק "לא תכדור" ופרקו עול שמים, ונתנו עליהם עול בשר ודם. משרבו
 31 לוחשי לחישות בדין, רבה חיון אף בישראל, ונסתלקה השכינה, משום שנאמר: "בקרוב אלהים ישפט". משרבו כעצם לבם
 32 הלך, רבו "האמרים לרע טוב ולטוב רע". משרבו האומרים לרע טוב ולטוב רע, רבו "הוי הוי", בעולם. משרבו מושכי דרוק,
 33 רבו היתורים ונתמעטו התלמידים, ותהורה חזונית על לומריה. משרבו היתורים, התחילו בנות ישראל להנשא ליתורים, שאין הוינו
 34 רואה אלא לפנים. אינו? והאמר מי: האי מאן דמיתר, אפילו איניש ביתיה לא מקבל, שנאמר: "גבר יהו ולא ינה" לא ינה
 35 אפילו בנות שלו, מעיקרא קפצה עליה, לסוף מתיול עליהו. משרבו מטייל מלאי על בעלי בתים, רבה השוחד והפניות משפט,
 36 ופסקה טובה. משרבו "מקבלני טובכתך" ו"מחוקני טובותיך", רבו "איש חישר בעיניו יעשה" שפלים הוגבהו והגבוהים השפלו,
 37 ומלכותא אזלא ונולא. משרבו צרי עון וטורפי כסף, רבו נאמצי חלב וקופצי דים מלהלוות, ועברו על מה שכתוב בתורה השמר
 38 לך מן וגו'. משרבו "במיותו גזון ומשקרות עינים", רבו מים המרים אלא שפסקו. משרבו מקבלי מתנות, נתמעטו המים ונתקארו
 39 השנים, הכתיב: "ושואו מתות יתך". משרבו וחיותי חלב, רבו מחלוקת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והילל שלא שימשו כל
 40 צורך, רבו מחלוקת בישראל, ונעשית תורה פשוט תורות. משרבו מקבלי צדקה מן הגוים. היו ישראל למעלה והם למטה, ישראל
 41 לפנים והם לאחור: משמת יוסי בן יענר כו': מאי "אשכולות"? אמר רב יהודה אמר שמואל, איש שהכל בו: יוחנן כהן גדול
 42 העביר הודיית המעשר כו': מאי טעמא? אמר ר' יוסי בר' חנינא: לפי שאין נותנין אותו פתיקונו, דרממנא אמר דיתבי ללוים,

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

סוטה. עגלה ערופה – פרק תשיעי דף מח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינלץ)" קעג רש"י

1 ואין יחבי ליה לכהנים קטניהו עזרא כדאמר ר' ביבמות וכו' ש"ס וכן דאין נותנין כהתקן
2 אין וכו' לומר וגם נותנין ללוו ככל מצותה תחילה. ונתת ללוו זה מעשר ראשון, לר
3 זה מעשר עני, כשעריך זה מעשר עד דתיב לא תוכל לאכול בשעריך וקטני יגו אי
4 הוא. וכן תוקן בפרק דרוב: אבל ותרומת מעשר עון מיתה. באלו נה העשרין פוסקין על ידפי'
5 לה. ובאתם לקוחין יתרם ויתרם אהרן וגם לא
6 הישרי אלא שרומה ענדו ככל למעשרות
7 ואם נגנבים מיתה. מירשי תיבית מעשר
8 ונתנה לכהן. מפרשי כל המעשרות ממה
9 להוציא מידו טבל, ואמר כך מפרשי מתוך
10 מעשר ראשון תרומת מעשר מה שעל הלוי
11 מפרשי ונתנו לכהן. משום דאית ביה עלו
12 כהן אומר עליהו שלא לעבדו אצלו ולאמור
13 לכהן כשם שהוא מעבד אצלו מעשר ראשון
14 ומעשר עני ואומר תרומצי מחברו עליו הראיה.
15 ויהי דלמא פי משדו ליה גביה אכיל ליה. אבל
16 מעשר ראשון ומעשר עני מתרים לזרים אי
17 כהן אלא גזל כהן. הלכך תרומצי מחברו עליו
18 הראיה. אלא אפרשי עני לא זהו מפרשי ואת
19 אמרת לפי שאין נותנין אותו כהתקן הא אפרשי
20 מפרשי ליה. תרתי תקון שולמם העברת
21 הודאות מעשר משום שאינם נותנין אותו ללחם
22 הוא. ואת הנתנין לפי ששלחו בו לא אשכח את
23 תודו וקאי. אבל אלא אמר על הדמאי קרי. ותרתי
24 תקנת תקן. ככל ודוי של תרמיס איני
25 שמפרשיין אותו לפי שאין נותנין אותו כהתקן.
26 וגור על הדמאי על לוקח מעם הארץ לפי
27 ששלח בו. מפרשי. כשהיו רוצין להפילו לארץ
28 לשחתו. שישלום דם בעניו. ואינו רואה אותו
29 מתחזק כל כך על רגליו. ונוקפין לשון ונקס
30 סכב היער. נקטין יג חובטין. להפילו לארץ.
31 ונתן לשון חבטת ופכה. כדאמר ר' אבין

1 ואין יחבי ליה לכהנים קטניהו עזרא כדאמר ר' ביבמות וכו' ש"ס וכן דאין נותנין כהתקן
2 אין וכו' לומר וגם נותנין ללוו ככל מצותה תחילה. ונתת ללוו זה מעשר ראשון, לר
3 זה מעשר עני, כשעריך זה מעשר עד דתיב לא תוכל לאכול בשעריך וקטני יגו אי
4 הוא. וכן תוקן בפרק דרוב: אבל ותרומת מעשר עון מיתה. באלו נה העשרין פוסקין על ידפי'
5 לה. ובאתם לקוחין יתרם ויתרם אהרן וגם לא
6 הישרי אלא שרומה ענדו ככל למעשרות
7 ואם נגנבים מיתה. מירשי תיבית מעשר
8 ונתנה לכהן. מפרשי כל המעשרות ממה
9 להוציא מידו טבל, ואמר כך מפרשי מתוך
10 מעשר ראשון תרומת מעשר מה שעל הלוי
11 מפרשי ונתנו לכהן. משום דאית ביה עלו
12 כהן אומר עליהו שלא לעבדו אצלו ולאמור
13 לכהן כשם שהוא מעבד אצלו מעשר ראשון
14 ומעשר עני ואומר תרומצי מחברו עליו הראיה.
15 ויהי דלמא פי משדו ליה גביה אכיל ליה. אבל
16 מעשר ראשון ומעשר עני מתרים לזרים אי
17 כהן אלא גזל כהן. הלכך תרומצי מחברו עליו
18 הראיה. אלא אפרשי עני לא זהו מפרשי ואת
19 אמרת לפי שאין נותנין אותו כהתקן הא אפרשי
20 מפרשי ליה. תרתי תקון שולמם העברת
21 הודאות מעשר משום שאינם נותנין אותו ללחם
22 הוא. ואת הנתנין לפי ששלחו בו לא אשכח את
23 תודו וקאי. אבל אלא אמר על הדמאי קרי. ותרתי
24 תקנת תקן. ככל ודוי של תרמיס איני
25 שמפרשיין אותו לפי שאין נותנין אותו כהתקן.
26 וגור על הדמאי על לוקח מעם הארץ לפי
27 ששלח בו. מפרשי. כשהיו רוצין להפילו לארץ
28 לשחתו. שישלום דם בעניו. ואינו רואה אותו
29 מתחזק כל כך על רגליו. ונוקפין לשון ונקס
30 סכב היער. נקטין יג חובטין. להפילו לארץ.
31 ונתן לשון חבטת ופכה. כדאמר ר' אבין

22 וצדקו ואמונת העולם בנתת ישלות, לך יצא נאמר "עודה למה תישן ה"'. ואת הנוקפים: מאי "נוקפים"? אמר רב יהודה רב אמר
23 בשמואל: שהיו מקרטין לעגל בין קרניו, בדי שפופו דם בעניו. אהא איהו, וביטל אתם דמיותי כי מוכא. במתנתא רבא: שהיו
24 חובטין אותו במקלות בדרך שעושין אותו לפני עבודה זרה. אמר להם עד קתי אתם מאכילין גבולות גבולות גבולות הא
25 שהיו להו! אלא טרפות, שמא ינקב קרום של מוח, עמר והתקין להם בעצות פקרקע: עד ימיו יהו פמיש מבת בירושלים:
26 בחולו של מועד: כל ימיו לא יהו אדם צרוד לשאול על הדמאי: פדאמן: מתני' משפטלה סנהדרין, בטל השרי מביית
27 המשפאות, שנאמר: "בשר לא ישחו ויון" וגו'. משפתי נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים. משהרב בית המקדש, בטל
28 השמיר ונתת צופים, ופקסו אנשי אמה משפאל, שנאמר: "הושעיה ה' כי גמר חסיד". רבן שמעון בן גמליאל אומר: העיד
29 ר' יהושע: מיום שחרב בית המקדש, אין יום שאין בו גללה. ולא ירד הטל לברכה, ויטפל מעם הפרות. ר' יוסי אומר: אף
30 ויטפל שופן הפרות. ר' שמעון בן אלקעזר אומר: מהרהר נטלה את המעם ואת הריח, המעשרות נטלו את שופן תהון. ותכמים
31 אורמים: הניגות והקשפים כולו את הכל: גמ' ומפאי דמשפטלה סנהדרין כתיב? אמר רב הונא בריה דרב יהושע: אמר קרא
32 "אנשים משער שבתו בחורים מנגינתם". אמר רב: אודנא דשמעא זמרא העקר. אמר רבא: זמרא בתיא חרובא בסופא, שנאמר:
33 "אילו ישורר בחלון חרב בסף פי ארוה ערה" מאי "פי ארוה ערה"? אמר ר' יצחק: וכי בית המסובף פארוים, עיר הוא? אלא
34 ויפובי בית המסובף פארוים, מתרועעו. אמר רב אשי: שמע מניה, פי מתחיל חרובא, בסופא מתחיל, שנאמר: "חרב בסף".
35 איבועית איבא מתבא "ושאיה יבת שער". אמר רב רב אשי: לרדיי חוי ליה, ומננח פי תורא, אמר רב הונא: זמרא ודנדרא
36 ודברכי שרי, ודנדרא אסור. רב אשי: בטיל זמרא, קם מאה אוויו זמאה בוואז אהוי בוואז, אמר רב אביעי. ואת רב תנאי,
37 ולול ביה, איבעאי אוואז בוואז ולא משתבח. אמר רב יוסף: זמרי גברי ועני נשי, פריצותא. זמרי נשי ועני גברי, פאש בעעורת.
38 למאי נפקא מניה? לבטולי הא מקפמי הא. אמר ר' יוחנן: כל השוטה בארבעה מיני זמר, מביא הקם פורעניות לעולם, שנאמר:
39 "הוי משכימי בבקר שבר ירדפו מאחרי בנשף ויו ידלקם והיה כגור ונגל תה וחילל ויון משתייהם ואת פעל ה' לא יביטו" מה
40 כתוב אחריו: "לכן גלה עמי מגיל דעת" שגורמין גלות לעולם, "וכבודו מתי רעב" שפוביאין רעב לעולם, "והמונו צרה צמא"
41 שגורמין לתורה שתשתבח מוכרתי, "וישח אדם וישפל איש" שגורמין שפלות לשונאו של הקדוש ברוך הוא, ואין "איש" אלא
42 הקדוש ברוך הוא שנאמר: ר' אש מלקמה". ועניו גבהים השפלות" שגורמין שפלות של ישראל, ומה כתוב אחריו, "לכן

22 וצדקו ואמונת העולם בנתת ישלות, לך יצא נאמר "עודה למה תישן ה"'. ואת הנוקפים: מאי "נוקפים"? אמר רב יהודה רב אמר
23 בשמואל: שהיו מקרטין לעגל בין קרניו, בדי שפופו דם בעניו. אהא איהו, וביטל אתם דמיותי כי מוכא. במתנתא רבא: שהיו
24 חובטין אותו במקלות בדרך שעושין אותו לפני עבודה זרה. אמר להם עד קתי אתם מאכילין גבולות גבולות גבולות הא
25 שהיו להו! אלא טרפות, שמא ינקב קרום של מוח, עמר והתקין להם בעצות פקרקע: עד ימיו יהו פמיש מבת בירושלים:
26 בחולו של מועד: כל ימיו לא יהו אדם צרוד לשאול על הדמאי: פדאמן: מתני' משפטלה סנהדרין, בטל השרי מביית
27 המשפאות, שנאמר: "בשר לא ישחו ויון" וגו'. משפתי נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים. משהרב בית המקדש, בטל
28 השמיר ונתת צופים, ופקסו אנשי אמה משפאל, שנאמר: "הושעיה ה' כי גמר חסיד". רבן שמעון בן גמליאל אומר: העיד
29 ר' יהושע: מיום שחרב בית המקדש, אין יום שאין בו גללה. ולא ירד הטל לברכה, ויטפל מעם הפרות. ר' יוסי אומר: אף
30 ויטפל שופן הפרות. ר' שמעון בן אלקעזר אומר: מהרהר נטלה את המעם ואת הריח, המעשרות נטלו את שופן תהון. ותכמים
31 אורמים: הניגות והקשפים כולו את הכל: גמ' ומפאי דמשפטלה סנהדרין כתיב? אמר רב הונא בריה דרב יהושע: אמר קרא
32 "אנשים משער שבתו בחורים מנגינתם". אמר רב: אודנא דשמעא זמרא העקר. אמר רבא: זמרא בתיא חרובא בסופא, שנאמר:
33 "אילו ישורר בחלון חרב בסף פי ארוה ערה" מאי "פי ארוה ערה"? אמר ר' יצחק: וכי בית המסובף פארוים, עיר הוא? אלא
34 ויפובי בית המסובף פארוים, מתרועעו. אמר רב אשי: שמע מניה, פי מתחיל חרובא, בסופא מתחיל, שנאמר: "חרב בסף".
35 איבועית איבא מתבא "ושאיה יבת שער". אמר רב רב אשי: לרדיי חוי ליה, ומננח פי תורא, אמר רב הונא: זמרא ודנדרא
36 ודברכי שרי, ודנדרא אסור. רב אשי: בטיל זמרא, קם מאה אוויו זמאה בוואז אהוי בוואז, אמר רב אביעי. ואת רב תנאי,
37 ולול ביה, איבעאי אוואז בוואז ולא משתבח. אמר רב יוסף: זמרי גברי ועני נשי, פריצותא. זמרי נשי ועני גברי, פאש בעעורת.
38 למאי נפקא מניה? לבטולי הא מקפמי הא. אמר ר' יוחנן: כל השוטה בארבעה מיני זמר, מביא הקם פורעניות לעולם, שנאמר:
39 "הוי משכימי בבקר שבר ירדפו מאחרי בנשף ויו ידלקם והיה כגור ונגל תה וחילל ויון משתייהם ואת פעל ה' לא יביטו" מה
40 כתוב אחריו: "לכן גלה עמי מגיל דעת" שגורמין גלות לעולם, "וכבודו מתי רעב" שפוביאין רעב לעולם, "והמונו צרה צמא"
41 שגורמין לתורה שתשתבח מוכרתי, "וישח אדם וישפל איש" שגורמין שפלות לשונאו של הקדוש ברוך הוא, ואין "איש" אלא
42 הקדוש ברוך הוא שנאמר: ר' אש מלקמה". ועניו גבהים השפלות" שגורמין שפלות של ישראל, ומה כתוב אחריו, "לכן

הרחיקה שאול נפשה. לאחר שהביא חמש פגועות הללו לעולם סופן נופלן בגיהנום; ויזנין סליק. פגועים שוב ועלולה נקדם שנענים ופגעים שלא עלה בהם. שהרי כשפרח דוד מפני אבשלום יצא מירושלים שאל צדוק באורים ותומים ועלתה לו שהשיבהו, באורי אבקה ולא עלתה לו שנאמר ועל אבקה נסתלק מן הכהן מפני שלא נענה

הרחיקה שאול נפשה ופגעה פיה לכלי חק ויורד הדרה ועלו כה"י משמנתו

מאן "נביאים הראשונים"? אמר רב הונא: זה דוד ושמואל ושלמה, רב נחמן אמר: בימי דוד, ויזנין סליק ויזנין לא סליק. שהרי שאל צדוק ועלתה לו, שאל אבקה ולא עלתה לו, שנאמר: "ועל אבקה" מחיב רבה בר שמואל: "ויחי לדרש אליהם בימי זכריהו המבין בראת האלהים" מאי לאו, באורים ותומים. לא, נביאים. הא שמע, משתרב בית המקדש ראשון, כטלו ערי מגרש, ופסקו אורים ותומים, ופסק מלך מביית דוד. ואם יחשך אדם לומר "ויאמר ה' לתרשתהו לאהים אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד שתן ליהם ותלמים פאדם שאומר לחבריו "עו שניחו מתים ויבא משיח בן דוד". אלא אמר רב נחמן בר יצחק: מאן "נביאים הראשונים" לאפוקי מחגי זכריה ומלאכי, דאחרונים ניהו. דתנו רבנן: משמנתו חגי זכריה ומלאכי, נסתלקה רוח הקודש מישראל. ואף על פי כן היו משתמשים בכת קול, שפעם אחת היו מוסבין בעליות בית גוריא ביריחו, נתנה עליהן בת קול מן השמים ואמרה: יש בכם אדם אחד שראוי

אשמדאי מלכא דשראי אבנים הללו. שקאפוד חשקן פתויה חותם. חקק משמני: במלואותם. שיהיו שלמות שלא יחסרו מהם כלום: ומאיה להם שמיר. על פני הדין כתיב: האות איש של אבר. ונבא משיא בלעיה שרא פתניא. מין משי הוא: סלת צפה על גבי נפה. מרוב שפנה מדקבת בדפני נפה ודומים לנשה תיה שלנשה בין בו, נפת דבק

הנפה. צופים שפנה שמי כפרת הנדקויות בו. שלמה כרבה מצייה בעשה. וכשמדקו כפרת בדפני הנפה אחת בדפן זה ואחת בדפן זה והראשונה כשנגלה וכן תפוחות אצטלי"י לע"ז עד שפוגעת פני זו לזו, בצפה זה שגדול ומתפוסף והולך ותולה באויר. כן אלו צפות ותפוחות באויר. מן הצופים. והרים הגבוהים משמים צופה למרחוק. מאי שמעני. מהיא. לפת שרשב בא מן החרים כדפרתים רב אבי. כאשר העשית הדבורים. כל הנעוץ. המערה מקלי טורל לכלי טמא אין מקליל מערפן לדידת חבר לעטוף את המה כשפתוח שיהא מקרע קמנא חוץ מדכש יציין. שהוא עב מאד והרי הוא כמחר. שכשהקלית פוסק הוא הולך מלנטה למעלה. והכי אמרין מבודות: הצפחה ברשקא בלע"ז שתן עבות ומנסת (ובחבתה) השענה עם הדבש: שמוציין בו. מתוך שהוא טוב ועב מערבים בו מים ויין ואין בריחת בו. שפוחין: שנקרעו והולכי כרלי: שאמנין מתקדוש ברוך הוא. לתר מומין. לני הורו מזה ולצדקה והזרועא שבתות ומים טובים: שתתבו שלתם לעירי לבא. שאין מקלילן שבר שלם. והכי משמע כי מן בו ליום תבא את הצידיקים: קמנא. קטנת אמנה קמני רשעי בני ישראל: שמתו כשתן קטנים: שמבובין

שתשענה שכניה עליו אלא שאין דורו ראוי לכך. נתנו עניהם בהלל הנקן, וכשמת הספידוהו הי חסיד, הי עניו, תלמידו של עזרא. ושוב פנה אחרת, היו מסובין בעליה ביניהם, נתנה להן בת קול מן השמים ואמרה להן: יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה שכניה עליו, אלא שאין דורו ראוי לכך. נתנו עניהם בשמואל הנקן, וכשמת הספידוהו הי עניו, הי חסיד, תלמידו של הלל. ואף הוא אמר בשעת מיתו: שמעון, ויחזקאל, ויחזקאל, ויחזקאל. וישא עמא לבאי. ועקן מצינין למיתו על עמא. ואף על ר' יהודה בן בבא קפשו לומר "הי חסיד הי עניו", אלא שגמרפה שעה, שאין מספידו על הריגת מלכות: משתרב בית המקדש במל השמיר בו: תנו רבנן: שמיר שבו בנה שלמה את בית המקדש, שאמרי: "היפית בהגנתו אבן שלמה מסע נבנה" הדיבורים ככתבו, דברי ר' יהודה. אמר לו ר' נחמיה: וכי אפשר לומר כן? והלא כבר נאמר "כל אלה אבנים יקרת מגדרות פגמרה". אם כן, מה תלמוד לומר "לא נשמע בבית בהגנתו"? שהיה מתקין מבחוץ, ומקנים מבפנים. אמר רבי: נראין דברי ר' יהודה באבני מקדש, ודברי ר' נחמיה באבני ביתו. ור' נחמיה, שמיר למאי אתא? מביעי ליה לכדתניא: אבנים הללו אין פותבין אותן בריו, משום שאמרי: "פתויה חותם". ואין מסרסין עליהם באימול, משום שאמרי: "במלואותם". אלא פותב עליהם בריו, ומאיה להן שמיר מבחוץ, והן נקעות מאליהן בתאניה וז שנבקעת בימות החמה ואינה חסירה כלום, ובקעה וז שנבקעת בימות הנשמים ואינה חסירה כלום. תנו רבנן: שמיר זה, ברייתו כשעורה, ומששת ימי בראשית נברא, ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו. כמה משמרין אותו? פורבין אותו בספוגין של תניא, ומניחין אותו באיטני של אבר, מליאה סופי שעורין, אמר ר' אמי: משתרב בקרש ראשון, מלכה שריא פתניא אבנים וכוכות לבנה ורבה מלכה, ויש אומרים: אל יין קרש תבא משמר הרוקח פיעויל דבילה: ונתפ צופים: מאי "נתפ צופים"? אמר רב: סולת שפפה על גבי נפה, ודומה לנשה שלנשה בדבש ושמון. ולוי אמר: שמי כפרות הנדקויות בתניו ותפוחות וכוכות עד שפמועיות זו לזו. ור' יהושע בן לוי אמר: זה דבש תבא מן הצפיא. מאי משמע? כדמתרגם רב ששה, קמא דנתון דבראיתה וישיון ברומי עלמא ומיתין דובשא מעישוי טורא. תנן תהם: כל הנצוק טהור, חוץ מדבש ויפים והצפוחים. מאי "ויפים"? אמר ר' יוחנן: דבש שמוציין בו, וריש לקיש אמר: על שם מקומו, כדכתיב "ויף וטלם ובעלות". פיצא דברך אתה אומר "בבוא היפים ויאמרו לשאל הלא דוד" וגו', מאי "ויפים"? אמר ר' יוחנן: בני אדם המוציין דבריהם. ור' אלעזר אומר: על שם מקומו, כדכתיב "ויף וטלם ובעלות": ופסקו אנשי אמנה: אמר ר' יצחק: אלו בני אדם שהן מאמינין בהקדוש ברוך הוא. דתניא, ר' אליעזר תגדול אומר: כל מי שיש לו פת כסלו ואומר "מה אוכל למחר", אוני אלא מקמני אמנה, ותינו דאמר ר' אלעזר: מאי דכתיב "כי מי בו ליום קמנא" מי גרם לצידיקים שתבובו שלתמן לעירי לבא? קמנא שתייה ברוך, שלא האמינו בהקדוש ברוך הוא רבא אמר: אלו קמני בני רשעי ישראל שמבובין

סוטה. עגלה ערופה – פרק תשיעי דף מט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קצו רש"י

שכפכפי רין אבדיהם. קורעים רין אבדיהם. שכפכפין לדונים אמרים לפניו רבוי הקהילה
 שיהיה למה האבלתם וצרתם עליו ממותו ונפרעת מכם בחייהם. מוכרי רבב. רבב הוא
 דבר מאוס, חלב הטוב ושמן ונדבק בגדים ומנאים. ואין כל אדם מתעסק בהם אלא עמי
 שיהיה ה' מורה להם. לעיל עמיה כתוב כי לא ילצח וישבח אציון תקות עצים חאבר לעד
 עשה שיהיה מורה להם, מן להם מרות לאתון גלים
 שיהיה ה' מורה גוהים ונזוהי בהם כבוד. ודרש עמים
 שהיו אנשי ויקים אלהות. שאין כל הכבוד
 הוגדלה שלהם: מוכפין בשלית אתה. משום
 עני. כהרב שנים. אותה פגלה שלך הדתו דבר
 תורה שבהם בקרוב שנים, ששנים צריכין
 להתקרב יחה בכספי אהתי. תהוה. רפאנה ודחא
 להם מן להם חיותם. השה חולבים הלוך ודברי
 בדברי תורה. אבלוה ובקלישע כתיב: ראוי
 לשיהי ששל מנת בן קא הרבב אלי עמיהם: אחד
 מ' ע' חברי שרבו בשוגג וזה גולה ליער
 פק. ואם אין און מיתה סיון למיתה ארבע
 וגלות סיון לגלות שאחר מה ואחר גולה בבלי
 דעת. של שלא היה להם ועת לודות למלכין ה'
 את זה ולמדון זה מזה נדמו עמי. וסיפיה דקרא
 ותשכח לזרת אלהיה: כי עם בנין ישע אלו
 וישיב וישבח תורה. וסיפא דקרא חנון וחסד לקול
 ויעש להם עם. ופיהו עמי וישיב מרבה, מן
 שמונתיו קשר עמיו ואפסיכ וישב ועסק
 בתורה. והיו עמיו וכו'. וכן חריה חובב ואל
 יקנה פניהו. מחנה לא יקנה. לא יתקשב מוקד
 בכנה בנינו ומחנה: דלקיה. מי יתן שיש יום כי
 ידע אם בעד מן עולמה אלף דהילת. מי יתן
 והיה זה יום הבא כזה שעבר. אלף עלמא אפאי
 קבום. מאחר שהקלה הולכת מידי ודבר
 אקתייה דקריא. סדר קדשה. שלא תקנה אלף
 שיהיה כל ישראל עוסקין בתורה בכל יום דבר
 מועט. שאומר קריאתו ותרנגונו וכן כעוסקין
 בתורה. וכוון שנהגו בכל ישראל בלתימים
 ובגמיה הארץ וכן כאן שמים קדשת השם
 ותלמוד התורה חביב הוא. וכן יהא שמיה רבך
 מוקד שמינון אתה הקנה שיהיה דורש רבבים
 בכל שבת היו נהגין בן. ושה היו נקצצין כל
 העם לטובת לפי שאנו יום של מלאכה ככל שכן
 תורה וקדוש השם קריים. סדרי פרשית דתורה
 קרייה. ששוקקו בשלית בעלי עמם. הפרות
 ורבים. משפחה שהיו נטוריים ונהגין במעט און
 הקשה משהו פרותיהן מרחה רע ומשפחה רע
 קשה בגל שפן דגן. ענין פסוק מעשרות פסק
 שפן הדגן כשמו של מעשר דאיקרי חלב
 בדכתיבי כל חלב יגבר וכו'. ומקנה יתו דתעניתא.

שומכפיו דין אביהם לעתיד לבוא. ואמרים לפניו:
 רבנו של עולם, מאחר שאמרת עתיד לפרע מן, למה
 הקהילה שיהיה עם. אמר ר' אליעזר בר ירכיה: אלמלא
 תפלתו של יוד, היו כל ישראל מוכרי רבב, שנאמר:
 "ויהי ה' מורה להם". ואמר ר' אליעזר בר ירכיה:
 אלמלא תפלתו של תבוקה, היו שני תלמידי חכמים
 מתכספים בשלית אתה ועוסקין בתורה, שנאמר: "ה'
 שמעתי ששעך ראתי ה' פעלך בקרב שנים חיהוה אל
 תקרא 'בקרב שנים' אלא 'בקרוב שנים'. ואמר ר'
 אליעזר בר ירכיה: שני תלמידי חכמים תמחלוך בדרך
 ואין בנייהו דברי תורה, ראוי לישורף באש, שנאמר
 "ויהי המה חולבים הלוך ודבר והנה רבב אש". שנאמר
 דאיכא דיבורי. הלא לופא דיבור. ראוי לישורף. ואמר ר'
 אבהו בר ירכיה: שני תלמידי חכמים חתרו בניו בעיר
 אתה ואין נזוהי זה לזה בהלכה, אחד מת ואחד גולה,
 שנאמר: "לגם שמה רוצח אשר יוצח את רעהו בבלי
 דעת" ואין דעת אלף תורה, שנאמר: "נדמו עמי מקלי
 העת". אמר ר' יהודה בריה דר' חייא: כל תלמיד חכם
 העוסק בתורה מתוך הדחק, תפלתו נשמעת, שנאמר:
 "כי עם בנינו ישב בירושלם בכל לא תכבה חנון יהודה
 לקול יעקב כשמעתי ענף" וכתוב בתורה: "ונתן לגם ה'
 להם צד זמיון לחץ". ר' אבהו אומר: משביעין אותו מיו
 שכניה, שנאמר: "יהוה עניך דמות מרודי". ר' אהא
 בר חינאי אמר: אף אין הפרוד נעלל בפניו. שנאמר:
 "ולא יבנו עוד מרודי". רבן שמבון כל גמליאל אומר
 משום ר' הושע: מיום שחרב בית המקדש אין כו':
 אמר רבא: בכל יום יום מרובה קללתו משל חבירו,
 שנאמר "בבקר האמר מי יתן ערב ובשר תאמר מי יתן
 בקר" הו' בקר? אלימא בקר למחר, מי ידע מאי הו'?
 אלף דחילת. ואלא, עלמא אפאי קא נקפיה? אקדושה
 דסידרא וא' יהא שמיה רבא' דאנדרא. שנאמר: "אין
 עתה כמו אפל צלמות ולא סדריים" הא יש סדריים,

שמנה ויש רוח טוב, מיון הקרים הוא לעצמן: הקרה יש קי. לפרק משהח לק ולא
 בטל היתה מצולק: אהא בריה. דרבה בר רב הונא: אל' רב הונא לברייה שפיקח את לבי.
 בסתרתה והקמה את שני. שהריתא שאבתה על בגד יותר מעלי, שנעלה ממני ותתת
 לו קרמי. אהבה אישפל בית. גדלו ברייה. דבי רבי. גדל גדל אוחי ואע"פ בן איני בנהי.
 ברקסא חלל. ואין עלי לבכוד כהן. דתנאי
 בפולמוס. אהא שהובא בפולמוס. ר' יוחנן
 נשיות הקנים ואינם. מפרש בגמרא: בפולמוס
 של מיטום. שהביא אהא אנטובולוס
 אהו. וכן זה לזה היו נמשכים ושמים עשה
 כדאמר בסדר עולם. נשיות פלות. מפרש
 בגמרא: בפולמוס אחריו. הוא של זרען הבית
 ושל מיטום נמי קרה באפרין בתוך העיר. שהיו
 מולכין אותה מביט אהוה לבית בעלה ונשיות
 של מילים ושליותו מוקדחת מקפוח לה מושלי'
 חתמת אנטובולוס ועטם נשיותה נקבם
 בה בשערי בינה. כהן ממשלתי לבקש דאמר
 בסתרתה ויה לתי כי דהו רתי"ר ר"מ שביקרא קרה
 דרשי חלתא שעתא ותלתא ותלתא אגדרא ותלתא
 מילים: שוקרין על דלחות בית המדרש
 ללתי וכן כדאמר בבימות (הו) אכל מה
 אעשה שנפשי חשקה בתורה. דהרשעים. שהיה
 בקי טעמיה מוכרם כדאמר לא רבוי
 שחאמר יציאת מוקדם בלילות על דרשהן בן
 זומא נקבתי הו' כי: ככל שביב תורה. שהיה חנון
 לכל לדרוש כל קוץ וקוץ של כל אהו. וכשי
 הבות יתרות ואוחתיו יתרות חנון בתי ובתי אהי
 דורש שפולמוס זה וזה. וזהו בתורה גדול ורוב יאען
 בה דבר לבטלה אנשי מעשה. בטוח בחשיבותו
 ועושה נמשכים פולמוס כדאמר בתענית (הו) כה
 נמי כשורף יאמר לחמץ וזרזוק לעזים לכתבי
 זאבים כקרייהם: שכתובים של חסידים. שהיו
 החסידים חולבים וקלים והוא היה מקטנותיהם
 וסוקין ויו חתמה. וה לא דעקא נמי יהא שפתת
 חנון בשל בבוד תורה. משפחת מנהל.
 אמר שער שמה הוא היה בריאת בעולם
 ואל היה למרוץ תורה אלף מעמד. משנת אה
 יד חלי לעולם והצריכו לעמוד תורה מיישב
 בשל ויו חתמה. שהיה חכם ונבון וכתבים רבים
 אוכלין של עלמה. וכני חורין. מחסיה: הו'
 ראשון שגברה דו עני פנים ממונים שהם
 עשירים ואלו עניים. יתדלוהו. מנעיה און
 חס להם. ואין דורש. לישאל: און משפח.
 עליהם קרמיים: שהו חביבאי. התחילו החכמים
 ספריא. למדרי תעוקות שהם קטנים מן
 ספריים: כמפא דארעא. כמפא הארץ
 אהא

מאופל: לא ירד טל לברכה וינשל טעם פרות וכו': תנאי, ר' שמעון בן אלעזר אומר: טהרה בפלה טעם וריח, מעשר ביטל
 שופין דגן, רב הונא אשפת חרונייתא, שקלה, פרכה בסודריה. אהא רבה בריה, אמר ליה: מורחיא ריחא דחרונייתא. אמר
 ליה: מן טהרה איך קי, וכהן ניהליה. אהא אבא פריה. שקלה, וכהן ניהליה. אמר ליה: בני, שפוחת את לבי והקדושתא את
 שיני. היינו דאמרי אינשי: רחמי דאבא. אבני. רחמי דבני, אבני דהו וכו'. ליה. רב אהא בר יעקב, אישפל ביה ברית בריתיה. כי
 גדל, אמר ליה: אשקון מיא. אמר לו: לא ברוד אנה. ותינו דאמרי אינשי: רבי רבי, בר בורקא אנה: מתנאי בפולמוס של אספנינים
 גזרו על עטרת התנים, ועל האירוס. בפולמוס של מיטום גזרו על עטרת פלות, ושלא ולפוד אדם את בנו ויוני. בפולמוס האחרון
 גזרו שלא תצא הפלה באפריון בתוך העיר, ורבותינו חתרו שמתצא הפלה באפריון בתוך העיר. משמת ר' מאיר בטלו מושלי' משלים.
 משמת בן עזאי בטלו השקדנים. משמת בן זומא בטלו הרשעים. משמת ר' עקיבא בטל כבוד התורה. משמת ר' חינאי בן דוסא בטלו
 אנשי מעשה. משמת ר' יוסי קמנא פסקו חסידים. ולמה נקרא שמו "קמנא"? שהיה קמנא של חסידים. משמת ר' יוחנן בן זבאי
 בטל ויו חתמה. משמת רבן גמליאל הוקן בטל כבוד התורה, ומתה מרהוה ופרשות. משמת ר' ישמעאל בן פאבי בטלו ויו חתמה.
 משמת רבי בטל ענהו ויראת חמו: [גמ' תנו ברבנן]: ר' פנחס בן יאיר אומר: משרהב בית המקדש בישו חברים וכני חורין וקפו
 ראשם, ונדלדלו אנשי מעשה, וקברו בעלי ובעלי לשון, ואין דורש ואין מבקש ואין שואל, על מי לנו להישען על אבני שבשמים.
 ר' אלעזר הגדול אומר: מיום שחרב בית המקדש, שרו חפינאי למתי כספריא, וספריא כפונאי, ופונאי כמפא דארעא, ומפא דארעא

1 אילא ונקלא ודלילס ודלילס ומוחללים ונקבות תשישי. בסוף הגלות לפני ביאת משיח
2 ותנו בקיה. והכלל בשמון במשקאותיו ואין להן אדם שיהיה להוכיח. שכלם
3 נכשלים בחטאות וכשמוחללים אומר לו אתה במוצי: ובית ודע. כל חכמים יהיו לבית
4 ונות. שקלו החכמים ואין לומר תורה. וראו חרב מאין איש. ובגלי דומה מתקדשים עם
5 מפני שחיי לעיר יהי בתי מדרשות שלהם: גמ'.
6 של מלה ושל גפירת. ענן עקרה עושי מלאך
7 של מלה שהוא יצלו כאבן הבלחה וקורין
8 שלימריא: ורובעין אותה כמין צירוף גפירת
9 כשם שעושי ככלי וזה וקסא וקורין גולאי:
10 חילת. שישקיא כמין גמא הגדל במים: טבלא
11 רחה פומא. וזו של עגבל אחך שמקשקשין בו
12 לשיר בבית המשקאות: טנבורא. כך קורין אותו
13 בשלשון לנו טבור. וזאת עשו דפנותיו עגלות
14 בעין נפה וקורשין דפנותיהו חוטיין של ברזל
15 ושוחקין על פני עור כשהוא חל ומתנה וזאת
16 מתכיש עם מאליא. והשמיכין עליו ברוק ומל קדו
17 מוציא קול צלול. ויש אומנין שיוודעו להחיות
18 עליו מכה אחת מכה ספוד עד שעשעט כמין
19 שיש: חיתפה כפבלא רחה פומא. וזו של עגבל
20 שעשעט בבית משקאות וקנה לו כקול. ואמי
21 לעמוד הווא גדודו עליה: קפאיא. כלי מחזיק ב'
22 לגוף: עיר של יתב. עקרה של וזה ועיר של וזה
23 מוצרת עליה: כפה. כמו כובע של צמר לכן
24 שקורין פלטר: אחרת הקוהבות. טלית
25 צבועה שני ובו קבועין חסד וזה עד שמעמידין
26 אותה כמין כפה. אבל עושה הוא פירי. מין
27 כפה של מעזלי עין שאנו עושיין וקנה לו
28 עניפין ורדידי וזה כמו שאנו עושיין: כפת יצית
29 לשון חכמה שמדברים בו בני פלטיין ואי שאר
30 העם מכירין בו: מלכי בית השמונאי. שני אחים
31 שהיו מתקושטין על המלכה וזרקטין
32 ואריסטובולוס: היה חורקטם מפוזין. צר על
33 חורקטם והוא בעני חיל דומים: משילשילי: הם
34 דיניי כפה פשה. מתרומת הלשכה לחמיריב
35 היה שם זמן אחר. כפפיים: לע לרם. לאותן
36 שבהיו: נעין צפדינו נודעושי. מחמת הפלך

1 אילא ונקלא ודלילס ודלילס ומוחללים ונקבות תשישי. בסוף הגלות לפני ביאת משיח
2 ותנו בקיה. והכלל בשמון במשקאותיו ואין להן אדם שיהיה להוכיח. שכלם
3 נכשלים בחטאות וכשמוחללים אומר לו אתה במוצי: ובית ודע. כל חכמים יהיו לבית
4 ונות. שקלו החכמים ואין לומר תורה. וראו חרב מאין איש. ובגלי דומה מתקדשים עם
5 מפני שחיי לעיר יהי בתי מדרשות שלהם: גמ'.
6 של מלה ושל גפירת. ענן עקרה עושי מלאך
7 של מלה שהוא יצלו כאבן הבלחה וקורין
8 שלימריא: ורובעין אותה כמין צירוף גפירת
9 כשם שעושי ככלי וזה וקסא וקורין גולאי:
10 חילת. שישקיא כמין גמא הגדל במים: טבלא
11 רחה פומא. וזו של עגבל אחך שמקשקשין בו
12 לשיר בבית המשקאות: טנבורא. כך קורין אותו
13 בשלשון לנו טבור. וזאת עשו דפנותיו עגלות
14 בעין נפה וקורשין דפנותיהו חוטיין של ברזל
15 ושוחקין על פני עור כשהוא חל ומתנה וזאת
16 מתכיש עם מאליא. והשמיכין עליו ברוק ומל קדו
17 מוציא קול צלול. ויש אומנין שיוודעו להחיות
18 עליו מכה אחת מכה ספוד עד שעשעט כמין
19 שיש: חיתפה כפבלא רחה פומא. וזו של עגבל
20 שעשעט בבית משקאות וקנה לו כקול. ואמי
21 לעמוד הווא גדודו עליה: קפאיא. כלי מחזיק ב'
22 לגוף: עיר של יתב. עקרה של וזה ועיר של וזה
23 מוצרת עליה: כפה. כמו כובע של צמר לכן
24 שקורין פלטר: אחרת הקוהבות. טלית
25 צבועה שני ובו קבועין חסד וזה עד שמעמידין
26 אותה כמין כפה. אבל עושה הוא פירי. מין
27 כפה של מעזלי עין שאנו עושיין וקנה לו
28 עניפין ורדידי וזה כמו שאנו עושיין: כפת יצית
29 לשון חכמה שמדברים בו בני פלטיין ואי שאר
30 העם מכירין בו: מלכי בית השמונאי. שני אחים
31 שהיו מתקושטין על המלכה וזרקטין
32 ואריסטובולוס: היה חורקטם מפוזין. צר על
33 חורקטם והוא בעני חיל דומים: משילשילי: הם
34 דיניי כפה פשה. מתרומת הלשכה לחמיריב
35 היה שם זמן אחר. כפפיים: לע לרם. לאותן
36 שבהיו: נעין צפדינו נודעושי. מחמת הפלך

37 שבערה על חלול שמו: ועל אותה שנה שנינו בו. שאותה שנה הקריבו החילות את
38 הקריבים ששכיבות מדינת ירושלים והצרך להביא אותה שנה את הקימור מנגות ארצלים.
39 ובשאר השנים מצות העמר להביא מן הקרוב לירושלים כדכתיב: (ויקרא) כל קרמל הקרוב
40 שיהא הורה לח והרב מלא מנוע. וכשהוא בא מרחוק מתיבש ומתמך ואין בר השבולת
41 מלא מן הארץ: לישון סודי. קרוב הוא ללשון
42 אמי. ומתעין אמי ששון מן הקרוב ירושלמי.
43 ואמנת העולם קרוין אותו לעינא שודי: או
44 לישון וגי. שהיו קרובין לארץ וזו לישון וזו יפה
45 מזה וקנה לו לספר בו מא דכתיב. לא קרס אלא
46 ריש קרא מקרא זה על עצמו ואמר שעליו
47 לעולל את עינו בכבי וזר מן הכל: עוללת
48 מנולת את עיני: לפשי. על נפשי מפני קרואתי:
49 כספי קמי. ששורן שלפניו ומינה בלורית
50 מאחרתי: סודי האמורי. שכן מתייין בלורית
51 לשם עבודת כוכבים: ענין ספר תורה. שנהג בעל
52 הבלות מפי שמועה הרבה. וסודותו כפי כלו
53 כהונ ספר כדאמר בסנהדרין (ף טו) דרבה
54 תורה למדתי מרבותי. ולא עוד אלא שאני שונה
55 שלשת אלפים הלכות בניטעות שאמאי ושלש
56 מאות בברית עזוב עמי ופחשבת. שהיה וזה
57 בדרשות ובקי בהלכות ובחשבות האפקורסים
58 והלכין ברמיותא בראמי' בכי' ורביה' ופי' (ט)
59 כי נח נפשיה אמרו ליה רבון מאי תהוי עלן
60 ממינים. אמר לון לון אברה עצה מבני ישראל
61 נסרחה חכמה של עובדי כוכבים: ורועי תורה.
62 ענין ספר ולסמוך ורועי תורה שבעל פה
63 דכתיב: ומקראות ואותיות ומתירם לשונות
64 המשניות במקרא: רבי אלעזר בן עזריה עשיר
65 וזה בראמי' (מסכת זבחים) תריסר אלפי עגלי וזה
66 מעשר מדערה כל שהיא: דאיבא אגא. אגא:
67 עגותו:

הדרן עלך עגלה ערופה
וסליקא לה מסכת סוטה

26 החנים, וזוהית המוחהבות, אבל עושה פפירות וחולק בה כל מה שרצה: שלא לימר את כגו ויוני: תנו רבנן, כשצרו מלכי בית
27 השמונאי וזה על זה היה הורקטוס מבחין ואריסטובולוס מפננים. בכל יום ויום היה משלשין דיגרים בקופה, וצמילין להן המידיים.
28 היה שם זמן אחד שהיה מביר בחכמת ויוני, לעו להם בחכמת ויוני, אמר להן: כל זמן שעוסקים בעבודה אין נמסרין בידכם.
29 למכה, שלשלו להם דיגרים בקופה והעלו להם חזיר. כיון שהגיע לחצי חומה, נעין צפדינו, נודעושה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה.
30 אותה שעה אמרו: ארור אדם שיעלה חזירים, וארור אדם שילמד לבגו חכמת ויוני. ועל אותה שנה שנינו: מעשה ובא עומר מנגות
31 צריפים, השתי הלחם מבקעת עין סוכה, איני? והאמר רבי: בארץ ישראל לשון סורסי למה? אלא, אי לשון הקודש אי לישון ויוני.
32 ואמר רב יוסף בבבלי לשון ארמי למה? אלא, או לשון הקודש או לשון פרסי. לשון ויוני לחוד, וחכמת ויוני לחוד. וחכמת ויוני
33 מי אסירא? והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבן שמעון בן גמליאל: מאי דכתיב "עני עוללה לנפשי מכל בנות עיר"? אלא
34 לריים היו בבית אבא, חמש מאות למדו תורה, וחמש מאות למדו חכמה ויוני, ולא נשתיר מהן אלא איסא, וכן אחי אבא
35 בעסיא. שאני של בית רבן גמליאל, דקרובין לפלכות הו, דתניא מספר קומי, הרי זה מדרבי האמורי. אבטולוס זה רואבן התירו לו
36 לספר קומי, שהוא קרוב לפלכות. של בית רבן גמליאל התירו להן חכמה ויוני מפני שקרובין לפלכות: בפלומים האחרון גורו שלא
37 תצא כלה בארץ וכו': מאי ממשא? משום צניעותא: משמת רבן יוחנן בטלה החכמה: תנו רבנן: משמת ר' אלעזר בן עזריה.
38 משמת ר' יהושע בן לוי? ומהשמת ר' עקיבא? ומהשמת ר' חנינא? ומהשמת ר' אלעזר בן עזריה?
39 בטלו עמרות חכמים עשרים? משמת ר' חנינא בן דוסא? בטלו אנשי מעשה. משמת אבא יוסי בן קטנתא? בטלו
40 חסידים, ולמה נקרא שמו אבא יוסי בן קטנתא? שהיה מקטני חסידים. משמת בן עזאי? בטלו השקדנין. משמת בן זומא? בטלו
41 הדרשנין. משמת רבן שמעון בן גמליאל עלה גזבאי ורבו צרות. משמת רבי הונא? צרות: משמת רבי גמליאל ענה וראת המא:
42 אמר ליה רב יוסף לתנא: לא תייתי ענה, דאיבא אגא. אמר ליה רב נתן לתנא: לא תייתי יראת המא, דאיבא אגא:

1 **משנה המביא גט** מסתייג - הים - כל חוצה לארץ קיה ליה מדינת הים, בר מנבל, 2
3 בדאמר לקמן (א.א.) צריך - השליח המביא לומר בו. וטעמא מפרש בגמרא.
4 ושליח זה, הבעל עשאו שליח לחובתה. רקס וזגו - תרגום של "קס ובין ברה"
5 מתרגומין. קין סבת לומר (בראשית טו.) אפילו ספסר לורים - שהיא מחוצה לארץ. ללוה

המביא

6 **גט ממדינת הים, צריך שיאמר "כפני נכתב וכפני**
7 **נחתם". רבן גמליאל אומר: אף המביא מן הרקס**
8 **ומן התגר. רבי אלעזר אומר: אפילו מכפר לידים**
9 **ללוה. והכתום אומרם: אינו צריך שיאמר "כפני**
10 **נכתב וכפני נחתם" אלא המביא ממדינת הים, וזהו**
11 **התמוליד. והמביא ממדינת המדינה המדינת הים, צריך**
12 **שיאמר "כפני נכתב וכפני נחתם". רבן שמעון בן**
13 **גמליאל אומר: אפילו מהגמזניא לתגמזניא. רבי יהודה**
14 **אומר: מרקס למורת, והקס - כמורה; מאשקלון**
15 **לדרום, ואשקלון - פדרום; מעכו לזפון, ועכו -**
16 **כפזון. רבי מאיר אומר: עכו - בארץ ישראל**
17 **לגיטין. המביא גט בארץ ישראל, אינו צריך שיאמר**
18 **"כפני נכתב וכפני נחתם". ואם יש עליו עוורים**
19 **- יתקיים בחותמו. גמרא מאי טעמא דרבי אמר:**
20 **לפי**

1 **המביא גט** - אף על גב דלאאר שטרות עמימי ביה קרי גט, כדתיין ביה"שולח" גטיין) 2
3 לר.א. אין עדים תומכין על הגט אלא מפני חוקן העולם. בארתיי בכל שטרות. 4
5 ובפרק "התקבל" (שם ד.א.) מן תניא. וכן לגיטין, ומפרש התם: גיטי נמוך. מכל מקום לא 6
7 הוצרך לפרש כאן על אשה, משום דברוב קממות היבא דקתי' גיטי סתם - איירי בגו אשה. 8
9 ומה שנתהגם לכתוב שותם עשרה שורות בגט 10
11 אומר רבינו תם: משום ד'גט' גיטירי שותם 12
13 עשרה. ורבינו יצחק שמע בשם ר' אבי נאון, 14
15 ובשם רבינו ערסיה: משום דרביהו "ספר כריתות" 16
17 בשעיר שותם עשרה שותין ומפסיקין בין 18
19 ארבעה חומשי ספר תורה, כדאמר בבבא בתרא 20
21 (ג.ב.) שצריך לזכות ארבעה שותין בין כל ספר 22
23 וספר. והפסק שבין "ירדבה" לשותם תורה - לא 24
25 שאינו אלא יחור שושנה מה שלמעלה. 26
27 **ממדינת הים** - ה' דלא גטי נקט 'גמזניא גט 28
29 מחוץ לארץ' כדקתי' בגמרא (המביא גטיין) 30
31 ג.א. המביא גט בספינה ממביא בחוצה לארץ - 32
33 משום ד'ברוחה לארץ' הוה משמע כל חוצה 34
35 לארץ, אפילו רקס וזגו - לזכיו נקט 'מדינת 36
37 הים', דמשמע דרוק, כמו (בבמות פ.ב.) האשה 38
39 שהלך בעלה למדינת הים, וכמו (שבעות ג.א.ב.) 40
41 פרעתין כפני פלוגי ופלוגי הלכו למדינת הים, 42
43 לאופקין רקס וזגו דפליגי ביא רבא בגמליאל. 44
45 **ארץ** גמזניא מרקס - מרעבך דרוק דה 46
47 ישראל. הוא דנתן פרקי ד'ס תגדה' (נה 48
49 ג.ב.) כל הכתומים הבאין מרקס שטרות, ורבי 50
51 יהודה סמטא, מפני שהן גרים ושותין - היינו 52
53 משום דכתומים ומגמאין שם גרים הם, וישראל 54
55 מעניעין כתימין. ורבי יהודה סמטא - נראה לו 56
57 דאדמו שנתגן תורת גיט הם גיט וטועין, 58
59 אפילו 60

1 ולעולם לא יגמזניא גט דרם ב. **מכפר** לורים ללוה - אומר רבי יצחק: שהוכיר לוה, לאשמענון אף על פי שהיה נקראת כפר לורים על שם שוודו שדוה מענייה בה גיט - אפילו 2
3 הכי צריך לומר "כפני נכתב וכפני נחתם" ולא חשיב כלוד עצמה. ורבינו מאיר פירש: רבי אלעזר חובי' שם עירו, בדארמינתן (סתרוודין ג.ב.א.) אתר רבי אלעזר ללוה. ואין נראה לרבינו יצחק, 4
5 דכל שכן שלא היה צריך לכתוב. כי הדין דלא נקט תנא קמא ממדינת הים לארץ ישראל, דרפשיטא היא דארץ ישראל קאי. **ואשקלון** כדרום - תקשה רבינו תם: אשקלון מארץ ישראל 6
7 היא, דכתיב ביהושע (א) "זאת ארץ הגשתות וגו' האשודי והאשקלוני", וכתיב "ויפלה ישראל לתלחה ארץ ציתין" (דברים כ) כלזכור, דמרבית בשופטים (א) "ויכלדו יהודה את עמדה..." 8
9 ואת אשקלון ואת גובלה. ואמר רבינו תם: ועליו בכל לא בכשות, כדאמר פירקין קמא דחולין (א.א.) גיב בית אשה: רבתי כבשתי בן כבשתי עלי גובלה, ולכן לא נקט ישראל 10
11 הכתומים מצויין שם, ובאין רבינו קובעין שם. אבל קשה: דרקס וזגו משמע דהוה חוצה לארץ, וכתיב ביהושע (כ) "ויקדשת את קדש... בהר נתפלה". ולכאן למימר דלא בכשות עלי בכל, 12
13 דכשפיר בפרשת "זהה עקבי" חשיב רבינו חזקו בחי' כריכים שבכשו עליי בכל ויש לומר: דתרי רקס וזגו הוה, ואותו רקס וזגו דכתיב בגי' אברום "ישב בין קדש ובין שויר" (בראשית כ) 14
15 מתרגומין: בין קדש ובין חטא - בארבו של אבימלך מלך פלשתים. ואותו היה חטא ישראל, דמסתמא דאברום ורצוח דהוה חרין ורצח ישראל. ובגושנינו גט משמע דפלשתים מארץ ישראל. 16
17 ואותו רקס וזגו היה במעברת של ישראל, ופלשתים מן צד, דם פלשתים וזגו גובל מערב של חרין ומתניתיין חרין במורתא. חרין ורצח ישראל, ורקס וזגו ישראל, ורקס מריא, ועכו אף על 18
19 כבכשותהו עליי בכל. כדאמר בסוף כתובות (ק.ב.א.) רבי אבא ודה משק כפי' דעכו. ובפרק "גמ שאחור" (גיטין ע.ב.) פריש: דלמטרא דעכו לאו מארץ ישראל הוה: האי כי הוה מפרסי רבנן 20
21 מהדריי עכוו דהו מפסרי מהדרי, לפי שאסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ אמר רבי תם. ולא קשה מידי, דעכו היתה חציה בארץ וחציה בחוצה לארץ בדומכה בירושלמי, וזכא 22
23 מיירי באותו צד שבחוצה לארץ. וזה ולא משני מני ב'רמי' גמאן ורמי' גמאן ועד שלשים יום' (תניתיין דרין) לא באתי מנאן איהו ועד שלשים יום' (תניתיין דרין) - היינו עלתו צד שבחוצה לארץ - 24
25 היינו משום דרבינא מארץ ישראל פוגע תחילה באותו צד של ארץ ישראל, "והגיע לעכו" - משמע לתחילה עכו. אף קשה לרבינו יצחק: דאמר לקמן (ו.ב.) נכנס לפניו רבי אגוא, אמר לוה: 26
27 הלא כפר סתא מובלע בחתום ארץ ישראל, וקורבה לצפיורה יתור מעכו. ומה בקי? מכל מקום עכו ערפיא, אף על פי שהיא חרוקה מפיארו - שהיא עצמה חציה מארץ ישראל ועדה. והכי 28
29 דייק לקמן (ת.א.) דמומר רבי לטריא את ארץ ישראל, ורבינו יצחק: עכו בארץ ישראל לגיטין, לגיטין - אף, לנכדים - לא. כל שכן סוריא, ומרוחקא סובא? אדרבה, סוריא ערפיא, כיון דתמתי' 30
31 בעד של חוצה לארץ. דקטבי: כובש שדה שוודת, וזוהי חציה ארץ ישראל לזכיו מיכבא ליה אי יהו מכובר עכוו דארץ ישראל - אף על פי שגשמי סוריא, אף על גב דרמלאו גי' דערפא 32
33 טמא - בחוצה לארץ דמי. ואמר רבינו יצחק: דאפילו בעד של ארץ ישראל צריך לומר "כפני נכתב וכו', לפי שהוא בסוף הגבול. ודרוק מעיקר ישוב ארץ ישראל, ומופלג מן השיב ובתי 34
35 דגיטין. כן של חרין בגי' אשקלון, ובגי' רקס חטר. והשתא פירש שפיר כפי' סאיא: דקורב לצפיורה, שרתיה עיקר ישוב ארץ ישראל שפניו בעד דרוק מעיקר ישוב ארץ ישראל. אף על גב דעכו 36
37 היא עובת בארץ ישראל, ורבינו יצחק: דאשכחתי' חוצה לארץ, כיון דקיס ליה דרמובלעת נתנה אכילא והיא משק פניו מארץ ישראל. וכן גמליאל אומר: מובלעת שכדיו גמזניא, 38
39 ואם התמור: דאמר בירושלמי: המובר עכוו לעכו - יצא לחירות. כי יצא שישנון אביו דרבי יוחן אומר: אפילו לעכו לעכו. וכיון דאפילו באותו צד שבארץ ישראל יצא לחירות - אם כן מעכו 40
41 לעכו אמאי יצא לחרות. כיון דחשיב בחוצה לארץ ויש לומר: ריהו דחשיב בחוצה לארץ לעכו עיקר ישוב ארץ ישראל, לגבי חוצה לארץ - מיהא חשיב בארץ ישראל.

1 **ואם** יש עליו עוררין יתקיים החותמי - אבל כל זמן דלא אתי בעל משרע - יגשת על פי הים, ולא טעינן מוויקי, דמשום עיגונא אקילא בה רבנן. אבל בממון - טעינן מוויקי 2
3 לצפריע שלא בפניה, ויתומים ומלקוחות. דאם לא כן - על שבקת חי' לכל בריה, שחיכל כל אדם לכתוב שטר מלוה. ולחותום עדים ממונא, ולטרותי' שטר לא בפניו מיתומים 4
5 ומלקוחות. ומיהו: מהו ארץ לחובת? דאפילו לא טעינן לזו מוויקי - טעינן לזו פרוה, כיון דהוה עצמו הוה דוממן לומר: פרוה, מיהו דאז בעי אומר: מוויקי. דקיימא לן כנאן דאמר 6
7 בפרק "המורכב את דבית" (בבא בתרא ע.ב.) כיון שטר כפי' היצא על היתומים - דנשבע וגובה מחצתה. אבל פלוגא דפקדון טעינן לזו "פרוה הוא ח"ך" אף על גב דאין טעינן לזו נאנסו, 8
9 משום דאבתקא הדין נאמן לומר "החותרין ח"ך" בנינו דרנאנס. אבל יש לדכתיב דטעינן לזו מוויקי, דאם לא כן - כל איתו יכתוב שטר מוכר או שטר מתנה. ויתומים עיקר רובה של 10
11 בפניו מיתומים ויתומים, והשתא אין שטר לומר "פרעתי" ועוד יש לדרוק בסוף פרק "גמ פשתי" (שם ע.ב.) טעינן ליתומי מוויקי. דאם לא כן - שכיב מריע שטרשיכ לזו נכסיה, 12
13 ואמר "מנה לפלוני ברי" - נאמן. חוקק ארץ אדם עושה קנוניה על החוקש, ופרקי: וכן אדם עושה קנוניה על בניו דרב ונשואלו דאמר תרוייהו: שכיו מריע שאמר "מנה לפלוני 14
15 בידיי, אמר "תנו" - אין נותנין, ומסיק דרב הווא איירי בשטר מוקיים, ורב ונשואלו דברקטי שטר שאינו מוקיים, אמר "תנו" - קיימיה לשרא, לא אמר "תנו" 16
17 על לא קיימיה לשרא. פרוש: דשמן של חותמי אדלשכתיי בעד ממון, ואין לא קיימיה ליתומים מכל מקום יגבה, והיא דקיס שטרא ואין לומר טעינן בין דארב ורב 18
19 אית

קלב
גטיון. המביא גט - פרק ראשון דף ב עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ)
 תוספות

1 איה ליה מודה בשטר שכתבו - אין צריך לקיימו. ואם תאמר: בפרק קמא דבבא מציעא
 2 (ג.א.) פליגי רבי מאיר ורבנן במעט שטראן בו אחריות. ורבנן אמרי: לא חזירי. ורבי מאיר
 3 סברי. חזירי. ומוקף לה שמואל: בשאין חזירי מודה. וחזירי לרבי מאיר לעור על פי עלותיה.
 4 והשתא לרבנן אמאי לא חזירי? ואי ליכא למיחש למריה, יאזי מקיים ליה - חזין עמו, ואם
 5 לא מקיים ליה - אם כן מה מנסיהן אי מהדר ליה?
 6 אלא הואי אי חישינן שמוא יחזיא שלא בפניו, ולא
 7 נשטין מוחיף וזאת ויהי רומי: ועל כרחן אין השטעם
 8 בשביל כך, דאכתי נשטין ליה פרוצה הוא, הריא
 9 שמואלא כשכיר ליה פריק ימי שמוא? (בבא בתרא
 10 ג.ר.ג.) כהדיא, אליבא דרבי מאיר: מודה בשטר
 11 שכתבו צריך לקיימו, והיה נאמן הוא. אבל אביי
 12 דפרתיה דאיהו, מוני דאזי בעי אמר מוחיף איהו. אף על
 13 גב דהוה רודא לז טענין מוחיף וליבא מינו - מכל
 14 מקום כיון דלאבוקאי ימי מינו - טענינן ליה שפיר
 15 פרוצה הוא, וקיימין לן כמאן דאמר בסוף פירק
 16 "המזבח את תביה" (ע.ג.ט.) ודנשכין ונבטח מהרה
 17 גבי שטר כוסי. אלא היינו טעמו דלא חזירי - כיון
 18 דאיתיעה בנפילהו, ולזה טעון מוחיף הוא - כי
 19 לגבת מן חזין אפילו ימצא עדי קוים. דאי חישינן
 20 שמוא אופי ויחף חתימין, כי יהואי ד"גט פשוטי" (שם
 21 ק.ס.א.) דאמאי דיהא אטרופאק, וכן משמע דהנה לישן
 22 הקונטרס. אבל אי ליכא ליה קנק, והמלחא בראש
 23 עדי קוים - מחזיריהם. וזי איהו אתי לה וטעון מוחיף הוא - נראה ויהא לן מנדיקין, כיון
 24 דהוחוק בחיתיה.

25 **לפי** שאין בקיאין לשמה - ואם תאמר: מאי שנא לשמה דאין בקיאין משאר הלכות גטיון,
 26 כגון מוכרין, ושטיה ועשה ושמנה, וכתב ביום נחתם בילה? ואן לומר דרקל לשמה
 27 דשכיב טפי, ומזבח וטעו שמוכו בשמה משיאד לאו, וגם הסופר נשקט לכותב
 28 טופסי גטיון אנג טעיפה משיאלתי וכתב שמו ושמה, הואו חזין שאר הלכות גטיון - זה אינו,
 29 דהוא חותם לקמן (ג.ו.) בשלישה דרכים שוז גיטי נשים לשחזירי עבדים. וריהו, איהו איבא
 30 לשמה בשלמא דרבינו - וטעון מוחין ומביא, אלא לרביא שקליא וזהו: כן פרקינן ביה לרביא, איהו
 31 איבא מחזירו אלאמא: לרביא דוקא נקט לשמה בכלל מוליך ומביא, ולא נקט מחזירו ומפרש
 32 רבינו תם: דבכל הלכות גטיון בקיאין, אלא דרך דרשה "דוכתב ליה" - לשמה, אינה ראייה
 33 להם עיקר דרשה. ואין בקיאין - פירושו: אין חדשין לדרשה לשמה. ולראוהי "שלאמרי"
 34 דלקמן: פירושו: לאחרי הקונטרס. והוא פירוש הקונטרס ונמללא שילטין ליה אי זהו לשמה
 35 ואמר: אין - ראה נא, דלא מתמשית בשום דוכתא שיהא צריך לישאל ועוד, דאם כן לימא:
 36 איבא בניהיא אם אריך לישאלו ואומר רבינו יצחק: דהסומא נחתם לקרא סמדיה. כדפרשי
 37 בקונטרס נמי בסמוך. הוא דאמר לקמן ימי קתינו בפני נכתב וטעון לשמה, ויהי דהסומא
 38 לשמה בשטעו.

39 **לפי** שאין בקיאין לשמה - קשה דלקמן (ה.א.) תניא: הוא עשמו שרביא גיטו - אינו צריך שיאמר
 40 וטעמו דאמר לקמן: מינשק נקט על בידה ואיזו מעטרע עלויה - למה לא יעירע אם מתחילה לא ידע ביעי
 41 לה, וסתם פני גמירי, וליכא אלא ליה בעלמא. וסוממא בעל ברין יעירע. והבא ששביאו דבעל בעצמו -
 42 **מאי** בניהיה - לא מצי למיטו מוליך איבא בניהיה, דלרביה נמי לרבינן בתריא במוליך צריך לומר
 43 "בפני נכתב ובפני נחתם", דגורנין מוליך אטו מביא. ולתנא קמא נמי, הוי בכלל הא דאמר
 44 "איבא בניהיה מנייה לשמה ומביא ישראלי". והוא קאמו נזי שקייא איבא בניהיה - משום דלמי
 45 לזמאן לאמא שני אעדיס מעיזין לקיימי - אלו קיימיהו. ולא קאמו דכתיב תלו לה, שיהו חזומנין
 46 שמכריזין חתימת הדינים ומפרש רבינו יצחק בן אברהם: דראויה כי רירי ואמרי שובעל שלחם.
 47 נכתב וכו', ומה אילו אימרו "בפנינו גירשה", נזי מל מוזמנא? והלא אין חישינן שמוא חתימין
 48 **ליבניה** ביה - אבתי לא ידע את פרישה. ולא תי טעמא אלא משום עלו דהבסוף. **מירי**
 49 דגרסי עריות תריש, ויהי לא דהורא. דאם כן - מאי משיני? עד איהו נאמן באיסורין
 50 ליתן טעמו מיהו ויש לומר דהכי קאמר: עד אחד נאמן באיסורין לחזירי. הוא דבעי תרי -
 51 דבר שבעיהו אק פחות משנים - וזאזי באשת איש, גנישין וקבדושינן ונת אשת איש
 52 להעלה על בעלה. **על** הוא נאמן באיסורין - פירש הקונטרס: שרירי
 53 להעלה הורה כל אחר. והוא היה לו לחזירי הפרשת תרומה ושחטה, ודברתו
 54 נאמן אף על גב דלא שירוב מעיזין אצל שחיהו מומדין. כן, גון שנתוק
 55 בעי פירוש הקונטרס בסמוך, ודע: האמר ביהמה רבד (בבמות פ.ח.א.) ושיחטה. אף על
 56 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 57 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 58 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 59 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 60 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 61 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על

לפי שאין בקיאין לשמה - אין בני מדינת הים בני תורה, ואין יודעין
 לשם האשה. וקרא כתוב "וכתב לה ספר כריתות" (דברים כז.) "לה" -
 הדיני לשמה. הליכה, ואומר השל"ח "בפני נכתב ובפני נחתם" וממלא
 והוא אומר: אין, ולקיימה מפרש מאי טעמא לא אפרוהו בני למיטו
לפי שאין בקיאין לשמה; ו**בא** אמר: **לפי** שאין עדים
מענינין לקיימו. **מאי** בניהיה? **איבא** בניהיה, **דאיתיהו**
בי תרי, או **מני**, **ממודינה** למדינה **בארץ ישראל**; **ואי**
נמי, **באותה** מדינה **במדינת הים**; **ולרבה**, **דאמר** **לפי**
שאין בקיאין לשמה - **ליבעי תרי**, **מיהו דתיה** **אבל**
עריות שבתורה! - **עד אחד נאמן באיסורין** - **אימור**
דאמרין עד אחד נאמן באיסורין - **פגון תתיבה** **אבל**
של חלב ספק של שומן; **דלא איתוחק איסוריה**; **אפק**
הבא איתוחק איסוריה דאשת איש - **הוי דבר**
שבערות; **ואין דבר שבערות פחות משנים!** - **רוב**
בקיאים הן; **ואפילו לרבי מאיר דתייש למועמא**; **סתם**
ספרי דייני מוגמר גמירי; **ורבנן הוא דאצרוק**; **והבא**
משום

1 **לפי** שאין בקיאין לשמה - אין בני מדינת הים בני תורה, ואין יודעין שצריך לכתוב הגט
 2 לשם האשה. וקרא כתוב "וכתב לה ספר כריתות" (דברים כז.) "לה" - הדיני לשמה.
 3 הליכה, ואומר השל"ח "בפני נכתב ובפני נחתם" וממלא שילטין לה אם כתב לשמה,
 4 והוא אומר: אין, ולקיימה מפרש מאי טעמא לא אפרוהו בני למיטו "לפי שאין
 5 **לפי** שאין בקיאין לשמה" - אין אישיות מצויה משום
 6 לכאן, שאם יבא הבעל ויערער לומר ילא
 7 בתערובי - שיהו עדים מעיזין להכיר חתימת
 8 העדים, האמנתוהו לשלתי. ולקמן פריך בין
 9 לרוב בני לרבה, ליבעי תרי. **דאיתיהו בי תרי** -
 10 ושניהם נעשו שלוחים לגרשה, והגט יוצא
 11 מחתי יד שניהם: לרבה - בעי למימר, לרבה
 12 - לא לבעי למימר, שדרי שנים אדם, ויני
 13 בעל - חרי הם מעיזין לקיימי. אי וני מטיניה
 14 למיניה נאמן ישראל - כגון יהודה וגליל,
 15 וסלקא דעתא השתא דלא שכחי שיהירא.
 16 לרבה דלא חייש לעירערא, הינמט מוחיף הוא
 17 - לא לבעי למימר, הואיל ובקיאין כל בני ארץ
 18 ישראל לשמה. לרבה - בעי למימר, הוא אן
 19 ישירות מצויה. אי נפי באותה מדינה - כגון
 20 מעיר לעיר במדינה אחת. מדינה - ונרטרסא
 21 בלע"ז. ומביניהם הוים לרבה בעי למימר, הוא
 22 אין בקיאין לשמה. לרבה אמר "לפי שאין
 23 וכו', ומביניהם משום עירערא דיוף הוא - הבא - לאו פריך, והוא שכחי שיהירא.
 24 הויה **אבל** עריות שבתורה - קשיא הוא. ומשיני: עד אחד נאמן באיסורין - שרירי
 25 הנהיה תורה כל אחד ואחד מישראל על הפרשת תרומה. ועל השחטה. ועל שקור
 26 הגדי והחלב. **דלא איתוחק איסוריה** - החלב, כן חתיכה איסורא גופא. **בא איתוחק**
 27 בין איתרא איסור אשת איש. והטבול ושחטה על גמירין כל, דהוא נאמן ביבמות
 28 (פ.ח.א.) דרתם בידו לתקן, לפיכך נאמן להעיד עליהן. **ואין דבר יחידה** - ראינו להתיר
 29 פחות משנים. **ולפי** ד"ר "דבר" ממוקן, כתיב הבא יכ' כיצא הב' ערות דבר" (דברים
 30 כד.) וכתיב הנה' על פי שנים עדים יקום דבר" (שם טז.) במסכת סוטה (ד.ב.). **ובי** **ישראל**
 31 **בקיאים הם** - ואין לחושדי, **ואפילו לרבי מאיר דתייש למועמא** - גבי קטן קטנה אין
 32 חולצין ולא מיבמין, קטן - שמוא מיעוצ סריס, קטנה - שמוא תמצא אילנות כו',
 33 גוסקין יבמות (ק.ט.א.) **סתם ספרי דייני** - סופרי הדינים, שגורלין לכותב כל שרירי
 34 במשפט, **מיערב נפירי** - בהם שפי על לשמה. **ורבנן הוא דאצרוכי** - למעשה למלאה,
 35 משום דאיבא דאשכח כתוב ועומר, כגון שכתב לשם אחד מבני עירו ששמו כשמו ושמה
 36 כשמה, ונמליך מלגרא.

אין בקיאין לשמה - קשה דלקמן (ה.א.) תניא: הוא עשמו שרביא גיטו - אינו צריך שיאמר
 וטעמו דאמר לקמן: מינשק נקט על בידה ואיזו מעטרע עלויה - למה לא יעירע אם מתחילה לא ידע ביעי
 לה, וסתם פני גמירי, וליכא אלא ליה בעלמא. וסוממא בעל ברין יעירע. והבא ששביאו דבעל בעצמו -
מאי בניהיה - לא מצי למיטו מוליך איבא בניהיה, דלרביה נמי לרבינן בתריא במוליך צריך לומר
 "בפני נכתב ובפני נחתם", דגורנין מוליך אטו מביא. ולתנא קמא נמי, הוי בכלל הא דאמר
 "איבא בניהיה מנייה לשמה ומביא ישראלי". והוא קאמו נזי שקייא איבא בניהיה - משום דלמי
 לזמאן לאמא שני אעדיס מעיזין לקיימי - אלו קיימיהו. ולא קאמו דכתיב תלו לה, שיהו חזומנין
 שמכריזין חתימת הדינים ומפרש רבינו יצחק בן אברהם: דראויה כי רירי ואמרי שובעל שלחם.
 נכתב וכו', ומה אילו אימרו "בפנינו גירשה", נזי מל מוזמנא? והלא אין חישינן שמוא חתימין
ליבניה ביה - אבתי לא ידע את פרישה. ולא תי טעמא אלא משום עלו דהבסוף. **מירי**
 דגרסי עריות תריש, ויהי לא דהורא. דאם כן - מאי משיני? עד איהו נאמן באיסורין
 ליתן טעמו מיהו ויש לומר דהכי קאמר: עד אחד נאמן באיסורין לחזירי. הוא דבעי תרי -
 דבר שבעיהו אק פחות משנים - וזאזי באשת איש, גנישין וקבדושינן ונת אשת איש
 להעלה על בעלה. **על** הוא נאמן באיסורין - פירש הקונטרס: שרירי להעלה הורה כל אחר. והוא היה לו לחזירי הפרשת תרומה ושחטה, ודברתו
 נאמן אף על גב דלא שירוב מעיזין אצל שחיהו מומדין. כן, גון שנתוק בעי פירוש הקונטרס בסמוך, ודע: האמר ביהמה רבד (בבמות פ.ח.א.) ושיחטה. אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על

אין בקיאין לשמה - קשה דלקמן (ה.א.) תניא: הוא עשמו שרביא גיטו - אינו צריך שיאמר
 וטעמו דאמר לקמן: מינשק נקט על בידה ואיזו מעטרע עלויה - למה לא יעירע אם מתחילה לא ידע ביעי
 לה, וסתם פני גמירי, וליכא אלא ליה בעלמא. וסוממא בעל ברין יעירע. והבא ששביאו דבעל בעצמו -
מאי בניהיה - לא מצי למיטו מוליך איבא בניהיה, דלרביה נמי לרבינן בתריא במוליך צריך לומר
 "בפני נכתב ובפני נחתם", דגורנין מוליך אטו מביא. ולתנא קמא נמי, הוי בכלל הא דאמר
 "איבא בניהיה מנייה לשמה ומביא ישראלי". והוא קאמו נזי שקייא איבא בניהיה - משום דלמי
 לזמאן לאמא שני אעדיס מעיזין לקיימי - אלו קיימיהו. ולא קאמו דכתיב תלו לה, שיהו חזומנין
 שמכריזין חתימת הדינים ומפרש רבינו יצחק בן אברהם: דראויה כי רירי ואמרי שובעל שלחם.
 נכתב וכו', ומה אילו אימרו "בפנינו גירשה", נזי מל מוזמנא? והלא אין חישינן שמוא חתימין
ליבניה ביה - אבתי לא ידע את פרישה. ולא תי טעמא אלא משום עלו דהבסוף. **מירי**
 דגרסי עריות תריש, ויהי לא דהורא. דאם כן - מאי משיני? עד איהו נאמן באיסורין
 ליתן טעמו מיהו ויש לומר דהכי קאמר: עד אחד נאמן באיסורין לחזירי. הוא דבעי תרי -
 דבר שבעיהו אק פחות משנים - וזאזי באשת איש, גנישין וקבדושינן ונת אשת איש
 להעלה על בעלה. **על** הוא נאמן באיסורין - פירש הקונטרס: שרירי להעלה הורה כל אחר. והוא היה לו לחזירי הפרשת תרומה ושחטה, ודברתו
 נאמן אף על גב דלא שירוב מעיזין אצל שחיהו מומדין. כן, גון שנתוק בעי פירוש הקונטרס בסמוך, ודע: האמר ביהמה רבד (בבמות פ.ח.א.) ושיחטה. אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על
 גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על

ורבנן הוא דאצרוק - פירש בקונטרס: משום דאיבא דאשכח כתוב ועומר, כגון שכתב לשם אחד מבני עירו ששמו כשמו ושמה
 כשמה, ונמליך מלגרא. ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על גב דהוא רודא, ויהי אף על

משום עיגונא אקולו בה – לודמניה שליחה. האי קולא היא – בתמיהה. דאי מצריכת תרי – למינהו לשמה, תו ולא ידך קד במילתא שפיר. כיון דאמר טר – לקמן (ה.ב.) בפני כמה נותנו – שילח זה לאשתו ואומר בפניהם 'בפני נכתב' – כגון שנים וכו'. מעיקרא מידק יריק – השליח כשמקבלו מיד הבעל, וידוע בו שגרתיך נגרשה. ודאי יבא וישערך עדי. וואו נייק – עורר – איני נאמן, דרדיק קד במילתא שפיר. נעשה כמו שנתקרה ערותו בבית דין – ולא חצפה איניש לחופו. אתי ל'פטייה' – דלא יאמר כולרה, ואמרין לקמן (שם) כל המגרש אמעב שטבעו חכמים בניטין – הולד ממזר. חרא מילת – חיבות, כגון 'בפני נכתב לשמה', ניין דידימין דלא אמר אלא 'בפני נכתב'. חרא מיתריה – כגון בפני נכתב, לא ניין – וממילא שילינן ליה אי נכתב לשמה, ואמר. אק. אי נמי, סתמא (לשמה) קא מסדיה. ומיהו 'בפני נכתב' ובפני נחתם – אצרכיה, ובתיבתו ותיבתה בעינן לשמה, וכיון דכל חרא מילתא באפי נפשה היא – לא ניין. אב – טעמא משום קיום הוא. 'בפני נכתב' למה ליה ורמא ברין הואי – ולא בעי נחתם 'בפני' – אלא – משום דאי אצרכיה, דאם בן – דלא אמר 'נכתב'. אתי 'אילחופי' ב' – דמכותא מילתא לקימוי אתי, ומאן דחוי סברה כל שטרות נמי כדו מיקימו, אתי אתו דח סודיא ואמר: מכיר אני כתב ידו העדים. התם – גבי קיום שטרות – 'ידעניס גאט שוה כתב העדות' הוא דקאמריי. הכא בפני קאמר – ולא קא מתיבא מילתא. הכא אשת מדיטא – אם הביאה גט לחיבורה, ואמרה 'בפני נכתב' – הנשוא, כרתמן פפרט שני (גיטין כג.ב.) אף גטימס שאינן נאמנות ולומר מה בעל דינה. כי הכל דבי – אתו שומריא השטר והשטר של. בעל כפל בר מדימן – האשה עצמה מביאה את גיטה ממדינת הים בתורת שליחות, כגון דאמר לה בעלה: לא תתירי בו אלא בית דין, ולכבר שתוא צריכה לומר 'בפני נכתב ובפני נחתם' וכו' פפרט שני (שם). אמו הכא בי אמר יודע אני שי לא מתימן – הואיל ולידידה טעמא מדין קיומא שני. אי אמר: יודע אני בתחתית ידי העדים, מי לא מדימין? דמה לי 'בפני' מה לי 'יודע אני?' וכיון דדכי הוא. אי לא ומצריכין נמי אכתביה, הדיחה דביח בין גיטין לשטרות – אתי א'ילחופי' היקום שטרות דעלמא, לקיימניהו בעד אחו. מאן האי תא – דמתניתיין.

משום עיגונא אקולו בה רבנן. – האי קולא הוא? חומרא הוא, דאי מצרכת ליה תרי – לא אתי בעל מערער ופסיל ליה; חד – אתי בעל ומערער ופסיל ליה! – כיון דאמר מר: בפני כמה נותנו לה? רבי יוחנן ורבי חנינא, חד אמר: בפני שנים, וחד אמר: בפני שלשה – מעיקרא מידק דייק, ולא אתי לאורעי נפשית. ולרבא דאמר לפי שאין עדים מצווין לקיימו ל'בני תרי, מדי דתרה אקוים שטרות דעלמא! עד אחר נאמן באיפוהין. – אימר דאמרין עד אחר נאמן חתיבה פגון חתיבה ספק של חלב ספק של שוקן, דלא איתחוק איפוהי. אכל הכא איתחוק איפוהי דאשת איש היו דבר שבערה, ואין דבר שבערה פחות משנים! – ברין הוא דבקיום שטרות נמו לא לבני, פריש לקיש דאמר ריש לקיש עדים החתומים על השטר – נעשו כמו שנתקרה ערותן בבית דין ורבנן הוא דאמרוהו. והכא משום עיגונא אקולו בה רבנן. – האי קולא הוא? חומרא הוא, דאי מצרכת ליה תרי – לא אתי בעל מערער ופסיל ליה; חד – אתי בעל ומערער ופסיל ליה! – כיון דאמר מר: בפני כמה נותנו לה? רבי יוחנן ורבי חנינא, חד אמר: בפני שנים, וחד אמר: בפני שלשה – מעיקרא מידק דייק ולא אתי לאורעי נפשית. ורבא מאי טעמא לא אמר קרבה? – אמר לך: מי קתני 'בפני נכתב לשמה, בפני נחתם לשמה?' – ורבה: ברין הוא דליחני הכי, אלא דאי מפשית ליה דיבורא אתי למגויה. – השתא נמי אתי למגויה! חדא מחלת גאיו; חדא ממתני לא גאיו. ורבא מאי טעמא לא אמר פרכא? – אמר לך: אם בן ינתני 'בפני נחתם' ותו לא; 'בפני נכתב' למה לי לשמע מיהא בעיני לשמה. – ורבא: ברין הוא דליחני דעלמא בעד אחר. – ורבה: מי דמי? דתם

אפילו נכתב לשמו פסול לגרש בו לרבי מאיר, כדאמרין בירש 'גל דגס' (גיטין כד.ב.) כתב לגרש בו את הגדולה – לא יגרש בו את הקטנה. וקאמר בגמרא: קטנה ודלא מיני מגרשה, גזא גדולה – מגרשה, מוק דכרבי אלעזר ולא כרבי מאיר, משום דבעינן שיהא מוכיח מתוך עדי החתומה הי מנייהו מגרשהו. ובסמך בעי לאוקימו מתניתין כרבי מאיר. ואפילו לרבי אלעזר צריך עדי מסדה שידוע שעשאו הבעל שליח, ולביא ואומר בינו תימין: דהא דאמרין רבנן הכא – היינו כדי שלא יעיר הבעל, ויאמר שבחמו שפיר כדי לחתלהו, הוא החתום עליו עדים, שחזר לא היה בקי לשמה. האי קולא הוא חומרא הוא – בירש 'האשה רבה' (בבבא בתרא) גבי מנתן חומרא שהזמרת עליה כסופה דפריה: לא לחמיר ולא לקילו ומשנה: משום עיגונא אקולו בה רבנן, לא צריך מערער. וקולא הוא – חומרא הוא דאי מערכת לה תרי ובא בעלה – מותרת לחוור, כדאמרין בתם, והשתא בידא מזה מזה. והתם זמנין דלא אפשו לתקן, ובעל רעה אלא אחד שהיה מכיר שהיה חלקו, ואפילו היו שם הרבה – מי יביאם בכאן להעיד? אבל כאן – יכול לשלוח בשנים. חד אתי בעל מערער ופסיל ליה – יש לפרש דפסיל ליה ממש. אף על גב דלא מדימין, ולביא אלא לעו בעלמא – מיפסיל, ואם תמא: אם כן מאי סלקא דעתך דמתי? ומיפסיל, כיון דאבותי איבא לעו? ויש לומר: דבבא דעתך דמתי? דרוב פגמיס לא יוציא, ששבור שלא אימניהו. ומיהו, אי מפיס ליה – מיפסיל, ולמאי דסלקא דעתך, אדא דקתני: אי יש עליו עוררין יתיקיס בחותמיו – קאי נמי אדמביא גט ממדינת הים. משני: מידק דייק, ולא אתי בעל לערער. ואפילו אם יעיר – לא אימניהו, ולביא לעו כלל. ומיהו, אין נראה לרבינו יצחק פירש כן, שיהא פסול משום על בעלמא, כיון דקיים כל שטר שחור, ועוד: מדרלא קא בירשא: ומביא נט מניתייהו עדים. אי יש עליו עוררין וכו' ברבנתי כסיפא. ונראה לפרש: ופסיל ליה – היינו שאימניהו לעלו, ולא בכל מקום הגט שבו. אתי א'ילחופי בקיום שטרות דעלמא – ואם תמא: ברין הוא צריך לומר 'בפני נכתב' אלא משום אילחופי, אמאי פסיל בירש פרק שני (גיטין טו.א.) 'בפני נכתב חצוי אחרוך ספי' מצינצי רבא? ויש לומר: דבחצוי ראשון יש בו שם דאיש והאשה חתומן, ודחצוי עיקר הגט – מיכתב מילתא ולא אתי אילחופי. הכא בפני – אבל 'ידעתי' אין מועיל, וטעמא דבשארם 'בפני נכתב נחתם' – דייק ספי דמיע אנפשיה טובא כשארם בפני נעשה הכל והוא אל ראה. מכשארם 'ידעתי', ואם תמא: ואמאי לא מתי? 'ידעתי' לרבה כמו לרבא: על כרחך שיהא לרבה וי שטר טעמא לשמה, ואמתי חיקשה רבה מיט לא אמר כרכא, ודמפרש טעמא משום קיום, וידעל 'ידעתי', ועריך 'בפני נכתב' דלא אתי אילחופי? ואומר רבינו יצחק: דמכח מתניתין דבריש פרק שני (גיטין טו.א.) דקתני: אוד אמר 'בפני נכתב' ושנים אמוריס 'בפנינו נחתם' – כשהו משמע ליה לרבה ד'ידעתי' אל מתי. אמאי כן? כי אמרי ידענו מי לא מדימני – פירש בקומתו. הואיל ולידידה טעמא קיומא מה לי 'בפני' ומה לי 'ידעתי' – משמע שרעה לומר דשליח מדימין כי אמר יודע אני, חתא דנקט יב' אמרי ידענו לשון רבים, ולא אמר 'כי אמר ידעתי' – משום דאשלוותו דעלמא קא. וליעל לא בעי לעמיה: 'ידעתי' איבא ביניהו, ולא בעי לתיקט אלא התו לומר 'צריך ולומר לא דבכל דוכתי נקט לרבה 'בפני נחתם' – לא ודא. ועוד, אי בחד בני מתי 'ידעתי' היכי קאמר רבא בירש פרק שני (גיטין טו.א.) אפילו הוא ואחר מעידין על חתמתו עי שני פסולי דלא חל האל האי שליח ומכיר שתי חתמותיו הוה כשהו, והשתא משום רבא אחד מדחוק לטיעו בחתמתו שני יפסילו: אף על גב דבנקובטוס פירש התם הדיהו הא דפריח ליה רבא איש נמי אמר מדי דאלו מסיק אדוה לכולי דידיבא שטור וכו', מכל מקום אין סברא כלל שיהא רבא טועה בכך. ונראה, 'ידעתי' לא מתיי אפילו לרבה עי שאמר 'בפני נכתב נחתם', משום דדיק ספי כרפיפשו, והכי מפרש רבינו משולם: מאן כי אמר 'ידעתי' – גמיר בעלמא ושיקומיטו שני זה – מי דמדימני דהואיל ומתיי ביה קיום ומתיי בשטר שטרות – דאילו אפילו דענו – בו וקשיא מאשה ובעל דבר אל חש לתוך, דלא שכח דמיתיי גיטא. ומי מיתיי עי כשהו אתי לאילחופי.

1 ובי תימא אגן מדאורייתא מיתנין לה - לוא דרב נחמן, א הכי אומר היה רבי מאיר
 2 דבר תורה מיבעי ליה - למימר. הוזה ליה לרב נחמן, דאמריה הוא, לפרשאי למילתא,
 3 דלא חיפוק תורבא מניה, ולמיתני הכי: אומר היה רבי מאיר: דבר תורה אפילו מנאו
 4 באשפה וכו', שי הכי גורסי: ובי לא בני רבי אלעזר חתימה היבא דליבא עדים כלא -
 5 כלומר, כי לא חתימו מהו עליה כלא - שפר

6 וחתמו ונתנו לה - כשר! וכי תימא: אגן מדאורייתא
 7 קא מתנינן לה, אי הכי, "אומר היה רבי מאיר דבר
 8 תורה" מיבעי ליה! אלא לעולם רבי אלעזר היא, וכי
 9 לא בעי רבי אלעזר חתימה - היבא דליבא עדים
 10 כלא; היבא דאיבא עדים - בעי. דאמר רבי אבא:
 11 מודה רבי אלעזר במוזיף מתוכו שהוא פסול. רבי
 12 אש רמי: אמר: האי מצני? רבי יהודה היא, דתני: רבי
 13 יהודה פוסל, עד שתתא פתיכו ותחתמי בתלש. ומועקרא
 14 מאי טעמא לא מוקמינן לה רבבי יהודה?
 15 מהדרין ארבי מאיר - דסתם מיתנין רבי מאיר
 16 מהדרין ארבי אלעזר - דקיימא לן הילכתא פותיה
 17 בגיטין, תנן, רבן גמליאל אומר: אף הפכיא מן הרקס
 18 ומן החגר; רבי אלעזר אומר: אפילו מכפר לודים
 19 לוד; ואמר אביו: בניירות הסמכות לארץ ישראל
 20 ומובלעות בתוכם ארץ ישראל עסקינו, ואמר רבה
 21 בר בר חנה: לדידי תוי לי הווא אתרא, והווי קמפי
 22 כובי לפומבדיתא; מפלל דתנא קמא סבר: הני לא
 23 צריה. מאי לאו בהא קמפולגי, דמר סבר: לפי שאין
 24 בקיאות לשמה, והני גמירי, וקר סבר: לפי שאין עדים
 25 מצויין לקיימו, והני גמי לא שבכחי? - רבא רבא מתרין
 26 לטעמיה, ורבא מתרין לטעמיה. רבה מתרין לטעמיה,
 27 דבול עלקא - לפי שאין בקיאות לשמה, והבא
 28 בהא קמפולגי: תנא קמא סבר: הני פנין דסמכות
 29 מוקרי גמירי, ואתא רבן גמליאל למימר: מובלעות
 30 גמירי, סמכות לא גמירי, ואתא רבי אלעזר למימר:
 31 מובלעות גמי לא, שלא תחלוק במדינת הים. רבא
 32 מתרין לטעמיה, דבול עלקא - לפי שאין עדים
 33 מצויין לקיימו, ותנא קמא סבר: הני פנין דסמכות
 34 והני

1 ובי תימא אגן מדאורייתא מיתנין לה - לוא דרב נחמן, א הכי אומר היה רבי מאיר
 2 דבר תורה מיבעי ליה - למימר. הוזה ליה לרב נחמן, דאמריה הוא, לפרשאי למילתא,
 3 דלא חיפוק תורבא מניה, ולמיתני הכי: אומר היה רבי מאיר: דבר תורה אפילו מנאו
 4 באשפה וכו', שי הכי גורסי: ובי לא בני רבי אלעזר חתימה היבא דליבא עדים כלא -
 5 כלומר, כי לא חתימו מהו עליה כלא - שפר
 6 וחתמו ונתנו לה - כשר! וכי תימא: אגן מדאורייתא
 7 קא מתנינן לה, אי הכי, "אומר היה רבי מאיר דבר
 8 תורה" מיבעי ליה! אלא לעולם רבי אלעזר היא, וכי
 9 לא בעי רבי אלעזר חתימה - היבא דליבא עדים
 10 כלא; היבא דאיבא עדים - בעי. דאמר רבי אבא:
 11 מודה רבי אלעזר במוזיף מתוכו שהוא פסול. רבי
 12 אש רמי: אמר: האי מצני? רבי יהודה היא, דתני: רבי
 13 יהודה פוסל, עד שתתא פתיכו ותחתמי בתלש. ומועקרא
 14 מאי טעמא לא מוקמינן לה רבבי יהודה?
 15 מהדרין ארבי מאיר - דסתם מיתנין רבי מאיר
 16 מהדרין ארבי אלעזר - דקיימא לן הילכתא פותיה
 17 בגיטין, תנן, רבן גמליאל אומר: אף הפכיא מן הרקס
 18 ומן החגר; רבי אלעזר אומר: אפילו מכפר לודים
 19 לוד; ואמר אביו: בניירות הסמכות לארץ ישראל
 20 ומובלעות בתוכם ארץ ישראל עסקינו, ואמר רבה
 21 בר בר חנה: לדידי תוי לי הווא אתרא, והווי קמפי
 22 כובי לפומבדיתא; מפלל דתנא קמא סבר: הני לא
 23 צריה. מאי לאו בהא קמפולגי, דמר סבר: לפי שאין
 24 בקיאות לשמה, והני גמירי, וקר סבר: לפי שאין עדים
 25 מצויין לקיימו, והני גמי לא שבכחי? - רבא רבא מתרין
 26 לטעמיה, ורבא מתרין לטעמיה. רבה מתרין לטעמיה,
 27 דבול עלקא - לפי שאין בקיאות לשמה, והבא
 28 בהא קמפולגי: תנא קמא סבר: הני פנין דסמכות
 29 מוקרי גמירי, ואתא רבן גמליאל למימר: מובלעות
 30 גמירי, סמכות לא גמירי, ואתא רבי אלעזר למימר:
 31 מובלעות גמי לא, שלא תחלוק במדינת הים. רבא
 32 מתרין לטעמיה, דבול עלקא - לפי שאין עדים
 33 מצויין לקיימו, ותנא קמא סבר: הני פנין דסמכות
 34 והני

35 מישבח שבחי, ואתא רבן גמליאל למימר: מובלעות שבחי, סמכות לא שבחי, ואתא רבי
 36 אלעזר למימר: מובלעות גמי לא, שלא תחלוק במדינת הים. תנן, וחקמי אוקרי: אינו
 37 צריך שיאמר "כפני נכתב וכפני נתתם" אלא המביא במדינת הים והמוליד; מפלל דתנא
 38 קמא סבר: מוליד לא צריך. מאי לאו בהא קמפולגי, דמר סבר: לפי שאין בקיאות לשמה,
 39 ודין על גב דכל אמוראי דלקמן (פ.ה. סברי רבי אלעזר דקא בניטין - קיימא לן כשמואל דיני, דפליגי לקמן (שם) אדרב. וקאמר: אף בשאר ארבע שורות, ועד, פפר"ח בור"ה (מהדרין פ.ה.)
 40 גבי מתנא דהווי חתימה עליה תרי גסי, קאמר דזל אקטיה בעדי מסרה רבי אלעזר. ופרך ליה אביי התאמר רבי אבא: מודה רבי אלעזר במוזיף מתוכו שהוא פסול! משמע דרב יוסף
 41 ואביי, ורבא, סברי רבי אלעזר. ופריקין נני סבר: אבא: לא איתא סברא נחילה באפי פחדו ישראל - בגיטין ביה מבני חרי. ולפריך צריך לומר שיש עדים מסיחה
 42 בשעת נתתה וכו', ואינו כותבי. דא לביב שני אמר - אינה מנורשת אף על גב דאיבא עדי חתימה. אלא שם אמר יתורני עדי מסיחה, או לכב לודים למדינת הים,
 43 שתישע על ידי עדי חתימה, דמסתמא בהכשר נעשה, כדאמרין בי השולח" (גיטין ל"א); לא עירבא אלא לרבי אלעזר דאמר: עדי מסיחה כותבי. תקיעו רבנן עדי חתימה, דיומנין דמיתני סודי,
 44 דא נמי דאדילי למדינת הים. וכן משמע פפרק בתרא (שם פ.ה.) גבי שנים ששלחו שני גיטין שמתוך שן ונתערבו - נתון שתיהן לזו, ושתיהן לזו. וקאמר בגמרא: דלא כרבי אלעזר, משום
 45 דא ידי עדי עתודה ברי מיתיהו מירשאי. אבל לרבי מאיר - ניהא. ותרך לומר דבמשולשין איירי, דבעי לרבי מאיר שיהא מוכח מתוכו, כדאמרין בירש"כ כל הגט" (שם כ.ד.) גבי כרב
 46 לגיש את הגטולה, או לרבי אלעזר סני בעדי חתימה - אמאי? לא איתא סברא לאלעזר לן עדי מסרה מובא. בעדי חתימה סני אלא משמע דלעלם בעי רבי אלעזר עדי מסרה. ונתן, ונתן, ודיגל
 47 רבינו וכן לומר דאפילו לרבי מאיר בעי עדים בשעת נתתה הגט, דאין דבר שבערה פחות משנים. וכן שטר מתנת קרקע, או שטר מכר שהוא לקנין קרקע ואינו לריאה - אין מעיל כלום
 48 לרבי אלעזר און ידוע שלא נתנו בפני עדים. מיהו, שי חלוק; דלענין ממון, דמתיא הדיא בעל דין במאה עדים - טי בעדי חתימה במקום הדיא בעל דין, אבל בקידושין וירושון - לא
 49 מתיא הדיא בעל דין, משום דמתיב לאורי, דבקידושין אסר לה אקריבם, ובגירושין אסר לה אבדן. ובר"ה סבר רבי שאין עדים מצויין לקיימו הדיא נמי לא שבחי - ושעמא דרבי אלעזר,
 50 דא משום דקאמר מובלעות נמי לא שבחי, וזל שלא תחלוק במדינת הים, כפי שרמב"ם שכתב.

גטיון. המביא גט - פרק ראשון דף ד עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

1 הַתַּנּוּן המביא גט ממדינת למדינה במדינת הים - ומורשאל דמתניתין: המביא גט ממדינת הים,
2 דמשמע דוקא ממדינת הים לארץ ישראל - לא מצי למפרך, דלעולם באותה מדינה
3 במדינת הים נמי צריך, ונקט הכי לאמריך רקס ותר. **אלא** אימא ממדינה למדינה בארץ
4 ישראל לא צריך - ואם האמורא וואמי נקט "ממדינה למדינה" ניתני המביא גט באותה
5 מדינה ממדינת הים ערוך - דלא בארץ ישראל

6 **אין צריך באותה מדינה**, והוא דודא ממדינת
7 למדינה. ולרבה אן חילוק בין אותה מדינה ובין
8 ממדינה למדינה ויש לומר: דנקט הכי לאשמעינן
9 דלא נימא ממדינה למדינה בארץ ישראל דאי
10 נמי משום קיום, כרבא - קא משמע לן דאין צריך,
11 דטעמא לאו משום קיום. אי נמי משום דשכיח
12 עילי גרלים, כדמיסק. **אי** מודאי הוא אמיתא
13 הני מילי ידעב - פירש בקונטרס: אי מירוקא
14 דירש"א ופירש כן משום דאיספא לא היו מצו
15 ליימור "לדי מילי ידעב", דהא בהריא קתני: אין
16 צריך, דמשמע דתורתא ומיהו, לשון "אי
17 מהדיא" - לא משמע הכי. ונראה דיש ליישב:
18 הדבא שייך ליתני "אין צריך" בריבב, כלומר:
19 אין צריך לשלול הימנה כשלא אמר "בפני נכתב
20 ובפני נחתם", דאמר לקמן: כיצד יעשה - ושלול
21 הימנה, ויחזור ויתן לה בפני נשים, ואמר "בפני
22 נכתב ובפני נחתם". אמר רבא דרמינן בריש
23 פרק יש ונפיק סוטה, ט"ז, קמיה: אם נמנית הים
24 ואמר "בפני נכתב, אבל לא בפני נחתם" כי -
25 פסול. ופרך בגמרא: תנינא דהא וזמנא: המביא
26 כ"ז: ומשני אין מהדיא - היה אמנתא ברבא, ואי לא
27 אמר - כיש, וחיכי וזה מצי למימר הכי: והא
28 אמרין הבא דאי לא תנא אלא חד בבא הוה
29 אמיתא בארץ ישראל לתתיהו צריך, מכלל
30 דמדינת הים - אפילו בדיבב נמי עריך: ויש
31 לומר: ומאור דתנא הוא אתר בני לאשמעינן
32 דארץ ישראל אפילו לתתיהו אין צריך - אם כן
33 מהשתא מצינן למימר דהא דרריך ממדינת הים -
34 הינו בתתיהו, אבל בריבב - כשר, להם
35 איצטריך מניתין דפרק שני. ועוד נראה לרבינו
36 יצחק דרבי פירושא: הני מילי ידעב - שלא ראה
37 כתיבת הגט וחתמתו, דיכול ליתנו לה בארץ
38 ישראל, אבל בתתיהו - צריך שיראה כתיבת
39 הגט וחתמתו, כדי שישכל לומר "בפני נכתב", קא
40 משמע לן דלא צריך. ומדינת הים אם לא ראה
41 אתה - בלא תחתמתו - אין יכול להכריז וליתנו
42 לה, אם הביא ותנו - היה אמנתא דכשר, אי לא
43 מניתין דפרק שני. והשתא מיתרעב נמי פירבא
44 קמיאתא.

1 והני נגידו - ארץ ישראל. לפרושי **מעמא דתנא קמא** - דאידו נמי מולך ומביא סבירא
2 ליה, אלא חד מנייהו נקט. **הא** באותה מדינה - ומעיר לעיר. **אי צריך** - והא על גב
3 דאין בקאין לשמה, הואיל ועדים מצויין לקיימו - לא צריך. **אי מהדיא** - מודקא
4 דרשא. **הוה אמיתא הני מילי ידעב** - דאי מיימי ממדינה למדינה בארץ ישראל, ולא
5 נכתב לפני - אין צריך ליפסול שיתלוה על
6 כך. **אבל לתתיהו** - אי זהו ממולך? - הוה
7 מויתין ליה דליקט עליה. **קא משמע לן** - משנה
8 ויתרא דסיפא, דלא צריך. **ואיבא דמותיב הכי**
9 **בו** - ונתחא ליה למידק מירשא לאותובי, ולא
10 לאותובי מסיפא דקתני בהדיא: המביא גט בארץ
11 ישראל אינו צריך, אלאמא מעמא משום לשמה
12 הוא. דמשום דברישא תני בהדיא "ממדינה
13 למדינה", וסיפא לא תנא "ממדינה למדינה", ואי
14 הוה מותיב ליה מניה - הוה משני ליה
15 דבאותה מדינה עמיה קאי. והא על גב דהוה
16 מותיבניה ליה מכלל דמתני' הים באותה מדינה
17 נמי לא צריך - סוף סוף הוה דרד ליה דוקא.
18 לעולם מדינת הים בארץ ישראל לא צריך
19 - כדקא דייקת. **ואי חוקש** לרבא, כיון דאיבא
20 עולי גרלים - שכדו ערום לקיימו. **הא** דאמרן
21 לעיל בריש שמתקין: ממדינה למדינה בארץ
22 ישראל איבא בנייהו - ליתא. וסמי ותיב מתיבא,
23 בני דיינין דקמיתין - בעירוהו, כתבת ערא
24 בשני ובתמישי, ומעירוהו שירות שהולכות דלון
25 במוקס הויה. **קמיתין** הוה על גו - שלא ילך
26 בן הגמזניא וז' להגמזניא וז' לרבה קיש - דהא
27 ארץ ישראל היא, ובקאין לשמה, ומשום דלא
28 שכדו לקיימו אצרכוהו. **רבה** אית ליה דרבא -
29 דמדינתה למדינה בארץ ישראל, איבא דקפדי
30 ולא שכדו ערום - צריך לממנא. **הבא** רבא לית
31 ליה דרבא, דאי שכדו ערום - לא חישינן לאין
32 קאין, וכדורבא בקאין. **אלא מאי בנייהו** -
33 דאחרייהו שנימי מהדר. אשתיבא קמא דשניק
34 כיון דאיבא עולי גרלים בו, ותו ליבא לממנא
35 ממדינה למדינה מצריך רבא. בין אשתיבא
36 דארמינן דרבה היבא דקפדי - מודי בה. **דבעין**
37 נמי לקיימו. ומשאתא ממדינה למדינה בארץ
38 ישראל לא איפילונו בה. **דאי קפדי** - מודה בה
39 רבה, דהא אית ליה דרבא, ואי לא קפדי - מודי
40 רבא. **דחא** שכיח לקיימו משום קבועותא
41 דבתי דיינין, ונאי בנייהו: כלומר, חסורי לחו דרך
42 טעמי דאוקמנא פלוגתיהו לעילו ומשני: **דאי**
43 חסרי, וסמי חד מנייהו. ופשו לחו תרי
44 טעמי: באותה מדינה במדינת הים, והיבא
45 דאיתיה בו תרי ממדינת הים, הובא מצריך, רבא
46 לא מצריך. ואינוי כול - מפרש ואודל מאי דא.
47 ויקיים בחותמו - יבאו ומכריזים חותמיה,
48 וכשר.

49 **חין**
50 **מדינה במדינת הים**, והוא אמנתא ברבא, ואי לא ראה
51 אתה - בלא תחתמתו - אין יכול להכריז וליתנו
52 לה, אם הביא ותנו - היה אמנתא דכשר, אי לא
53 מניתין דפרק שני. והשתא מיתרעב נמי פירבא
54 קמיאתא.

55 **בין** דאיבא עולי גרלים משכח שכדו - והא
56 על גב דלענין מהתא שלא בפניו אמרין
57 ב"רוחק הבתים" כיון דאי בקאין איתיה, סתם דיהו
58 ונגל משמע דחייב דמי, ולא הוי מתחא - ויחיד
59 משום דאין החמיקו דרבו לחזר אם עשו מהתא.
60 אבל הבא, שמתחא אחר עדים המכריזים תחת
61 העדים - מצויין לקיימו. ואם תאמר: דלסקן (ו"א)
62 משמע שאיבא, גבי - בין מחזק דניין ומצריב
63 "בפני נכתב" משכונה לשכונה, אטו במחזא מי
64 לא הוה מהתא: וני לומר: דתתם אפילו תתם בפני בני
65 אדם, וכן נתיידי - לא יצמא קום ששערך וזהו. **ואמרו**
66 הגמזניא נמי צריך לרבה, כיון דאין בקאין לשמה. **שהויו**
67 נכתב" בהגמזניא להגמזניא: הוא רבה לא חיש לאחריפן: כיון דיידיעב' לא הוה מתחילתא לא הוי מתקין "בפני נכתב" משום לשמה במדינת
68 הים - תקנו שיאמר בכל מקום, אף בארץ ישראל. **אלא**
69 מוקמתו דלא קביע כתי דיינין, אף שמקפדין הוה על זה.

אמר לרב יהודה בריה: נפיש לרב הונא יתיב ליה ולא קביל עלוי מתיב ליה. אמרין: "כמה דלא קביל עלוי מתיב ליה – בן ורעיתיה לא פסקה לעולם". ויצא משם. והיה בן שמונים שנה, ונכפלו לו שניו.

בתיב (בראשית מז, לו): ונשאתי ממצרים וקברתי בקברתם. יעקב כל הן דהוא, מה הוא מנבי? רבי לעזר אמר: דברים בגב. רבי חנינא אמר: דברים בגב. רבי יהושע בן לוי אמר: דברים בגב.

מהו דברים בגב? רבי שמעון בן לקיש אמר: (תהילים קטו, ט) אתה ה' בארצות החיים. והלא אין ארצות החיים אלא צור וחרבותיה, ומיסרין וחרבותיה! תמן וזלת, תמן שובכא.

רבי שמעון בן לקיש משום בר קפרא: ארץ שפיתיה חיון תהילה לימות המשיח. ומה טעם? (ישעיה מב, ה) נתן נשמה לעם עליה.

אלא מעתה, רבותינו שבגולה הפסידו? אמר רבי סימיי: מחליד הקדוש ברוך הוא לפניהן את הארץ והן מתגלגלין בנודות. וכיון שהן מוגיעין לארץ ישראל – נפשו חוזרת עליהן. ומה טעם? (יחזקאל לו, יד) והנחתי אתכם על אדמת ישראל, ונתתי רוחי בכם וחייתם.

רבי ברכיה שאל לרבי חלב, רבי חלב שאל לרבי אימי, רבי אימי שאל לרבי אלעזר, רבי לעזר שאל לרבי חנינה. ואית דאמרין: רבי חנינה שאל לרבי יהושע בן לוי. אפילו בגון ירכעם בן נבט וחרבירי? אמר ליה: (דברים כט, כב) גפירת ומלח שרפה כל ארצה.

אמר רבי ברכיה: מה הו שאל להו, והו שאל להו? לא שמעינן מינה כלום! מיי בדון? פיון שנשרפה ארץ ישראל – נעשה בהו מידת הדין.

תני בשם רבי יהודה: שבע שנים עשת ארץ ישראל נשרפת. הדיא הוא דכתיב (דניאל ט, כז): והגביר ברית לרבים שבוע אחד. כותים שבה מה היו עושים? מטליות מטליות היתה נשרפת.

בתיב (ירמיה כ, ו): ואתה פשחור, וכל ישבי ביתך תלכו בשבי, ובבל תבוא ושם תמות ושם תקבר. רבי אבא בר זמינא אמר: רבי חלב ורבי חמא בר חנינא. חד אמר: מת שם ונקבר שם –

[דף מ"ג ע"א]

יש בידו שפתים. מת שם ונקבר פאן – יש בידו אחת. וחרנה אמר: קבורה שבכאן מכפרת על מיתה שלהו.

רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה: ריגלי דבר נשא – ערבתייה למיקמתייה כל הו דהוא מתבע. בתיב (מלכים א, כב, ט): ויאמר מי יפתה את אחאב ועל ויפל ברמת גלעד. וימות בתוך ביתו, ולא תפון!

אליחורף ואחיה תרין איסבטיריי דשלמה, חמא מלאך מותא מסתפל בון, וחריק בשינוי. אמר מלה, ויחבון בקללא, אול ונסבון מן תפון. אתא קאים ליה גחיד לקיכלה. אמר ליה: הויה שעמא הויתא איחרוק בשינייד, וכדון את גחיד לן? אמר ליה: רחמנא אמר דינסכ לאליחורף ואחיה מן קללא, ואמרייה, מאן יהיב לי? אול ואיטפל בון זמן תפון.

תריין ברויין דרבי ראובן בר איסטרוֹבילוס, תלמידיו דרבי חמא, מלאכה דמותא מסתבל בון, וחרק בשינוי, ואמר, נגלינון לדרומה שמוא הגלות מכפרת. אול ונסכון מן תפון.

עולא נחותא הוה אידמוך תפון, שרי בכי. אמרין ליה: מה לך בכי? אנו מסקין לך לארעא דישראל! אמר לון: ומה הננייה לי? אנה מוכד מרגליתני גו ארעא מסאבתא. לא דומה תפולטה בחיק אפון, תפולטה בחיק נכרית!

רבי מאיר הוה אידמוך ליה באסייא. אמר: אימורין לבני ארעא דישראל, הא משיחכון דיכון! אפילו בן, אמר לון: והבי ערסי על גיף ימא.

בתיב (תהלים כד, ט): **כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה**. שבעה ימים סוכבין את ארץ ישראל. ימא רבא. ימא דטיבריא. ימא דסמכו. ימא דמילחא. ימא דחולתא. ימא דשליית. ימא דאפמא.

והא איבא ימא דחמין! דיקלטינוס תקוה נהרות ועשא.

בתיב (במדבר כא, ט): **ונשקפה על פני הישימון**. אמר רבי חייא בריא כל מי שהוא עולה לחר ושימון ומצא במין כברה בים טיבריא – זו היא בורה של מרים.

אמר רבי יוחנן: שערונה רבנין, והא היא מכוונא כל קבילת תרעא מציעיא דכנישתא עתיקתא דסרונגין.

רבי בר קוריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטרוין, ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ.

אמר רבי בר קוריא לרבי לעזר: מה הועילו אלו? אני קורא עליהם (דמיון ב, ט): **ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי** – במיתתכם!

אמר ליה: ביון שהו מוגיעין לארץ ישראל – הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן, דבתיב (דברים לב, ט): **וכפר אדמתו עמו**.

הלכה ד'

מתני' תברסין, ותברדסין, ותדלמטיקון, ומנעלות הפנון – לא ילבשם עד שיבדוק. רבי יוסי אומר: תבאים מחוף הים וממדינת הים – אינן צריכין בדיקה, מפני שהוקטנו בקנבם. ומנעל של נרד – אין בו מושם פלאים.

גמרא תבורסין – בריה. תברדסין – דילמא. תדלמטיקון – קובלין ומעפורין. ומנעלות הפינון – דרדסין.

רבי יוסי אומר: אף תבאים מחוף הים וממדינת הים. מה, חוף הים וממדינת הים? או מחוף הים שממדינת הים? מן מה דתני: כגון צור ותברותיה, קיסרין ותברותיה – תדא אמרה: מחוף הים שממדינת הים.

אינן צריכה בדיקה. הדין דתימר – בראשונה, שלא היתה הפשתן מצויה בכל מקום. אבל עכשיו שהפשתן מצויה בכל מקום – צריכין בדיקה.

מנגעל של זרב – אית אתרין דזרבין

[דף מ"ג ע"ב]

עיקרה מן גו, בהדיא דרבי זעירא מפקד לרבי אבא בר זבינא: ויאמר לבר ראשון: דלא יהוט ליה מסאניה בכיתן אלא ברצועה. מודי רבי זעירא באהן דאסר פיסקי דעמר על דכיתן – דהוא שרי, דהוא שנין גרמיה, דהיא נהתא לה.

בעון קומי רבי לא: מהו מיהוט מסאניה בכיתן? אמר לון: למה לא? אמרו ליה: בגין דרבי זעירא, דרבי זעירא אמר: אסור.

מודה רבי אילא, בהן דילבש דרדסין דעמר על גבי דרדסין דכיתן – דהוא אסור. דלא שלח עילויא – לא שלח ארעייה.

אבוי דרב ספרא שאל לרבי זעירא: מהו מיתן פריטין גו גולתה ומיקטרינן בהוט דכיתן? מהו מיתן פריטין גו סדיניה, ומיקטרינן בהוט דעמר?

אמר ליה חכם רבי לרב הונא? דרב הונא אמר: אסור. רבי אבינא אמר: אסור. שמואל אמר: מותר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר: מותר.

הלכה ה'

מתני' אין אסור משום פלאים אלא טווי וארוג. שנאמר (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז – דבר שהוא שוע טווי ונוז.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: גלזו, ומליו את אביו שבשמים עליו.

הלכדין – אסורין, מפני שהם שועין.

פיה של צמר בשל פשתן – אסור, מפני שהן חוזרין בארוג.

רבי יוסי אומר: משיחות של ארנמן – אסורות, מפני שהוא מולל עד שלא קושר.

לא יקשר קרט של צמר בשל פשתן לחגר בו את מתניו, אף על פי שהרצועה באמצע.

אותות הנרדין ואותות הכוכסין – אסורות משום פלאים.

גמרא נתני 'שעו' ולא נתני 'מני'! אילו תנינן: 'שעו' ולא תנינן 'מני' – הוינן אמרין: הא טווי – מותר. מתניתא לא אמרה בן! אלא אין אסור משום פלאים אלא טווי

[דף מ"ד ע"א]

וארוג. נתני 'שעט' ולא נתני 'נוז'! אילו תנינן 'שעט' ולא תנינן 'נוז' – הוינן אמרין: הא נוז – מותר. מתניתא לא אמרה בן! אלא פיה של צמר בשל פשתן – אסור מפני שהן חוזרין לארוג.

ניתני טגנו ולא ניתני שעי! אילו תנינן טגנו ולא תנינן שעי' - הוינן אמרין: הא שעי - מותר. מתניתא לא אמרה פון אלא, הלכדין - אמרין, מפני שהן שועין.

משיחות של ארנמן - אמורות. אית תניי תני: אמורות. אית תניי תני: מותרות.

מאן דאמר: אמורות, כגון אילין טרסייה דהוא מכפת ביה.

מאן דאמר מותרות, דהוא שניץ גרמיה והיא נהתא לה.

הלכה ו'

מתני' התוכף תכיפה אחת - אינה חבור ואין בה משום פלאים. והשומטה בשבת - פטור.

עשה שני ראשיה בצד אחד - חבור, ויש בה משום פלאים. והשומטה בשבת - חייב. רבי יהודה אומר: עד שתשלש.

והישק והקופה - מצטרפין לכלאים.

גמרא רבי חנינה אומר: עד יחות כל סיטרה.

אמר רבי ינאי: אמרו לו לרבי חנינא: צא וקרא! והתנינן: עשה שני ראשיה לצד אחד! מעתה, עד יחות ויפוק. והתני: רבי יהודה אומר: עד שישלש. מעתה, עד יחות ויפוק ויחות! אלא הכין והכין.

הוט שהשהוילו! לפחט אפילו קשור מיכן ומיכן - אינו חיבור לכגד.

[דף מ"ד ע"ב]

החוט - חיבור לכגד, ואינו חיבור לפחט.

רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרין: בקשור מיכן ומיכן.

מיליהון דרבנן פליגין! דאמר רבי בא, רבי ירמיה בשם רב: הפמתיח צדדין בשבת - חייב משום תופר. וימר משום תופר ומשום קושר!

אמר רבי סימון: טעמא דרבי יהודה, על ידי שלישי - מלאכתו מתקיימת.

מה, רבי יודה פרבי אליעזר? דתנינן תמן: רבי ליעזר אומר: האורג שלשה חוטין בתהילה, ואחת על האריג - חייב! אמר רבי עולא: טעמא דרבי ליעזר, תמן - על ידי שלישי מלאכתו מתקיימת.

ברם הקא - פחות מיכן ולא מסתתר הוא.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: לא שנו אלא שק. הא סל - לא. אשבה תני: הפל והישק והקופה - מצטרפין בכלאים. אוהלים - אין בהן משום פלאים.

רבי ירמיה בעי: הוא ובגו, מהו שייצטרפו בכלאים. האיך עבידא? הוא לכיש מאנין דעמר, ובגריה לכיש מאנין דכיתון, נכס פיסקי דעמר ועגלה על תריהון. אמר רבי יוסי: וההן נו נשוד?

רבי חניי בעי: הוא עצמו מהו שייצטרף בכלאים? האיך עבידא? הוא לכיש דרדסין דעימר בתדא רינגלייא, ודרדסין דכיתון בתדא רינגלייא. אמר רבי יוסי: וההן נו נשוד?

לא צורכה דלא, היו בראשו פצעיות, יהב סיפלגי דסמרטוט דעמר על חדא, וספלגי דסמרטוט דכיתן על חדא. אמר רבי יוסי: ויהזן נו נשוד? אין לה אסור אלא נשוד בלבד!

הדרן עלה אינו אסור וסליקא לה מסכת פלאים

הדרן עלה מסכת פלאים והדרן עלן, דעתן עלה מסכת פלאים ודעתן עלן, לא נתנשי מנה מסכת פלאים ולא נתנשי מנה, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.

חגיגה בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רפרם בר פפא, רכיש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיסיות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנהנו ונאצאינו ונאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך:

מאיבי תחקמי מצותך, כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקך, למען לא אבוש: לעולם לא אשבח פקודיך, כי גם חייתי: ברוך אתה יי, למדני חקך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנהנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ונאני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהי, כשם שעזרתני לסיים מסכת פלאים, כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקום בי, בהתהלךך תנחה אתך, בשכבך תשמר עליך, ותקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימך, ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו יתן, יי וברך את עמו בשלום:

מִסְכֵּת שְׁבִיעִית

פֶּרֶק ראשון

הֲלָכָה א' מִתְנִי' עַד אֵימְתֵי הוֹרְשִׁין בְּשֻׁדָּה הָאֵילָן עֶרֶב שְׁבִיעִית? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהוּא יִפֶּה לְפָרִי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: עַד הָעֶצְרָת. וְקָרוּכִים דְּבָרֵי אֱלֹו לְהִיּוֹת כְּדַבְּרֵי אֱלֹו.

אָמְרָא עַד אֵימְתֵי הוֹרְשִׁים כּוּ'. כְּתִיב (שְׁמוֹת כג, יב): שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת, וּכְתִיב (שְׁמוֹת לד, כא): בְּחָרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת. מַה אָנֹכִי קִיּוּמִים? אִם לְעִנְיָן שִׁבְתָּ בְּרֵאשִׁית, וְהֵלֵא כִּכָּר נֶאֱמַר, (שְׁמוֹת כ, ט) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל מְלֹאכְתֶּךָ. וְאִם לְעִנְיָן שִׁבְתוֹת שָׁנִים, וְהֵלֵא כִּכָּר נֶאֱמַר (ויקרא כה, ב) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר בְּרִמְדָּה!

אֵלֵא, אִם אֵינִי עִנְיָן לְשִׁבְתָּ בְּרֵאשִׁית, וְלֹא לְעִנְיָן שִׁבְתוֹת הַשָּׁנִים, תִּגְדַּח עִנְיָן בְּאִיפּוֹר שְׁנֵי פְּרָקִים הֲרֵאשׁוּנִים.

בְּחָרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת, בְּחָרִישׁ שֶׁקָּצְרוּ אֶסוּר. וְאִיזָה זֶה? זֶה חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָם לְשְׁבִיעִית. וּבִקְצִיר שֶׁחָרִישׁוֹ אֶסוּר, וְאִיזָה זֶה? זֶה קָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

וְאִם כֵּן לְמַה נֶאֱמַר הוֹרְשִׁים עַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה? רַבִּי קְרוֹסְפִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל וּבֵית דִּינֹו הִתִּירוּ בְּאִיפּוֹר שְׁנֵי פְּרָקִים הֲרֵאשׁוּנִים.

רַבִּי יוֹחֲנָן בְּעֵי: לֹא כֵּן תִּגְנִינֵן? אֵינִי בֵּית דִּין וְכֹל לְכַפֵּל דְּבָרֵי בֵּית דִּין חֲבִירוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה גְּדוּל מִפְּנֵי בְּחֻקָּהּ וּבְמִנְיָן!

רַבִּי קְרוֹסְפִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: שֶׁאִם בִּקְשׁוּ לְהַרְוֶשׁ – יִהְרָשׁוּ. וְעַקְרוֹ אוֹתָן מִן הַמִּשְׁנָה! רַבִּי קְרוֹסְפִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: שֶׁאִם בִּקְשׁוּ לְחֻזֵּר – יִחֻזְרוּ.

הֲתִיב רַבִּי יוֹנָה: הֲרֵי פִּרְשַׁת הַמִּילּוּאִים, הֲרֵי פִּרְשַׁת דוֹר הַמַּבּוּל, הֲרֵי אֵינִי עִתִּידִין לְחֻזְרוֹ! מַעֲתָה יַעֲקֹרוּ אוֹתָן מִן הַמִּשְׁנָה? אֵלֵא כְּדִי לְהוֹדִיעָהּ. וְכֹא כְּדִי לְהוֹדִיעָהּ.

אָמַר רַבִּי מִנָּא: כִּי דִתְגִינֵן תִּפּוּ: שֶׁאִם יֹאמֵר אָדָם: "כֶּךָ אֲנִי מְקוּבֵּל" – אוֹמֵר לוֹ: "כְּדַבְּרֵי רַבִּי אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁמַּעֲתָ!" וְכֵן, שֶׁאִם יֹאמֵר אָדָם: "שֶׁמַּעֲתִי שֶׁאֶסוּר לְהַרְוֶשׁ עַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה" – יֹאמֵר לוֹ: "בְּאִיפּוֹר שְׁנֵי פְּרָקִים הֲרֵאשׁוּנִים שֶׁמַּעֲתָ!"

רַבִּי אֲדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: בְּשַׁעֲרֵי שְׁאֶסְרוּ – לְמַקְרָא סְמִכּוֹ. וּבְשַׁעֲרֵי שֶׁהִתִּירוּ – לְמַקְרָא סְמִכּוֹ.

בְּשַׁעֲהָ שְׂאָסְרוּ לְמִקְרָא סְמִכּוֹ, (שְׁמוֹת ל"ד, כ"א) **בְּחָרִישׁ וּבְקָצִיר תִּשְׁבֹּת** – בְּחָרִישׁ שְׁקָצִירוֹ אָסוּר, וְאִי זֶה זֶה? זֶה חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָס לְשְׁבִיעִית. וּבְקָצִיר שְׁחָרִישׁוֹ אָסוּר, וְאִי זֶה זֶה? זֶה קָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

וּבְשַׁעֲהָ שֶׁהִתִּירוּ לְמִקְרָא סְמִכּוֹ, (שְׁמוֹת כ"ט, ט) **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעִשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתֶךָ**, מִה עֶרֶב שֶׁבֶת בְּרֵאשִׁית – אֶת מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחֲמֶה. אִם עֶרֶב שֶׁבֶתוֹת שָׁנִים – אֶת מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחֲמֶה.

וְלָמָּה עַד עֲצֵרְתָּ? עַד כָּאֵן הוּא יָפֵה לְפָרִי. מִכָּאֵן וְאִילָף – הוּא מְנַבֵּל פְּרוֹתָיו. וְהָא תְּנִינָן: אֶחָד אֵילָן סָרֵק וְאֶחָד אֵילָן מֵאֲבָלִי? עַד כָּאֵן הוּא מְעַבֵּה אֶת הַבּוֹרֵת. מִכָּאֵן וְאִילָף – הוּא מְתִישׁ אֶת כּוֹחוֹ. וְיִחְרוּשׁוּ! מֵתוֹף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְתִישׁ כּוֹחוֹ שֶׁל אֵילָן, אִם הוּא אֵינוֹ מִתְּבוּיָן לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ.

וְלָמָּה לֹא תְּנִיתָא מְקוּלֵי בֵּית שְׁמוּאֵי וּמְהוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל? פְּעֻמִּים שְׂאִין הַגְּשָׁמִים מְצוּיָין וְאֵין חֲלִיקָה מְצוּיָיָה, וְהוּא עֲתִיד לְחָרוֹשׁ קוֹדֵם לַעֲצֵרְתָּ כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמוּאֵי, וּבֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: עַד הַעֲצֵרְתָּ.

הַלְּבָה ב'

מֵתַנִּי אֵיזָה שְׂדֵה הָאֵילָן? כָּל שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת לְבֵית סָאָה, אִם רְאוּיָין לַעֲשׂוֹת כֶּפֶר דְּבִילָה שֶׁל שְׁשִׁים מְנָה בְּאֵיטְלָקִי – חוֹרְשִׁים כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלֵן. פְּחוֹת מִיֶּכֶן – אֵין חוֹרְשִׁין לְהֵן אֶלָּא הָאוֹרָה וְסִלּוֹ הוּצָה לוֹ.

גְּמֵרָא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל, רַבֵּי אֲבָהוּ

[דף א' ע"ב]

בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן: הַקּוֹנֵה שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת בְּתוֹף שֶׁל חֲבִירוֹ, רְהוּקִים מִמֶּנּוּ עֶשֶׂר לְבֵית סָאָה, קְרוּבִים כְּדִי שְׂיֵהָא הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו – קִנְיָה קְרָקַע שֶׁתִּתְחַיְהוּ, קְרָקַע שְׁבִיעִיתָהּ, שֶׁהוּצָה לְהֵן – מְלוּא הָאוֹרָה וְסִלּוֹ.

רַב אֱמֵר: בְּעִשׂוּיָן צוּבֵר. וְשְׁמוּאֵל אָמַר: בְּעִשׂוּיָן שׁוֹרָה.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי: תִּמְוֵן אֵיתְּאִמְרַת, וְכֹא לֹא אֵיתְּאִמְרַת.

אָמַר רַבֵּי יוֹנָה: אֶפִּילוּ הִכָּא אֵיתְּאִמְרַת, בְּקְרוּבִים.

אָמַר לִיהֵ רַבֵּי מִנְאֵ: וְאִם בְּקְרוּבִים, וְהָא תְּנִינָן: כְּדִי שְׂיֵהָא הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו!

אֵיתְּאִ חֲמִי, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַבְּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו – הַשְּׂרָשִׁים מֵהִלְכִין מִן הַצַּד. וּבְשַׁעֲהָ שְׂאִין הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו – אֵין הַשְּׂרָשִׁים מֵהִלְכִין מִן הַצַּד.

רַבֵּי לִיעֲזָר שְׂאָל: מוּז לֹזוּ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, וְלִצַּד עֶשְׂרִין וְחֲמִשָּׁ?

רַבֵּי שְׁמוּאֵל פֵּר רַב יִצְחָק בְּעֵי: הָיוּ נְתוּנִים בְּצַד הַגְּדֵר – חוֹרְשִׁים כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלֵן?

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי: אֵין בְּעֵי נִיתָן לְהֵן אַרְבַּע סָאֵין, סָאָה מִכָּאֵן וְסָאָה מִכָּאֵן, סָאָה מִכָּאֵן וְסָאָה מִכָּאֵן.

רבי ירמיה בעי: היתיה גפון אחת מודלה על גבי שתי סאיו, את חורש קרקע שתתתיה וקרקע שהוצה לו מלוא האורה וסלו הוצה לו?

באיסור שני פְּרָקִים הָרֵאשׁוֹנִים אֵלֶּה מְלַמְעֵלָן – חוֹרְשֵׁין בּוֹ מְלַמְטָן. וְאֵלֶּה מְלַמְטָן – חוֹרְשֵׁין בּוֹ מְלַמְעֵלָן.

ניחא, אֵלֶּה מְלַמְעֵלָן – חוֹרְשֵׁין בּוֹ מְלַמְטָן. אֵלֶּה מְלַמְטָן – חוֹרְשֵׁין בּוֹ מְלַמְעֵלָן?
נְשַׁמְעִינָה מִן הַדָּא: מִרְהִיקִים אֶת הָאֵילָן מִן הַבוֹר עֵשְׂרִים וְחֲמִשׁ אַמָּה; וְתַנִּי

[דף ב' ע"א]

עליה: בֵּין מְלַמְעֵלָן בֵּין מְלַמְטָן. אוֹ גִימַר, בֵּין שְׁהֵאֵילָן לְמַעַלָן וְהַבוֹר מְלַמְטָן, בֵּין שְׁהֵאֵילָן וְהַבוֹר מְלַמְטָן? וְהַתַּנִּי: אֵילָן מְלַמְעֵלָן וְהַבוֹר מְלַמְטָן, אֵילָן מְלַמְטָן וְהַבוֹר מְלַמְעֵלָן.

ניחא אֵילָן מְלַמְעֵלָן וְהַבוֹר מְלַמְטָן. אֵילָן מְלַמְטָן וְהַבוֹר מְלַמְעֵלָן? וְדַרְדְּרָא הַשְּׂרָשִׁים לְעֻלּוֹת מְלַמְעֵלָן?
אָמַר רַבִּי חֲנִינְא: לֹא מִפְּנֵי הַשְּׂרָשִׁים. אֲלָא, שָׁהֵן עוֹשִׂין עֶפֶר תִּיחֻת, וְהֵן מַלְקִין אֶרְעִיתוֹ שֶׁל בּוֹר.

אֲתָא עוּבְדָא קוּמֵי רַבִּי יִסָּא בִּי רַבִּי בּוֹן, אָמַר: יְחִידִי הוּא וְלֹא סְמִכּוֹן עֲלָיו. דְּתַנִּי עֲלֵה, רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר: כְּשֵׁם שְׁאֲמַרו מְלַמְעֵלָן – כֶּד אֲמַרו מְלַמְטָן.

הַלְכָה ג'

מִתַּנִּי אֶחָד אֵילָן סָרַק וְאֶחָד אֵילָן מֵאֲכַל – רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלֶּה הֵן תַּאֲנִינִים. אִם רָאוּן לַעֲשׂוֹת כֶּכֶר
דְּבִילָה שֶׁל שְׁשִׁים מְנָה בְּאֵיטְלָקִי – חוֹרְשֵׁין כָּל בַּיִת סָאָה בְּשִׁבְלֵן. פְּחוֹת מִכָּאן – אֵין חוֹרְשֵׁין לָהֶם
אֲלָא צוֹרְכֵן.

הִיָּה אֶחָד עוֹשֶׂה כֶּכֶר דְּבִילָה, וְשְׁנַיִם אֵין עוֹשִׂין. אוֹ שְׁנַיִם עוֹשִׂין, וְאֶחָד אֵינוֹ עוֹשֶׂה – אֵין חוֹרְשֵׁין לָהֶן
אֲלָא לְצוֹרְכֵן, עַד שֵׁיחֻ מִשְׁלֶשֶׁה וְעַד תְּשַׁעַה. הִיָּי עֵשְׂרָה, וּמַעֲשָׂרָה וּלְמַעַלָּה, בֵּין עוֹשִׂין בֵּין שְׁאֵיִנָן
עוֹשִׂין – חוֹרְשֵׁין כָּל בַּיִת סָאָה בְּשִׁבְלֵן.

שְׁנַאָמַר (שְׁמוֹת לָה, כֵּא): בְּחָרִישׁ וּבְקָצִיר תִּשְׁבֹּת. אֵין צְרִיף לֹמַר חָרִישׁ וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית, אֲלָא
חָרִישׁ שֶׁל עָרֵב שְׁבִיעִית שְׁנַכְנַס לְשְׁבִיעִית, וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שְׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל אָמַר: מַה חָרִישׁ – רְשׁוּת, אִף קָצִיר – רְשׁוּת. יוֹצֵא קָצִיר הַעוֹמֵר.

גְּמַרָא אֶחָד אֵילָן סָרַק. וְלָמָּה אֲמַרו תַּאֲנִינִים? עַל יְדֵי שְׁפִירוֹתֵיהֶן גְּסִין וְהֵן עוֹשׂוֹת חֶרֶבָה. חָרִי אֶתְרוּג
פִּירוֹתֵיו גְּסִין וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה חֶרֶבָה! חָרִי זֵיתִין עוֹשִׂין חֶרֶבָה וְאֵין פִּירוֹתֵיהֶן גְּסִין! וְאֵלֶּה עוֹשׂוֹת חֶרֶבָה
וּפִירוֹתֵיהֶן גְּסִין.

אָמַר רַבִּי הִיָּיא בַר אֲדָא: כָּל אֵילָנָא עֲבָדִין שְׁנָה, פְּרָא שְׁנָה. וְהָדָא תַּאֲנִיתָא עֲבָדָא כָּל שְׁנָה.

הָיָה עוֹשֶׂה כּוֹי. רַבִּי יְבִיבִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: וּבְלֵבֶד שְׁלֵא יַפְחוֹת מַחְשָׁבוֹן מְשׁוֹלְשִׁים. זְעִירָא בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: וּבְלֵבֶד שְׁלֵא יַפְחוֹת מַחְשָׁבוֹן מְתוּשְׁעִין. הָיוּ אֲרַבְעָה וְהַבְּקָר עוֹבֵר בְּכִלְיוֹ, שְׁנַיִם וְאֵין הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכִלְיוֹ, מִפְּיֹן שְׁאִין הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכִלְיוֹ, אֵת רֹאשׁוֹ אִוְתָן כְּאֵלוֹ הַמִּשָּׁה.

הָיוּ הַמִּשָּׁה תְּפִלוּגָתָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן. דְּתַנִּינָן תַּמּוּן: בְּרַם שֶׁהוּא נְמוּעַ עַל פְּחוֹת מְאָרְבַּע אַמּוֹת, רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵינוֹ בְּרַם. וְרַבְּנָן אָמְרִים: בְּרַם, וְרֹאשׁוֹ אֵת הָאֲמִצְעִית כְּאֵילוֹ אֵינוֹ, וְחוֹרְשִׁין בְּלֵבֵית סָאָה בְּשִׁבְלִין.

שְׁנַאֲמַר בְּהַרְיֵשׁ וּבַקְצִיר תְּשַׁבֵּת. לֹא אֵתִיָּא דְלֹא עַל רִישָׁא, אֵין חוֹרְשִׁין לְהֹן אֱלֵא צוֹרְכֵן, שְׁנַאֲמַר בְּהַרְיֵשׁ וּבַקְצִיר תְּשַׁבֵּת, אֵין צְרִיף לֹאמַר כּוֹי.

[דף ב' ע"ב]

רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל – בְּדַעַתִּיהָ. דְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אָמַר: אֵין הָעוֹמֵר בָּא מִסוּרְיָא. יֵצֵא קָצִיר הָעוֹמֵר שֶׁהוּא מִצּוּחַ.

הַלְקָה ד'

מֵתַנִּי שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים – הָרִי אֵלוֹ מִצְטַרְפִּין, וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלִין.

וּכְמוֹהָ יֵהָא בִּינְיָהוּן? רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: כַּדִּי שִׁיחָא הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכִלְיוֹ.

גְּמַרָא תַנִּי רַבִּי חֵייה: אֵילָנוֹת שֶׁל אָדָם אַחַד, וְקָרְעַת שֶׁל אָדָם אַחַד – מִצְטַרְפִּין, וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אַף אֲנִי נָמוּי תַנִּינָן דְרַבְּהָ, שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים – הָרִי אֵלוֹ מִצְטַרְפִּין, וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סָאָה עַד רֹאשׁ הַשְּׁנָה.

הַלְקָה ה'

מֵתַנִּי עֶשֶׂר נְטִיעוֹת מִפּוּזְרוֹת תּוֹדֵב בֵּית סָאָה – חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלִין, עַד רֹאשׁ הַשְּׁנָה. הָיוּ עֲשׂוּיּוֹת שׁוֹרָה וּמוֹקְפוֹת עֲטָרָה – אֵין חוֹרְשִׁין לְהֹן אֱלֵא צְרָכֵן.

גְּמַרָא רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי אִילָא, רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עֲרֵבָה – הַלְקָה לְמוֹשָׁה מִסִּינַי. וְדִלָּא בְּאֵבָא שְׁאוּל, דְּאֵבָא שְׁאוּל אָמַר: עֲרֵבָה – דְּבַר תּוֹרָה! (ויקרא כג, ט) וְעֲרֵבִי נַחַל – שְׁתִּים. הוּד עֲרֵבָה לְלוּלָב, וְעֲרֵבָה לְמִקְדָּשׁ.

רַבִּי בָּא, רַבִּי חֵייא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עֲרֵבָה וְנִיסוּד הַמַּיִם – הַלְקָה לְמוֹשָׁה מִסִּינַי. וְדִלָּא בְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: נִיסוּד הַמַּיִם – דְּבַר תּוֹרָה! בְּשֵׁנֵי וְנִסְבִּיחָם (במדבר כט, כ) בְּשֵׁנֵי וְנִסְבִּיחָה, בְּשִׁבְעֵי כְּמוֹשֶׁפֶטֶס, מַיִם יוֹ"ד מַיִם – מַיִם.

רַבִּי חֵייא בַר אֲבָא בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: וְעַכְשָׁיו, לְמָה הֵן חוֹרְשִׁין בְּזַקְיָנוֹת? אָמַר לֵיהּ: בְּשַׁעֲרָה שְׁנִיתָנָה הַלְקָה, נִיתָנָה, שְׁאֵם בְּקִשׁוֹ לְחָרוֹשׁ – יַחְרוֹשׁוּ.

רבי בא בר זבדי בשם רבי הוננה דבבקעת חוורן: ערבה וניסוד המים ועשר נטיעות – מיסוד הנביאים הראשונים.

מה, ופליגי? רבי יוסי בן רבי בון בשם לוי: קד היתה הלכה בידו, שכחיה, ועמדו השניים והסבימו על דעת הראשונים.

למדוד, שכל דבר שבית דין נותנין נפשם עליו – סופו להתקיים בידם, כמה שנאמר למושה מפינו! ואתיא ביי דמר רבי מנא: (דברים לב, מז) **כי לא דבר רק הוא מכס**. ואם דבר רק הוא – **מכס**. למה? שאין אתם יגיעין בו!

כי היא חייכם. אימתי היא חייכם? בשעה שאתם יגיעים בו!

רבי יוחנן אמר לרבי הויא בר גוא בבבליא: תרין מילין סלקין בידכון. מפשוטיה דתעניתא. וערבתא דיומא שביעיא.

ורבנן דמיסרין אמרין: אף הדיא מקנתה.

תני: נטיעה – מעין עשר. זקינה – מעין שלוש.

אתא חמי: נטיעה שהיא נראית כזקינה – את נותן לה כזקינה, ואת אמרת נטיעה מעין עשר? אמר רבי הוננה: מהו מעין עשר? שאין נטיעה מעין שלוש. שלא תאמר, שלש נטיעות שהן עושות – כעשר שאינן עושות.

ודכוותה, שלוש זקינות שהן עושות – כעשר שאינן עושות. לפום בן צריד מימר: נטיעות מעין עשר.

שדה קנים – גדונות בשדה תבואה.

רבי אבהו בשם רבי יוסה ברבי חנינה: בסאתים שנו.

[דף ג' ע"א]

לית הדיא פליגי על שמואל? דשמואל אמר: בעשוין שורה! תמן על ידי שהן מפוזרות בתוך בית סאה – את רואה כאלו מליאה. ברם הכא – כולן נתונים במקום אחד.

הלכה ו'

מתני' הנטיעות והדלועין – מצטרפין לתוך בית סאה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: עשרה דילועין לתוך בית סאה – הורשין כל בית סאה עד ראש השנה.

עד אימתי נקראו נטיעות? רבי ליעזר בן עזריה אומר: עד שיחלו. רבי יהושע אומר: בת שבע שנים. רבי עקיבא אומר: נטיעה בשמה.

אילן שנגמם והוציא חליפיו, מטפח ולמטון – כנטיעה. מטפח ולמעלן – כאילן; דברי רבי שמעון.

גמרא הנטיעות והלועיין. והן שיהיו נטיעות רבות על דלועיין. רבי הנניא בריה דרבי הילל בעיי: לא מסתברא בדלעת וונית.

התיב רבי מנא: והתני: שלשה קישועין ושלשה דלועין וארבע נטיעות – מצטרפין, והורשין כל בית סאה בשבילן? לא אתיא דלא על סיפא. רבן שמעון בן גמליאל אומר: עשרה דלועין לבית סאה – הורשין כל בית סאה עד ראש השנה. עליה רבי הנניא בריה דרבי הילל בעיי: לא מסתברא בדלעת וונית!

עד אימתי נקראו נטיעות כו'. מהו שיחלוף? עד שיפדו או עד שיעשו חולין מאליהן. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן: ביני מתניתא, עד שיעשו חולין מאליהן.

ואתיא כרבי יהושע, כדתני, רבי יהושע אומר: אף שאמרו: בנות חמש, בנות שש, בנות שבע, אלא בגפנים – בנות חמש. בתאנים – בנות שש. בנות – בנות שבע. ואנן חמיין הדא מרביתא דתאינתה אתיא בפוריא. אומר רבי יודן: כד מריפן לעוביה.

רבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב – שניהם אמרו דבר אחד! דאמר רבי שמואל בר נחמן, רבי יונתן בשם רבי אליעזר בן יעקב: הגומם את פרמו פחות מטפח – תייב ערלה, מפני מראית עין. דברי חכמים – עד שיגום מעם הארץ.

הֲדָרוּ עַלֵּי שְׂדֵה אֵילָן

פֶּרֶק שִׁנִּי

הלכה א' מתני' עד אימתי הורשין שדה חלבן ערב שביעית? משתכלה הליחה. כל זמן שבגני אדם הורשין ליטע מוקשאות ומדלעות.

אמר רבי שמעון: נתת תורת כל אחד ואחד בידו! אלא בשדה לבן – עד הפסח. ובשדה אילן – עד העצרת.

גמרא עד אימתי הורשין. מאן תנא ליה? רבי מאיר הוא.

[דף ג' ע"ב]

ורבי מאיר – בבית שמאי. ורבי שמעון – בבית הלל. וכן אתינן מתניתין? רבי מאיר בבית שמאי ורבי שמעון בבית הלל? אלא, רבי מאיר – כמשנה ראשונה. ורבי שמעון – כמשנה אחרונה. וכן אתינן מתניתין? רבי מאיר כמשנה ראשונה, ורבי שמעון כמשנה אחרונה?

אלא, רבי מאיר שנייא מחלוקת, ורבי שמעון שנייה כדברי חבל. הוי: מאן תנא עד אימתי הורשין שדה חלבן (האילן) ערב שביעית? רבי מאיר. ברם כרבי שמעון – דברי חבל עד העצרת.

לא סוף דבר פשוט מוקשה ומודלה, אלא אפילו מאחר שבגני אדם עתידין ליטע במוקשיות ובמודלעות – מותר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: נָתַתְּ תוֹרַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹ! זֶה אָמַר: כָּלָה לִיחָה שְׁלִי, וְזֶה אָמַר: לֹא כָּלָה לִיחָה שְׁלִי

אֵלֶּא כִּשְׂדֵה לְבָן – עַד הַפֶּסַח, וּבִשְׂדֵה אֵילָן – עַד עֲצֵרַת. מַה בֵּין שְׂדֵה לְבָן לְשְׂדֵה אֵילָן? שְׂדֵה הַלְבָן, עַל יְדֵי שֶׁהוּא עֲתִיד לְזוֹרְעָה בַּתְּחִילָה – צָרִיד שֶׁתִּהְיֶה הַלִּיחָה מְיֻמָּת. אֲבָל שְׂדֵה הָאֵילָן, עַל יְדֵי שֶׁהוּא נְטוּעָה מִפְּקָר – אֵינּוּ צָרִיד שֶׁתִּהְיֶה רוֹב הַלִּיחָה מְיֻמָּת.

הַלְכָה ב'

מתני' מוֹבָלִין וּמַעֲדָרִין בְּמִיקְשָׁאוֹת וּבְמוֹדְלָעוֹת – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

וְכֵן בְּבֵית הַשְּׁלֵחִים, מוֹבָלִין וּמַפְרָקִין וּמְאַבְקִין וּמַעֲשִׂנִין – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵף נוֹטֵל הוּא אֶת הָעֵלָה מִן הָאֲשָׁכּוּל בְּשָׁבִיעִית.

מִסְקָלִין – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מְקַרְסָמִין וּמוֹרְדִין וּמַפְסָלִין – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: כְּזִירוּדָה וּכְפִיסוּלָה שֶׁל חֲמִישִׁית – כֵּן שֶׁל שִׁשִּׁית. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי רִשָּׁאִי בְּעִבּוּדַת הָאֵילָן – אֲנִי רִשָּׁאִי בְּפִיסוּלוֹ.

גמרא מוֹבָלִין וּמַעֲדָרִין בְּמִיקְשָׁאוֹת. מַהוּ לְהַרְוֵשׁ לָהֶם? תַּנְי: כָּל זְמַן שֶׁאֵת מוֹתֵר לְהַרְוֵשׁ – אֵת מוֹתֵר לְזַבֵּל וּלְעֵדֵר. אִם אֵין אֵת מוֹתֵר לְהַרְוֵשׁ – אֵין אֵת מוֹתֵר לֹא לְזַבֵּל וְלֹא לְעֵדֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וּמִתְנִיתָא אֲמַרְתָּ

[דף ד' ע"א]

כֵּן, מוֹבָלִין וּמַעֲדָרִין בְּמִקְשָׁאוֹת וּבְמוֹדְלָעוֹת – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכֵן בֵּית הַשְּׁלֵחִין. וְתַנְי עָלֶיה: הוֹרְשִׁים בֵּית הַשְּׁלֵחִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי אָמַר: עַד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּדֵי שְׁיִזְרַע וַיִּשְׂרַשׁ וַיִּטַּע וַיִּשְׂרַשׁ. וְאֵילָן עוֹשֶׂה שְׂרָשִׁים לְשִׁלְשָׁה יָמִים? רַבִּי אָמַר: עַד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, כְּדֵי שְׁיִזְרַע אוֹרְזוֹ וַיִּשְׂרַשׁ, וַיִּטַּע אוֹרְזוֹ וַיִּשְׂרַשׁ.

מַעֲבִירִין אֵת הַיְבּוּלָת. מַפְרָקִין בְּעֵלִין. מְאַבְקִין – עוֹשִׂין לָהּ אֲבָק. מַעֲשִׂנִין – מִתְנִינִין לָהּ.

תַּנְי: מְכוּוֹנִין, מְצַדְדִין. מְכוּוֹנִין לָהּ, מְצַדְדִין, חֲכַרְיָא אֲמַרִי: עוֹשִׂין לָהּ דוֹקְרִין. רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: תּוֹלָה לָהּ אֲבָן.

תַּנְי: מוֹתֵרִין וּמִשְׁמָטִין. בִּינֵי מִתְנִיתָא, מוֹתֵרִין בְּנִפְנִים, וּמִשְׁמָטִין בְּקָנִים.

מְקוֹם שֶׁנִּהְיָ לְוֹתֵר וְלִשְׁמַט קוֹדֵם לַחֵג – מוֹתֵרִין וּמִשְׁמָטִין קוֹדֵם לַחֵג. לְאַחַר הַחֵג – מוֹתֵרִין וּמִשְׁמָטִין לְאַחַר הַחֵג.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: וּבִלְבַד מִן הַבְּקָעָה וְלִמְעַלָּה. רַבִּי יְרֵמְיָה בֵּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: נוֹטֵל אֵת הַקְּבוּצִין עִמָּוָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵף נוֹטֵל הוּא אֶת הָעֵלִים מִן הָאֲשָׁכּוּל בְּשָׁבִיעִית.

מִחֻלְפָּא שִׁטְתִּיהָ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן: תַּנְינָא תַּמּוּן: מְמַרְסִין אֵת הָאוֹרְזוֹ בְּשָׁבִיעִית; דְּבַרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אֲבָל לֹא מְכַחְחִין. וְכֹא הוּא אָמַר אֲכִינּוּ? שְׁנִינָא הוּא חֲכָא, שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִן הַדְּלִיקָה.

מִסְקְלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כּוּי. תַּמָּן תַּנְיִנָּן: הַמִּסְקָל – נוֹטֵל אֶת הָעֲלִיזוֹת, וּמַנִּיחַ אֶת הַנוֹגְעוֹת בְּאַרְצֵי. וְכֹא אֵת אָמַר הֲכִיז? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: כֹּאן בְּתַלוּשׁ כֹּאן בְּמַחוּבֵּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: הַיּוֹנָן סִבְרִין מִימַר, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּקִירוֹסוּס. דְּאִינוּן תְּרִין תַּנְאִין. מִסְקְלִין – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מְקַרְסְמִין וּמְזַרְדִּין מִפְּסָלִין – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרַבָּנָן. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: כְּזִירֻדָּה וּכְפִיסוּלָה שֶׁל חֲמִישִׁית, וְכֵן שֶׁל שְׁשִׁית.

הָיוּ תַלְתָּא תַנְאִין אִינוּן. מִסְקְלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מְקַרְסְמִין וּמְזַרְדִּין וּמְפָסְלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּרַבָּנָן. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: כְּזִירֻדָּה וּכְפִיסוּלָה שֶׁל חֲמִישִׁית, וְכֵן שֶׁל שְׁשִׁית, וְאִפְּלוּ יוֹתֵר מְכָאן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כֹּל זְמַן שְׁאַנִּי רִשְׁאֵי בְּעִבּוּדַת הָאֵילָן – רִשְׁאֵי אֲנִי בְּפִיסוּלוֹ עַד הַעֲצָרַת.

הַלְכָה ג'

מִתְנִי' מְזַהְמִין אֶת הַנְּטִיעוֹת, וְכוּרְכִין אוֹתָן, וְקוֹטְמִין אוֹתָן, וְעוֹשִׂין לָהֶן בְּתִים, וּמְשַׁקִּין אוֹתָן – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

רַבִּי אֱלֶעָזָר בַּר צְדוּק אָמַר: אַף מְשַׁקָּה הוּא אֶת הַנוֹף בְּשְׁבִיעִית, אֲכָל לֹא אֵת הָעֵינָר.

סְכִין אֶת הַפְּגִין וּמְנַקְבִין אוֹתָן – עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

פְּגִי עֵרֵב שְׁבִיעִית שְׁנַכְנָסוּ לְשְׁבִיעִית, וְשֶׁל שְׁבִיעִית שְׁנִיצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית – לֹא סְכִין וְלֹא מְנַקְבִין אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מְקוּם שְׁנַהֲגוּ לְסוּד – אֵין סְכִין, מִפְּנֵי שְׁחִיָּא עֲבוּדָה. מְקוּם שְׁנַהֲגוּ שְׁלֹא לְסוּד – סְכִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן מַתִּיר בְּאֵילָן, מִפְּנֵי שְׁחִיָּא רִשְׁאֵי בְּעִבּוּדַת הָאֵילָן.

גְּמָרָא מְזַהְמִין אֶת הַנְּטִיעוֹת. מִתְנִיתָא – דְּרַבִּי. בְּרַם בְּרַבָּנָן – מְזַהְמִין. מִתְלִיעִין בְּשְׁבִיעִית, אֲכָל לֹא בְּמוֹעֵד.

[דף ד' ע"ב]

כֹּאן וְכֹאן – אֵין מְגֻזְמִין, אֲכָל נוֹטֵל הוּא אֶת הַרְוָאָה.

רַבִּי יוֹסֵה אָמַר, רַבִּי אֲבוּנָה בְּעֵי: מַה בֵּין הַמְּזַהְמִין לְעוֹשֵׂה לָהּ בֵּית? הַמְּזַהְמִין – אִינוּן אֱלָא כְּמוֹשֵׁב שׁוֹמֵר. בֵּית – עוֹשֵׂה לָהּ צֵל וְהִיא גְדִילָה מִחֻמְתָּן.

תַּמָּן תַּנְיִנָּן: הַמְּכַבֵּעַ בְּזִית – לֹא יַחֲפָה בְּעֵפֶר. אֲכָל מְכַסֶּה הִיא בְּאַבְנִים וְקֹשׁ. רַבִּי יוֹנָה אָמַר, רַבִּי אֲבוּנָה בְּעֵי: מַה בֵּין קֶשֶׁן מַה בֵּין עֵפֶר? קֶשֶׁן – אִינוּן אֱלָא כְּמוֹשֵׁב שׁוֹמֵר. עֵפֶר – עוֹשֵׂה לָהּ מִינְאָה וְהִיא גְדִילָה מִחֻמְתָּהּ.

תַּנִּי: רַבִּי יוֹסִי בֶן כִּיפּוּר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי לְעוֹזֵר בֶּן שְׁמוּעִ: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְשַׁקָּה עַל הַנוֹף, וְיִזְרַד עַל הָעֵינָר. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְשַׁקָּה בֵּין עַל הַנוֹף בֵּין עַל הָעֵינָר.

דְּבֵית רַבִּי יְנָאִי: מְשַׁקָּה בְּסֵלָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְלָיָא: מְשַׁקָּה בְּסֵלָא. אָמַר רַבִּי הִיָּיא בַר כָּא: רַבִּי יוֹדֵן בַּר גּוֹרְיָא מְשַׁקָּה בְּסֵלָא, וְעֵדֵר. וְכִי מִתְבַּוִּין לְעִבּוּדַת הָאֲרָץ?

כְּיוּמֵי דְרַבִּי הִיָּיא בַר כָּא, הוּוּן מְשַׁקִּין דִּיקְלָיָא בְּכַנְיָשְׁתָּא חֲתָתָא וְהַרְוֹתָא.

סָבִין אֶת הַפְּגִיז. אֲנִי תַנְיִנִן: סָבִין אֶת הַפְּגִיז. תַנְיִ דְּבֵית רַבִּי: וְאֵלֹו הֵן פְּגִי עָרַב שְׁבִיעִית שְׁנַכְנְסוּ לְשְׁבִיעִית.

רַבִּי אֲלֶעָזָר – בְּמַתְנִיתָן. רַבִּי יוֹהָנָן – בְּהֵדָא דְתַנְיִ דְּבֵית רַבִּי.

עַל דְּעַתִּיחַ דְּרַבִּי אֲלֶעָזָר – לֹא בָּא רַבִּי יְהוּדָה אֱלָא לְהַקְלִי. עַל דְּעַתִּיחַ דְּרַבִּי יוֹהָנָן – לֹא בָּא רַבִּי יְהוּדָה אֱלָא לְהַחְמִיר.

הַלְכָה ד'

מַתְנִי' אִין נִטְעִין, וְאִין מְכַרְיִין, וְאִין מְרַבִּיבִין עָרַב שְׁבִיעִית, פְּחוֹת מִשְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִם נִטַּע אִו הַכְּרִיךְ אִו הַרְכִּיב – יַעֲקוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כָּל הַרְכִּבָה שְׁאִינָה קוֹלְטַת לְשִׁלְשָׁה יָמִים – שׁוֹב אִינָה קוֹלְטַת. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמְרִים: לְשִׁתִּי שְׁבַתוֹת.

גְּמָרָא אִין נִטְעִין וְאִין מְרַבִּיבִין כּוּי. רַבִּי אֲלֶעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בַר זִמְרָא: מַתְנִיתִין – בְּסַתָּם. הָא דְּכַר בְּרִי שְׁנַשְׁתַּרְשׁ – מוֹתֵר.

אִין נִטְעִין וְאִין מְכַרְיִין וְאִין מְרַבִּיבִין עָרַב שְׁבִיעִית פְּחוֹת מִשְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאִם נִטַּע אִו הַכְּרִיךְ אִו הַרְכִּיב – יַעֲקוֹר. לֹא עָקַר פִּירוּתֵי מַח הֵן? רַבִּי בָּא, רַבִּי לֹא הָווּ יִתְבִּין בְּצוּר. אֲתָא עוֹבְדָא קוּמִיהוֹן. הוֹרִי רַבִּי לֹא: יִשְׁפְּכוּ פִירוּתֵי.

אָמַר רַבִּי בָּא: אֲנִי לֹא נִמְנִיתִי עִמָּהֶן בְּעִלְיָה. אָמְרִין: נִצָּא לְחוּצָא נְלֻמוֹד. נִפְקוּן וְשְׁמַעוֹן רַבִּי יוֹנָה רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְּלִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי אֲלֶעָזָר: אִין מְחַדְשִׁין עַל הַגְּזִירָה. רַבִּי יוֹסֵה, רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְּלִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי אֲלֶעָזָר: אִין מוֹסִיפִין עַל הַגְּזִירָה.

נִטְעוּ וּמַת, בְּנֵו מַהוּ שְׂיֵהָא מוֹתֵר לְקִימוּ? תַנְי רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲבִי דְּכַר דְּלֵיה: נִטְעוּ וּמַת – בְּנֵו אָסוּר לְקִימוּ. וְאֲתֵיא כְּמֵאן דְּאָמַר: מִפְּנֵי הַחֶשֶׁד. אֲבָל מִפְּנֵי הַבְּנִיין – אַב בְּנֵו בּוֹנָה.

תַנְי: הַנִּטְעֵי, הַמְכַרְיֵי, הַמְרַבִּיבֵי שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – עֵלְתָה לֹו שָׁנָה תְּמִימָה, וּמוֹתֵר לְקִימוּ בְּשְׁבִיעִית. פְּחוֹת מִשְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – לֹא עֵלְתָה לֹו שָׁנָה תְּמִימָה, וְאָסוּר לְקִימוּ בְּשְׁבִיעִית. אֲבָל אָמְרוּ: פִּירוּתֵי נִטְעָה זֹו – אָסוּרִין עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשַׁבָּת.

וּמַח טַעֲמִים? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹהָנָן: וּבְשָׁנָה. מַח אֶת שְׁמַע מִינָה? אָמַר רַבִּי זְעִירָא: (ויקרא יט, כג) שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לְכֶם עֲרִלִים, לֹא יֵאבֵל, וּבְשָׁנָה.

[דף ה' ע"א]

אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר מִפְּל קוּמִי רַבִּי זְעִירָא: נְרֵאִין הַדְּבָרִים – בְּשִׁנְטֵעוּ לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם. הָא אִם לֹא נִטְעוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲתֵיא חֲמִי, שָׁנָה שְׁלִימָה [לֹא] עֵלְתָה לֹו, וְאֶת אָמַר הַכֵּן!

אָמַר לֵיה: וְאִין בִּינִי, וְאִפִּילוּ נִטְעוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – יְהֵא אָסוּר עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה! מִי בְּדוּן? אָמַר רַבִּי מְנַא: מִבְּיִין שְׁעוּמוֹד בְּתוֹךְ שְׁנַתוֹ שֶׁל אֵילָן – מִשְׁלִים שְׁנַתוֹ.

הַלְכָה ה'

מתני' האורז והדוחן והפרגין, והשומשמן שהשרישו לפני ראש השנה – מתעשרין לשעבר, ומותרין בשביעית. ואם לאו – אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה.

רבי שמעון שזורי אומר: פול המצרי, שזרעו לזרע בתחילה – פיוצא כהן. רבי שמעון אומר: אפונים הגימלונים – פיוצא כהן. רבי אלעזר אומר: אפונים הגימלונים שתרכלו לפני ראש השנה.

גמרא האורז והדוחן כו'. בפירות – הלכו אחר שלישי. ובאורז – אחר השרשה. ובגרק – בשעת לקיטתו איסורו.

מניין שהילכו בפירות אחר השלישי? (דברים טו, יג) **מגרגר מוקבד. מגרגר** – ולא כל גרגר. **מוקבד** – ולא כל יקבד. מעתה, אפילו פחות משלישי! אמר רבי זעירא: כתיב (דברים יד, כב): **עשר תעשר את כל תבואת זרעך** – דבר שהוא נזרע ומצמיח, יצא פחות משלישי – שאינו נזרע ומצמיח.

מעתה, שלישי הראשון לשעבר, ושלישי השני לבא! אמר רבי יוחנן: מחג הסופות, מה חג הסופות – לבא ואת מהלך בו לשעבר, ואלו, הואיל וזה לבא – את מהלך בהן לשעבר.

נאמר אף באורז ובדוחן ופרגין ובשומשמן כן! רבי הונא בר חייה אומר: שאי אפשר לעמוד עליו. מתיבין להונא בר חייה: והתני, צובר את גורנו לתוכו, ונמצא מעשר מזרעו על ירקו, ומירקו על זרעו! אמר רבי יוסה: קיימא הונא בר חמא. רבי יונה, הונא בר חייה בשם שמואל: כתיב (דברים יד, כב) **עשר תעשר את כל תבואת זרעך** – מעשר אחד את מעשר בשנה אחת, ואין את מעשר שתי מעשרות בשנה אחת.

התיבין: הרי פול המצרי, הרי הוא שני מעשרות בשנה אחת! דתני, צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו.

[דף ה' ע"ב]

אמר רבי זעירא: כתיב (ויקרא כה, ג): **שש שנים תזרע שדך ואספתה**, ששה זרעין וששה אספין, לא ששה זרעין ושבעה אספין. אמר רבי יונה: בשיתיה לינן וכלין קיימן אלא בשבעה! אלא ביני ששה זרעין וששה אספין, לא ששה זרעין וחמשה אספין.

התיבין: הרי פול המצרי, הרי ששה זרעין וחמשה אספין! דתני, צובר גורנו לתוכו, ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו.

מניין שהילכו בגרק אחר לקיטתו עישורו? (דברים טו, יג) **מגרגר ומוקבד**, מה גורן וקב שהן היין ממי השנה שעברה – את מהלך בהן לשעבר. ואלו, הואיל והן היין ממי השנה הבאה – את מהלך בהן לבא.

התיבין, הרי פול המצרי, זרעו לזרע – מתעשר לשעבר. זרעו לגרק – מתעשר לבא. וקסמיה בדיה? זרעו לזרע – הוא חיי ממי השנה שעברה, זרעו לגרק – הוא חיי ממי השנה הבאה?

רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי אָמַר כּו'. מַהוּ תַרְמִילוֹ? עֲבָדִין קְנָקוּלִין. רַבִּי בָּא בַר זְבָדִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הִלְכָה פְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הַשְׁזוּרִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הוֹרִי רַבִּי לְעוֹר רַבִּי שׁוֹבְתִי דְצֹדֻקִי, כִּתְדָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי.

תְּנִי: שֵׁשׁ מִיּוֹדוֹת אָמְרוּ הַכֹּמִים בְּפֹל מִצְרִי. זָרְעוּ לְזֶרַע – מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. זָרְעוּ לְיֶרֶק – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. זָרְעוּ לְזֶרַע וְלֶרֶק, אוֹ שְׁזָרְעוּ לְזֶרַע וְהִישִׁיב עָלָיו לְיֶרֶק – מִעֵשֶׂר מִיֶּרֶקוֹ עַל זָרְעוֹ וּמִזָּרְעוֹ עַל יֶרֶקוֹ. בְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲכָל אִם הֵבִיא לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר וְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ.

בְּשֶׁלֶקְטָא מִמֶּנּוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֲכָל אִם לֶקְטָא מִמֶּנּוּ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בֵּין זָרְעוּ בֵּין יֶרֶקוֹ – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. זָרְעוּ לְזֶרַע וְהִישִׁיב עָלָיו לְיֶרֶק – בְּאִין מִחֻשְׁבָּה.

זָרְעוּ לְיֶרֶק וְהִישִׁיב עָלָיו לְזֶרַע – לְעוֹלָם אִין מִחֻשְׁבַּת זָרַע חֲלָה עָלָיו אֵלָא אִם בֶּן מִנַּע מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת.

כְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֲכָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶפִּילוּ (לֹא) מִנַּע מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת.

זָרְעוּ לְזֶרַע, וְעָשָׂה כּוּלֹּז קְצָצִין גְּמוּרִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. יֶרֶקוֹ – מִתְעַשֵּׂר בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ. מִקְצָתָן עָשָׂה קְצָצִין גְּמוּרִים, וּמִקְצָתָן לֹא עָשָׂה – הֵדָא הוּא: צוֹבֵר גוֹרְנָו לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מִעֵשֶׂר מִזָּרְעוֹ עַל יֶרֶקוֹ וּמִיֶּרֶקוֹ עַל זָרְעוֹ.

תְּנִי רַבִּי אֲבָדוּמִי דְחִיפָּה: אֶפִּילוּ לֹא עָשָׂה כּוּלֹּז קְצָצִין גְּמוּרִין לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. וְיֶרֶקוֹ – בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְהוּא שֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחֲשַׁבַּת זָרַע. אֲכָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחֲשַׁבַּת יֶרֶק – אֶפְשָׁר לֹאמַר זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר, וְיֶרֶקוֹ בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ?

[דף ו' ע"א]

וְאֵת אֲמַרְתָּ: צוֹבֵר אֵת גוֹרְנָו לְתוֹכוֹ, וְנִמְצָא מִתְעַשֵּׂר מִזָּרְעוֹ עַל יֶרֶקוֹ וּמִיֶּרֶקוֹ עַל זָרְעוֹ!

זָרְעוּ לְזֶרַע לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית – בֵּין זָרְעוּ בֵּין יֶרֶקוֹ מוּתָר. זָרְעוּ לְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית – בֵּין זָרְעוּ בֵּין יֶרֶקוֹ אֲסוּר. זָרְעוּ לְזֶרַע וְלֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית – פְּשִׁיטָא זָרְעוּ מוּתָר. יֶרֶקוֹ מַהוּ? תְּנִי רַבִּי חֵיָא: אֲסוּר. תְּנִי רַבִּי חֵלְפָתָא בֶּן שְׂאוּל: מוּתָר. מֵאֵן דְאָמַר מוּתָר – דְּבַר תּוֹרָה. מֵאֵן דְאָמַר אֲסוּר – מִפְּנֵי מְרָאִית עֵינַי.

רַבִּי סִימּוֹן בַּר זְבָדִי בְּעֵי קוּמִי רַבִּי יוֹסֵי: וְאֶפִּילוּ לְהֵאָכִיל אֵת בְּהֵמָתוֹ יֵהָא אֲסוּר מִפְּנֵי מְרָאִית עֵינַי! אָמַר לֵיהּ: לֹא יִתֵּן לֹא לְבָנּוֹ וְלֹא לְשְׁלוּחֹו, וְלֹא יֵהָא לֹקְטָא עַל הָאוּמָן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בַר רַבִּי בּוֹז: אִם נִעְקְרָה הַגּוֹמָא – מוּתָר. וְאֶפִּילוּ בְּמֵאֵן דְאָמַר אֲסוּר, הֵיךָ לֹקְטָא וְנִמְצָא בְּתוֹכוֹ יֶרֶק – מוּתָר.

מִסְכַּת מְנַחוֹת פְּרָק שְׁלִישֵׁי עֶשֶׂר

יג, א. הָרִי עָלַי עוֹלָה מִן הַבְּקָר - יָבִיא עֶגְלָה.
 'מִן הַצֹּאֵן' - יָבִיא כֶּבֶשׂ. 'הָרִי עָלַי תּוֹדֵה
 וּשְׁלָמִים מִן הַבְּקָר' - יָבִיא עֶגְלָה. 'מִן הַצֹּאֵן' -
 יָבִיא כֶּבֶשׂ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אִם יֵאמֵר לָךְ
 אָדָם כְּדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָא עֶגְלָה - קִבֵּל הֵימְנוּ.
 אֵיל - קִבֵּל הֵימְנוּ. כֶּבֶשׂ - קִבֵּל הֵימְנוּ, שְׂבָכְלָן
 הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא נוֹתֵן אֶת הַטַּעַם, עֶגְלָה - שֶׁיֵּד
 הַגְּבוּהָ עַל הָעֲלִיוֹנָה, אֵיל - לֹא גְדוֹל וְלֹא קָטָן
 אֵלָא בִּינוּנִי. כֶּבֶשׂ - הַמוֹצֵיא מַחְבְּרוֹ עָלָיו
 הָרִאִיָּה, כֶּשֶׁם שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ סֹתֵם הָרִי זֶה מִבֵּיא
 אֶת הַגְּדוֹל שְׂבָהֶן, כִּךְ הָאוֹמֵר 'הָרִי עָלַי סֹתֵם'
 - הָרִי זֶה מִבֵּיא אֶת הַגְּדוֹל שְׂבָהֶן. 'הָרִי עָלַי
 לַמְּזֻבַּח' - יָבִיא לְבוֹנָה, שֶׁסֹּתֵם הַקֹּדֶשׁ לַמְּזֻבַּח
 - לְבוֹנָה. 'הַפְּרִשְׁתִּי לַמְּזֻבַּח וְאֵינִי יוֹדֵעַ עַל
 מַה הַפְּרִשְׁתִּי' - הָרִי זֶה מִפְּרִישׁ וְהוֹלֵךְ, עַד
 שִׁפְרִישׁ, שֶׁיָּבִיא מִכָּל מִין וּמִן הַקָּרֵב
 לַמְּזֻבַּח. 'סָלַע זֶה לַמְּזֻבַּח' - יָבִיא בַּהּ עֶגְלָה.
 'הַפְּרִשְׁתִּי לַמְּזֻבַּח וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הַפְּרִשְׁתִּיהָ'
 - הָרִי זֶה מִפְּרִישׁ כְּנִגְדָה וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁיָּבִיא
 מִכָּל מִין וּמִן הַקָּרֵב לַמְּזֻבַּח. 'עֶגְלָה זֶה
 לַמְּזֻבַּח, עֶגְלָה זֶה לַמְּזֻבַּח' - יָבִיאֲנוּ עוֹלָה.
 'הַפְּרִשְׁתִּי לַמְּזֻבַּח', וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי
 הַפְּרִשְׁתִּי - יִרְעָה עַד שִׁיִּסְתָּאב, וְיִמְכֹר
 וְיִפְרִישׁ כְּנִגְדוֹ וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁיָּבִיא מִכָּל מִין
 וּמִן הַקָּרֵב לַמְּזֻבַּח.

ב. 'הָרִי עָלַי קָרוֹן' וְהֵבִיא נִימוֹס, 'נִימוֹס'
 וְהֵבִיא קָרוֹן - מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא וְיָדִי חוֹבְתוֹ
 לֹא יֵצֵא. 'הָרִי עָלַי שׁוֹר בְּמֵאתִים' וְהֵלֵךְ
 וְהֵבִיא שְׁנֵי שָׂרִים בְּמֵנָה מֵנָה - לֹא יֵצֵא. 'הָרִי
 עָלַי שׁוֹר בְּמֵנָה' וְהֵלֵךְ וְהֵבִיא שׁוֹר בְּמֵאתִים
 - יֵצֵא, שְׂבָכְלָל מֵאתִים מֵנָה. רַבִּי אוֹמֵר: לֹא
 יֵצֵא. 'שׁוֹר זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - לֹא יָבִיא
 בְּדַמְיוֹ אֵיל, אָבֵל מִבֵּיא בְּדַמְיוֹ שְׁנֵי אֵילִים,
 וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׂאִינָה הִיא חֲבִילָה. 'אֵיל זֶה
 עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - לֹא יָבִיא בְּדַמְיוֹ כֶּבֶשׂ, אָבֵל
 מִבֵּיא בְּדַמְיוֹ שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר,
 שְׂאִינָה הִיא חֲבִילָה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה'
 וְנִסְתָּאב, אִם רָצָה - יָבִיא בְּדַמְיוֹ אֵיל. 'אֵיל
 זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - רָצָה יָבִיא בְּדַמְיוֹ כֶּבֶשׂ,

אָבֵל מִבֵּיא בְּדַמְיוֹ שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר,
 שְׂאִינָה הִיא חֲבִילָה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה'!
 וְנִסְתָּאב, אִם רָצָה - יָבִיא בְּדַמְיוֹ אֵיל. 'אֵיל
 זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יָבִיא בְּדַמְיוֹ עֶגְלָה.
 'עֶגְלָה זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יָבִיא בְּדַמְיוֹ
 שׁוֹר. 'שׁוֹר מִן שׁוֹרֵיו עוֹלָה', וְכֵן שׁוֹר שֶׁל
 עוֹלָה שֶׁנִּתְעַרַּב בְּשׁוֹרָיו - הָרִי זֶה מִבֵּיא אֶת
 הַגְּדוֹל שְׂבָהֶן עוֹלָה. וְהַשָּׂאָר - יִמְכְּרוּ לַחֲיָבִי
 עוֹלוֹת, וְדַמְיוֹ חֲלִין.

ג. 'הָרִי עָלַי עוֹלָה' - יִקְרִיבָנָה בְּמַקְדֵּשׁ, וְאִם
 הַקְּרִיבָה בְּבֵית חוֹנִיו - לֹא יֵצֵא, וְחֲיָבִין עָלֶיהָ
 כֶּרֶת. 'הָרִינִי נֹזֵר' - יִגְלַח בְּמַקְדֵּשׁ, וְאִם גִּלַּח
 בְּבֵית חוֹנִיו - לֹא יֵצֵא, וְחֲיָבִין עַל זְבָחָיו כֶּרֶת.
 הַכֹּהֲנִים שֶׁשָּׁמְשׁוּ בְּבֵית חוֹנִיו, אוּ בְּמִקְוֹת
 אַחֲרִים, בְּשַׁעַת אֶסוּר הַבְּמָה - אֶסוּר. בְּשַׁעַת
 הַתֵּר הַבְּמָה - מִתֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-ב כג,
 ט): 'אֵף לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי הַבְּמֹת עַל מְזֻבַּח ה'
 בִּירוּשָׁלַם כִּי אִם אָכְלוּ מִצֹּאת בַּתּוֹךְ אַחֲיֵיהֶם';
 יְכוּל אִם אָכְלוּ מִצֹּאת בַּתּוֹךְ אַחֲיֵיהֶן - הָיָה
 אֶסוּרִין, אִם לֹא - יִהְיוּ מֵתִירִים? אָמַר
 מַעֲתָה: כְּשֶׁרִין לַחֲלָק וּפְסוּלִין לְקָרֵב, בְּבַעֲלֵי
 מוּמִין. הָרִי שֶׁהָיָה טְהוֹר בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה,
 וּבְשַׁעַת זְרִיקַת דָּמָיו, וּבְשַׁעַת הַקָּטֵר חֲלָבִים,
 נִטְמָא - הָרִי זֶה חוֹלֵק בְּבִשְׂרׁוֹ. רַבִּי נְהוֹרָאִי
 אוֹמֵר: אֶפְלוּ טְהוֹר בְּשַׁעַת זְרִיקָה וּבְשַׁעַת
 הַקָּטֵר חֲלָבִים, נִטְמָא, אֵין חוֹלֵק בְּבִשְׂרׁוֹ.
 לְעוֹלָם אֵין חוֹלֵק בְּבִשְׂרׁוֹ, עַד שִׁיָּהָא טְהוֹר
 בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וּבְשַׁעַת זְרִיקַת דָּמָיו וּבְשַׁעַת
 הַקָּטֵר חֲלָבִים. כִּהֵן בָּא וּמְקַרֵּב קֹדְשׁוֹ
 בְּמִשְׁמֵר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ - עוֹרָן וְעִבּוּדָתָן שְׁלוֹ,
 וְאִם הָיָה זָקֵן אוּ חוֹלָה - נוֹתֵן לְכָל כִּהֵן
 שְׂרִיצָה, עוֹרָן וּבִשְׂרֹן שְׁלוֹ. וְאִם הָיָה בַעַל
 מוּם - נוֹתֵן לְאִנְשֵׁי מִשְׁמֵר, עוֹרָן וְעִבּוּדָתָן
 שְׁלוֹ. וְגִזְלַת הַגֵּר - נוֹתֵן לְכָל כִּהֵן שְׂרִיצָה,
 וְשׂוּדָה אַחֲזוּזָה - נִתְּנָה לְאִנְשֵׁי מִשְׁמֵר שְׂבָרָאשׁ
 הַשָּׁנָה, שֶׁהַיּוֹבֵל נִכְנַס לְתוֹכָהּ.

ד. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְכַנְּסִין עוֹרוֹת קֹדְשִׁים
 לְלִשְׁכַּת בֵּית הַפְּרוּזָה, וְהָיוּ מְחַלְקִין אוֹתוֹ
 בְּעֵרְבִית לְכָל בֵּית אָב שְׂבָאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהָיוּ
 גְדוּלֵי כֹהֲנָה בְּאֵין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזוּעַ,
 הַתְּקִינּוּ, שֶׁהָיוּ מְחַלְקִין אוֹתוֹ בְּעֵרְבֵי שְׂבָת

(יְרַמֶּה לֹא, ה): "כִּי יֵשׁ יוֹם קָרָאוּ נְצִירִים בְּהַר אֶפְרַיִם קוֹמוּ וּנְעֲלֶה צִיּוֹן אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ".

מִסַּחֵת חֲלִין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַפֶּל כְּשֶׁרִין לְשַׁחוּט, אֶפְלו כּוֹתִי, אֶפְלו יִשְׂרָאֵל עָרֵל, וְאֶפְלו יִשְׂרָאֵל שֶׁהִמִּיר דָּתוֹ לְעִבּוּדֹת כּוֹכְבִּים. שְׁחִיטַת עוֹבֵד כּוֹכְבִּים - הָרִי זֶה פְּסוּלָה. וְשְׁחִיטַת הַקּוֹף - הָרִי זֶה פְּסוּלָה; שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים יב, כא): "וְזָכַחְתָּ וְאָכַלְתָּ" - לֹא שׁוֹבַח הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, וְלֹא שׁוֹבַח הַקּוֹף, וְלֹא שְׁנֹבַחָה מֵאֲלֵיהָ. יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁחַט וּמָרַק עוֹבֵד כּוֹכְבִּים שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שָׁחַט בַּהּ שְׁנַיִם אוֹ רֶבֶעַ שְׁנַיִם - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. עוֹבֵד כּוֹכְבִּים שֶׁשָּׁחַט וּמָרַק יִשְׂרָאֵל שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שָׁחַט בַּהּ דְּבַר שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ טְרֵפָה, וְיִשְׂרָאֵל בָּא וְגוֹמְרָה - מִתְּרַת בְּאִכְלָהּ. יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים שֶׁהָיוּ אוֹחֲזִין בַּסֶּכֶן וְשׁוֹחֲטִין, אֶפְלו אֶחָד מִלְּמַעְלָה וְאֶחָד מִלְּמַטָּה - שְׁחִיטָתָן כְּשֶׁרָה.

ב. וְכֵן סוּמָא שִׂידַע לְשַׁחוּט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. קָטָן שִׂידַע לְשַׁחוּט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלַיְלָה, בֵּין בְּסַפִּינָה בֵּין בְּרֵאשׁ הַגֶּגֶז. בְּכָל שׁוֹחֲטִין: אֶפְלו בְּצוּר, אֶפְלו בְּזוֹכוּכִית, אֶפְלו בְּקוֹרְמֵית שֶׁל קְנֵה. בְּכָל שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּדָבָר הַמְּחַבֵּר בְּקַרְקַע, וּבֵין בְּתֵלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע, בֵּין שֶׁהַעֲבִיר צָוָר עַל גְּבִי צָוָר, וּבֵין שֶׁהַעֲבִיר צָוָר עַל גְּבִי סֶכֶן וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

ג. הַמְּרַגֵּיל לְעוֹר וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שֶׁן תֵּלוּשָׁה אוֹ צִפְרָן תֵּלוּשָׁה - שׁוֹחֲטִין בַּהּ. מִגָּל קָצִיר כְּדָרָךְ הַלִּיכְתָּה: בֵּית שְׂמַאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הֶלֶל מְכַשְׁרִין. אִם הִחְלִיקוּ שְׁנֵיהֶם - הָרִי זֶה כְּפִסְיָן. תִּחַב סֶכֶן בְּאַרְץ, בְּאֶטְלָס, וְשָׁחַט בַּהּ - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. סֶכֶן שֵׁשׁ בַּהּ פְּגִימוֹת פְּגִימוֹת - הָרִי זֶה כְּמַגְרָה. אִם יֵשׁ בֵּין פְּגִימָה לְחִבְתָּהּ, כְּמֵלֵא שְׁנַיִם בְּצָוָר - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. אִין בַּהּ אֶלֶא פְּגִימָה אַחַת, אִם הִיתָה מְסַכְסַכֵּת וְשׁוֹחֲטָת - כְּשֶׁרָה. אִם חוֹנֶקֶת - פְּסוּלָה.

לְכָל מִשְׁמַר וּמִשְׁמַר, וְעֵדִין הָיוּ גְדוּלֵי כְּהֵנָה בְּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזָרוּעַ, עֲמָדוֹ בְּעֵלִים וְהַקְדִּישׁוּם לְשָׁמַיִם. אֶמְרוּ, לֹא הָיוּ יָמַיִם מוֹעֲטִין עַד שֶׁחָפּוּ כְּהֵנִים פְּנֵי כָּל הָאוּלָם בְּטַבְּלָאוֹת שֶׁל זָהָב, מֵאָה עַל מֵאָה, וְעַל עֲבִי דִינָר זָהָב, מֵה שֶׁמְּחַפִּין עַד הַרְגֵל, וּבְרַגְלֵי מְקַפְּלִין אוֹתָן וּמִנִּיחִין אוֹתָן עַל גְּבֵי מַעְלוֹת בְּהַר הַבַּיִת, כְּדִי שִׁירָאוּ הָעַם אֶת מְלֹאכְתּוֹ שֶׁהָיָא נֶאֱמָר. וְשֶׁלֹּא נָטָה בַּהּ כְּלוֹם אַחַר הַרְגֵל - חוֹרְרִין וְקוֹבְעִין אוֹתָם בְּמִקּוּמָם. אֶבֶא שְׂאוֹל אוֹמֵר: קוֹרוֹת שֶׁקָּמָה הָיוּ בִּירְחוֹ, וְהָיוּ בְּעֵלֵי אֶגְרוֹף בְּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזָרוּעַ, עֲמָדוֹ בְּעֵלִים, וְהַקְדִּישׁוּם לְשָׁמַיִם. אֶמְרוּ, לֹא הַקְדִּישׁוּ בְּעֵלִים לְשָׁמַיִם אֶלֶא קוֹרוֹת שֶׁקָּמָה בְּלִבָּד, עַל אֶלוֹ, וְעַל כִּיּוּצָא בְּהֵן, וְעַל דוּמָה לְהֵן, וְעַל הָעוֹשִׁין כְּמַעֲשֵׂיהֶן, הִיָּה אֶבֶא שְׂאוֹל בֵּן בְּטַנִּית, וְאֶבֶא יוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר: אוֹי לִי מִבַּיִת בִּיתוֹס! - אוֹי לִי מֵאֶלְתָּן! אוֹי לִי מִבַּיִת קַתְרוֹס! - אוֹי לִי מִקְלָמוֹסן! אוֹי לִי מִבַּיִת אֶלְחָנָן! - אוֹי לִי מִבַּיִת לְחִישְׁתָּן! אוֹי לִי מִבַּיִת אֶלִישַׁע! - אוֹי לִי מִקְלָמוֹסן! אוֹי לִי מִבַּיִת יִשְׁמַעְאֵל בֵּן פְּאָבִי! שֶׁהֵם כְּהֵנִים גְּדוּלִים, וּבְגִיָּהֶם גְּזוּבָרִים, וְחַתְּנֵיהֶן אֶמְרַפְּלִין, וְעִבְדֵיהֶן בְּאִין וְחוֹבְטֵין עֲלֵינוּ בְּמִקְלוֹת. אֶמְרָ רַבִּי יוֹחָנָן בֵּן תּוֹרְתָא: מִפְּנֵי מַה חִרְבָּה שִׁילָה? - מִפְּנֵי בְּדִין קְדָשִׁים שֶׁבְּתוֹכָהּ. יְרוּשָׁלַיִם, בְּנִין הָרֵאשׁוֹן, מִפְּנֵי מַה חִרְבָּה? - מִפְּנֵי עִבּוּדֹת כּוֹכְבִּים וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים שֶׁהָיוּ בְּתוֹכָהּ. אֶבֶל בְּאַחֲרוֹנָהּ, מִכִּירִין אָנוּ בְּהֵן, שֶׁהֵן עֲמָלִים בְּתוֹרָה וְזִהְרִין בְּמַעֲשָׂרוֹת, מִפְּנֵי מַה גִּלוּ? - מִפְּנֵי שְׂאוּהֵבִין אֶת הַמָּמוֹן, וְשׁוֹנְאִין אִישׁ אֶת רַעְהוֹ, לְלַמּוּדָךְ, שֶׁקָּשָׂה שְׁנֵאת אִישׁ אֶת רַעְהוֹ לְפָנֵי הַמִּקְדָּשׁ, וְשֶׁקָּלָה הַכְּתוּב כְּנֶגֶד עִבּוּדֹת כּוֹכְבִּים, וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים. אֶבֶל בְּבִנְיָן הָאֶחָרוֹן, שֶׁעֲתִידָה לְבָנוֹת בְּחֵינּוּ וּבִמְיֻנּוּ, מַה נֶּאֱמַר בּוּ? "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיָּה הַר בֵּית ה' בְּרֵאשׁ הַהָרִים וְגו', וְהִלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' וְאֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב" וְגו' (יְשַׁעְיָה ב, ג). וְאוֹמֵר

ד. זַרְק אַתְּ הַסְפִּין וְאַתְּ הַפְּגִיזוֹן, וְשַׁחַט - שְׁחִיטְתוֹ כְּשֶׁרָה. מִשּׁוּם רַבִּי נִתֵּן אָמְרוּ: כְּדָרְךָ הִלִּיקְתָּהּ - כְּשֶׁרָה. וְשֵׁלָא כְּדָרְךָ הִלִּיקְתָּהּ - פְּסוּלָה.

ה. מִצּוֹת שְׁחִיטָה: מוֹלִיךְ וּמִבִּיא. הוֹלִיךְ וְלֹא הִבִּיא, אוֹ הִבִּיא וְלֹא הוֹלִיךְ - כְּשֶׁרָה. וּבִלְבַד שְׁיָהָא בְּסַכִּין כְּדִי הוֹלְכָה וְהוֹבָאָה. אִם הוֹלִיךְ וְהִבִּיא, אָף עַל פִּי שְׂאִין בְּסַכִּין מְלֵא שְׁנַיִם בְּצוּאָר - שְׁחִיטְתוֹ כְּשֶׁרָה.

ו. מִצּוֹת שְׁחִיטָה: מִן הַטְּבַעַת וְעַד הָרֵאָה. מְגַרְמֵת - פְּסוּלָה. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס מְכַשֵּׁיר. שִׁיר בַּהּ כַּחוּט הַשְּׁעָרָה סְמוּךְ לְרֵאשׁ, מְקַף אֶת כְּלָה - כְּשֶׁרָה. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם הָיָה רַבָּה מְקַף כְּלִבְנָה¹ - כְּשֶׁרָה. כֹּל הַצּוּאָר כְּשֶׁר לְשְׁחִיטָה.

ז. שְׁחִטָה מִלְּמַעְלָה - שְׁחִיטְתוֹ כְּשֶׁרָה. מִלְּמַטָּה וּמִן הַצְּדָדִין - שְׁחִיטְתוֹ פְּסוּלָה. וּמִן הָעֶרֶף - כְּשֶׁר לְמַלְיָקָה. מִלֵּק מִלְּמַעְלָה - מְלִיקְתוֹ כְּשֶׁרָה. מִלְּמַטָּה מִן הַצְּדָדִין - מְלִיקְתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחִיטָה בְּכָלִי, מְלִיקָה בִּיד. נִמְצְאָת אֹמֵר: כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָה - פְּסוּל בְּמַלְיָקָה. כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָה - שְׁחִיטַת הָעוֹף בְּפָנָיִם - פְּסוּלָה, וּמְלִיקָה - כְּשֶׁרָה. מְלִיקַת הָעוֹף בַּחוּץ - פְּסוּלָה, וְשְׁחִיטָה - כְּשֶׁרָה. נִמְצְאָת אֹמֵר: מְקוֹם כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָה - פְּסוּל בְּמַלְיָקָה. מְקוֹם כְּשֶׁר בְּמַלְיָקָה - פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה.

ח. דָּם חֲטָאֵת בְּהֵמָה לְמַעְלָה, וְדָם כֹּל הַזְּבָחִים לְמַטָּה. נִמְצְאָת אֹמֵר: כְּשֶׁר בַּחֲטָאֵת - פְּסוּל בְּכֹל הַזְּבָחִים. כְּשֶׁר בְּכֹל הַזְּבָחִים - פְּסוּל בַּחֲטָאֵת. כְּשֶׁר בַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן - פְּסוּל בַּמִּזְבֵּחַ פְּנִימִי. כְּשֶׁר בַּמִּזְבֵּחַ

פְּנִימִי - פְּסוּל בַּמִּזְבֵּחַ חִיצוֹן. כְּשֶׁר בְּאֵלִים - פְּסוּל בְּכַבְשִׁים. כְּשֶׁר בְּכַבְשִׁים - פְּסוּל בְּאֵלִים. הַפְּלִגִים² - בְּזָה וּבְזָה פְּסוּל.

ט. כְּשֶׁר בַּפֶּרֶה - פְּסוּל בְּעֵגְלָה. פְּסוּל בַּפֶּרֶה - כְּשֶׁר בְּעֵגְלָה. עֲבוּדָה - פּוֹסְלַת בְּזָה וּבְזָה. בְּנֵי יוֹנָה - מְשִׁיעֲלֵלוֹ³ אוֹ עַד שְׁיַצְהִיבוֹ. תּוֹרִין - מְשִׁפְּרִיחוֹ. אֶפְלוֹ הֵן זִקְנִים. נִמְצְאָת אֹמֵר: כְּשֶׁר בַּתּוֹרִין - פְּסוּל בְּבְנֵי יוֹנָה. כְּשֶׁר בְּבְנֵי יוֹנָה - פְּסוּל בַּתּוֹרִין.

י. כֹּהֲנִים, מְשִׁיבֵיאוֹ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, וְאֶפְלוֹ הֵן זִקְנִים - כְּשָׂרִים, וְהַמוֹם פּוֹסֵל בָּהֶם. הַלְוִיִּם, מִבֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה - כְּשָׂרִים, וְאִין הַמוֹם פּוֹסֵל בָּהֶם. נִמְצְאָת אֹמֵר: כְּשֶׁר בַּכֹּהֲנִים - פְּסוּל בְּלוִיִּם. כְּשֶׁר בְּלוִיִּם - פְּסוּל בַּכֹּהֲנִים. בְּמָה דְבָרִים אָמֹרִים? בְּאֵהֵל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבָר! אֲכַל בְּבֵית עוֹלָמִים - אִין הַלְוִיִּם נִפְסְלִין, אֲלֵא בְּקוֹל. כְּשֶׁר בַּכֹּהֵן גְּדוֹל - פְּסוּל בַּכֹּהֵן הַדְּיוּט. כְּשֶׁר בַּכֹּהֵן הַדְּיוּט - פְּסוּל בַּכֹּהֵן גְּדוֹל. כְּשֶׁר בְּבִגְדֵי זָהָב - פְּסוּל בְּבִגְדֵי לָבָן. כְּשֶׁר בְּבִגְדֵי לָבָן - פְּסוּל בְּבִגְדֵי זָהָב.

יא. מְנוּרָה, אִין כְּשֶׁרָה אֲלֵא מִן הָעֵשֶׂת. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמִשְׁאֵר מִיְּנֵי מִתְּכוּת - כְּשֶׁרָה. חִצּוּצָרוֹת, אִינָה כְּשֶׁרָה אֲלֵא מִן הַכֶּסֶף. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - כְּשֶׁרָה. מִשְׁאֵר מִיְּנֵי מִתְּכוּת - פְּסוּלָה. נִמְצְאָת אֹמֵר: פְּסוּל בַּמְנוּרָה - כְּשֶׁר בַּחִצּוּצָרוֹת. פְּסוּל בַּחִצּוּצָרוֹת - כְּשֶׁר בַּמְנוּרָה.

יב. אֹוִיר כְּלֵי חֶרֶס - טָמֵא, וְגַבּוֹ טְהוֹר. אֹוִיר כֹּל הַכְּלִים - טְהוֹר, וְגַבּוֹ טָמֵא. נִמְצְאָת אֹמֵר: טְהוֹר בְּכָלִי חֶרֶס - טָמֵא בְּכָל הַכְּלִים.

¹ הַלְּבָנָה קָדָם שֶׁהִיא מְלֵאָה, נִרְאִית כְּמוֹ שֶׁהִיא מְקַפֶּת אֵיזָה שְׂטַח. וְאוֹמֵרֵת הַהִלְכָה בַּתּוֹסֵפֶתָא: שְׁצָרִיךְ שָׂרֵב הַנִּשְׁחָט בַּתּוֹךְ

² בֶּן י"ג חֳדָשׁ.

³ כְּשֶׁשׁוּמְטִים מִמֶּנּוּ נוֹצָה בָּא דָם.

מִסְכַּת חֲלִין פְּרָק שְׁנִי

א. הַשּׁוֹחֵט שְׁנֵי חֲצָאִין בְּעוֹף - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, וְאֵין צְרִיף לומר שְׁנֵי חֲצָאִין בְּבַהֲמָה. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל לְעוֹלָם, עַד שֵׁישַׁחֵט אֶת הַנּוֹשֵׁט וְשְׁנֵי הַרִידִין. שְׁחַט חֲצִי גִרְגָּת בְּעוֹף, וְשָׂהָה כְּדִי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כֵּךְ שְׁחַט אֶת כְּלָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. אֶחָד אוֹ רֹב אֶחָד בְּעוֹף, אִף עַל פִּי שְׂהִיא לְזִמַּן מְרַבָּה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. הִיָּה שׁוֹחֵט וְחָתַךְ אֶת הָרֹאשׁ בְּבַת אַחַת, אִם נִתְפָּן לְכֵן - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. וְאִם לֹא - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שְׁחַט אֶת הַנּוֹשֵׁט, וְאַחַר כֵּךְ נִשְׁמָטָה הַגִּרְגָּת - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. נִשְׁמָטָה הַגִּרְגָּת, וְאַחַר כֵּךְ שְׁחַט אֶת הַנּוֹשֵׁט - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחַט אֶת הַנּוֹשֵׁט, וְנִמְצָא הַגִּרְגָּת שְׁמוּטָה, סָפֵק עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחָטָה סָפֵק מִשְׁנִשְׁחָטָה, זֶה הִיָּה מַעֲשֵׂה וּבָאוּ וְשָׂאֵלוּ חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: כֹּל סָפֵק שְׁמוּטָה פְּסוּלָה.

ב. נִגְנְבָה תְּרַנְגְּלוּ וּבָא וּמְצָאָה שְׁחוּטָה, נִגְנְבָה בְּהִמְתּוֹ וּבָא וּמְצָאָה שְׁחוּטָה; רַבִּי חֲנַנְיָהּ בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה מְכַשֵּׁיר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִי דְּבַרְיָ חֲנַנְיָהּ בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, בְּשִׁמְצָאָה בְּתוֹךְ הַבֵּית. וְדַבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּשִׁמְצָאָה בְּאַשְׁפָּה. הַמוּצָא תְּרַנְגְּלוּ שְׁחוּטָה בְּשׁוֹק, וְכֵן מִי שֶׁנִּתְּן תְּרַנְגְּלוּ לְאַחַד מִן הַשּׁוֹק לְשְׁחוּט, וְאִינוּ יוֹדֵעַ מִה טִיבוֹ - הוֹלְכִין אַחַר הָרֵב. נִפְלָה סַכִּין וְשִׁחֲטָה, אוֹ שִׁדְּרַס עָלֶיהָ וְשִׁחֲטָה, אוֹ שִׁטְבְּחָה מְאַלְיָה - נְבִלָה וּמִטְמְאָה בְּמִשְׁא. הִיָּה שׁוֹחֵט וְהִתְיַתֵּם, אוֹ שִׁעָר, אוֹ שִׁדְּחָה חֲבֵרוֹ, אוֹ שִׁדְּחָתוֹ הַרוּחַ, אוֹ שֶׁנִּפְלָה סַכִּין מִיָּדוֹ וְהִגְבִּיחָהּ, אוֹ שֶׁנִּפְלָה קֶרֶן טְלִיתוֹ וְהִגְבִּיחָהּ, וְשָׂהָה כְּדִי שְׁחִיטָה אַחֲרַת -

טְמֵא בְּכָל הַכֵּלִים - טְהוֹר בְּכָלִי חֲרָס. פְּשׁוּטֵי כָּלִי עֵץ טְהוֹרִין, וְגוֹלְמֵיהֶן טְמֵאִין. פְּשׁוּטֵי כָּלִי מִתְּכוֹת טְמֵאִין, וְגוֹלְמֵיהֶן טְהוֹרִין. נִמְצָאָתָא אֹמֵר: טְהוֹר בְּכָלִי עֵץ - טְמֵא בְּכָלִי מִתְּכוֹת. טְהוֹר בְּכָלִי מִתְּכוֹת - טְמֵא בְּכָלִי עֵץ. וְהַמְבִּיא אַרְנוֹת וְתַנּוּרִין, סְפָלִין וְכָלִי חֲרָס, מְחוּצָה לְאֶרֶץ עַד שֶׁלֹּא הוֹסְקוּ - טְמֵאִין מִשׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, וְטְהוֹרִין מִשׁוּם כָּלִי חֲרָס. מִשְׁהוֹסְקוּ - טְמֵאִין מִשׁוּם כָּלִי חֲרָס וְטְהוֹרִין מִשׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. נִמְצָאָתָא אֹמֵר: בְּשִׁעָה שְׁטְמֵאִין מִשׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרִין מִשׁוּם כָּלִי חֲרָס - טְהוֹרִין מִשׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. הַחֹתֵם⁴, טְמֵא בִּבְשֵׁה - טְהוֹר בְּרֵטֵב. גִּרְעִינָן⁵ - טְמֵאָה בְּרֵטֵב וְטְהוֹרָה בִּבְשֵׁה. נִמְצָאָתָא אֹמֵר: טְהוֹר בִּבְשֵׁה - טְמֵא בְּרֵטֵב, טְהוֹר בְּרֵטֵב - טְמֵא בִּבְשֵׁה. שְׂקָדִים הַמְרִים, קְטַנִּים - חֲיִבִין. גְּדוּלִין - פְּטוּרִין. וּמְתוּקִין, גְּדוּלִים - חֲיִבִין. קְטַנִּים - פְּטוּרִין. נִמְצָאָתָא אֹמֵר: חֲזִב בְּשְׂקָדִים הַמְרִים - פְּטוּר בְּמְתוּקִין. חֲזִב בְּמְתוּקִין - פְּטוּר בְּמְרִים.

יג. כְּשֶׁר בָּגַט - פְּסוּל בְּפְרוּזְבוּל. כְּשֶׁר בְּפְרוּזְבוּל - פְּסוּל בָּגַט. כְּשֶׁר בְּאַשָּׁה - פְּסוּל בִּבְבָהּ. כְּשֶׁר בִּבְבָהּ - פְּסוּל בְּאַשָּׁה. כְּשֶׁר בְּגְרוּשָׁה - פְּסוּל בְּחִלוּצָה. כְּשֶׁר בְּחִלוּצָה - פְּסוּל בְּגְרוּשָׁה.

יד. בְּכָל מְקוֹם שֵׁישׁ תְּקִיעָה - אֵין הַבְּדֵלָה. וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ הַבְּדֵלָה - אֵין תְּקִיעָה. בְּיוֹם טוֹב שְׁחָל לְהִיּוֹת עָרֵב שַׁבַּת - תּוֹקְעִין וְלֹא מְבַדְּלִין. אַחַר שַׁבַּת - מְבַדְּלִין וְלֹא תּוֹקְעִין. כִּיצַד תּוֹקֵעַ? תּוֹקֵעַ פְּשׁוּטָה אַחַת וְלֹא מְרִיעַ.

⁵ גִּרְעִין שֶׁל תְּמָרָה לְחָה רְאוּי לְמוֹץ אוֹתָהּ, וּמְצַטְרֵף עִם הָאֶחָל וְהוּא טְמֵא.

⁴ בְּגִרְגֵר שֶׁל עֲנָבִים וְתְמָרִים יֵשׁ "חֹתֵם" שְׁחוּתֵם אֶת נֶקֶב הַפְּרִי וּבְרֹאשׁ הַחֹתֵם - עֵקֶץ. וְכִשְׁהוּא יָבֵשׁ הוּא מְצַטְרֵף, דְּחָשִׁיב נִגְמַר, וְחֲזִי לְאַכִּילָה עִם הַתְּמָרָה.

פסולָה. רבי שמעון אומר: כְּדִי בְקוֹר בְּהֵמָה אַחֲרָת. שָׁחַט אֶת הַוֶּשֶׁט, וְשָׁהָה כְּדִי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כֵּן פָּסַק אֶת הַוֶּשֶׁט, אוֹ שֶׁהֶחְלִיד אֶת הַסִּכִּין תַּחַת הַוֶּשֶׁט וּפְסָקוֹ, אוֹ שֶׁהֶחְלִיד אֶת הַסִּכִּין תַּחַת הַגְּרֵגֶרֶת וּפְסָקָה, אוֹ שֶׁהֶחְלִיד אֶת הַסִּכִּין תַּחַת שְׁתֵּיתָן וּפְסָקוֹ. רבי יִשְׁבָּב אומר: נִבְלָה וּמִטְמְאָה בְּמִשָּׂא. רבי עֲקִיבָה אומר: טְרֵפָה וּשְׁחִיטָתָה מְטַהֲרָתָה. אָמַר לוֹ רבי יִשְׁבָּב: אֵי אַתָּה זָכוֹר, שָׁהָה רבי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה - כֹּל שֶׁנִּתְנַבְּלָה בְּשְׁחִיטָתָה - נִבְלָה וּמִטְמְאָה בְּמִשָּׂא; קֹדֶם לְשְׁחִיטָתָה - טְרֵפָה וּשְׁחִיטָתָה מְטַהֲרָתָה! חֲזַר רבי עֲקִיבָה לְהִיּוֹת שׁוֹנֶה כְּדַבְּרֵי רבי יִשְׁבָּב. שָׁחַט מַעוּטוֹ שֶׁל וֶשֶׁט, וְשָׁהָה כְּדִי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כֵּן שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם, אוֹ שֶׁנִּקַּב הַוֶּשֶׁט וְאַחַר כֵּן שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם - טְרֵפָה, וּשְׁחִיטָתָה מְטַהֲרָתָה.

ג. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: הַשּׁוֹחֵט בַּלֵּילָה, וּבִשְׁחַר עֶמֶד וּמִצָּא כְּתָלִים מְלֵאִים דָּם - כְּשֶׁרָה, בִּידוּעַ שְׁזַנְּהָ! רבי יוֹסִי אומר: רבי מאיר הִיא אומר - אִם הִגִּיעָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה - כְּשֶׁרָה. רבי אליעזר בְּרַבִּי יוֹסִי אומר מִשְׁמוֹ: הַרוֹפֶפֶת בְּעֵינֶיהָ, וְהַמוֹצִיאָה רְעִי בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה - כְּשֶׁרָה. פְּשֻׁטָה יְדִיהָ וְלֹא הַחֲזִירָה - פְּסוּלָה, שְׂאִינָה אֲלֵא כְּהוֹצֵאת נֶפֶשׁ. וּבִרְגַל, פְּשֻׁטָה וְלֹא הַחֲזִירָה, הַחֲזִירָה וְלֹא פְּשֻׁטָה - כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּדָקָה! אֲבָל בְּגִסָּה, בֵּין בֵּיד וּבֵין בְּרָגַל, פְּשֻׁטָה וְלֹא הַחֲזִירָה, הַחֲזִירָה וְלֹא פְּשֻׁטָה - כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּבִהְמָה, אֲבָל בְּעוֹף, אֲפָלוּ לֹא כִשְׁכֶּשֶׁה אֲלֵא בְּרֵאשׁ גִּפְהָ, וּבְרֵאשׁ זִנְבָה - כְּשֶׁרָה.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לְזֶרֶק אֶת דָּמָה לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים, וְלִהְקִטִּיר חֲלָבָה לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים - הֵרִי זֶה בִּשְׂרָף זִבְחֵי מֵתִים. אִם מִשְׁשַׁחְטָהּ, וְזֶרֶק אֶת דָּמָה לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים, וְהִקְטִיר חֲלָבָה לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים - זֶה הִיא מַעֲשֵׂה בַקְּסָרִי, וּבָאוּ וְשָׂאוּ אֶת חַכְמִים, וְלֹא אָמְרוּ לֹא אֶסוּר וְלֹא הִתֵּר. הַשּׁוֹחֵט בְּעִזָּה בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפוֹת טְמֵאִין - אֶסוּרִין בְּהֵנָּה. וְאִין צְרִיף לומר בְּאֲכִילָה. בְּהֵמָה חַיָּה

וְעוֹפוֹת טְהוֹרִין - מִתְרִין בְּהֵנָּה. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטְּרֵפָה, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצְאָה טְרֵפָה, רבי מאיר אוֹסֵר בְּהֵנָּה, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר בְּהֵנָּה. הַשּׁוֹחֵט לְרִפּוּאָה, לְאֲכִילַת עוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְלְאֲכִילַת כְּלָבִים - אֶסוּר בְּהֵנָּה. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בִּידוֹ, וְהִנוּחַר וְהִמְעַקֵּר, שְׁחִיטָתוֹ עוֹבֵד כּוֹכְבִים - מִתֵּר בְּהֵנָּה. הַשּׁוֹחֵט בְּעִזָּת נָשִׁים בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפוֹת טְהוֹרִין - מִתְרִין בְּאֲכִילָה, וְאִין צְרִיף לומר בְּהֵנָּה.

ה. רבי מאיר אומר: "טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדּוֹר מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם" (קְהֵלֶת ח, ה) - טוֹב מִזֶּה וּמִזֶּה שְׁלֹא תִדּוֹר כָּל עֶקֶר. רבי יְהוּדָה אומר: טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדּוֹר מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם. טוֹב מִזֶּה וּמִזֶּה - מִבֵּיא כְּבִשְׁתּוֹ לְעִזָּה, וְסוּמָךְ עָלֶיהָ וְשׁוֹחֵט.

ו. הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חֵמָה, לְשֵׁם לְבָנָה, לְשֵׁם כּוֹכְבִים, לְשֵׁם מְזֻלוֹת, לְשֵׁם מִיכָאֵל שֶׁר צָבָא הַגְּדוֹל, וְלְשֵׁם שְׁלִשׁוּל קָטָן - הֵרִי זֶה בִּשְׂרָף זִבְחֵי מֵתִים. אִין שׁוֹחֲטִין: לֹא לְתוֹךְ יָמִים, וְלֹא לְתוֹךְ נְהִירוֹת, וְלֹא לְתוֹךְ מִים עֲכוּרִין. אֲבָל שׁוֹחֵט לְתוֹךְ אֲנָן שֶׁל מִים. וּבִסְפִינָה, עַל גְּבֵי כְלָיִם. וְאִם אִין לוֹ מְקוֹם בְּסִפִּינָה - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ הַיָּם. וְאִם אִין רוּצָה לְטַנֵּף אֶת בֵּיתוֹ - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ כְּלִי, אוֹ לְתוֹךְ גּוּמָא. וּבִשְׂוֶק לֹא יַעֲשֶׂה כֵן, מִפְּנֵי שְׁעוֹשֶׂה אֶת חֻקֵי הַעֹבְדֵי כּוֹכְבִים. אִם עָשָׂה כֵן - צְרִיף בְּדִיקָה. בִּשְׂרָף שְׁנִמְצָא בֵּיד עוֹבֵד כּוֹכְבִים - מִתֵּר בְּהֵנָּה. בֵּיד הַמֵּין - אֶסוּר בְּהֵנָּה. הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֵּין - הֵרִי זֶה בִּשְׂרָף זִבְחֵי מֵתִים, מִפְּנֵי שְׂאָמְרוּ: שְׁחִיטַת הַמֵּין לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים! וּפְתַן - פֶּת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. וַיִּינֵם - יֵין נֶסֶף. וּפִירוּתֵיהֶן - טְבָלִים. וּסְפִירֵיהֶן - סִפְרֵי קוּסְמִין. וּבְנִיָּהֶם - מִמְזוּרִים. וְאִין מוֹכְרִין לָהֶם, וְאִין לּוֹקְחִים מֵהֶם, וְאִין נוֹשְׂאִין מֵהֶם, וְאִין נוֹתְנִין לָהֶם, אִין מְלַמְדִין אֶת בְּנֵיהֶם אֲמִנּוֹת, וְאִין מִתְרַפְּאִין מֵהֶן, לֹא רְפוּי מִמוֹן וְלֹא רְפוּי נֶפְשׁוֹת. מַעֲשֵׂה בְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דָּמָא בֶּן אַחֲוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהִכִּישׁוּ נַחֲשׁ, וּבָא יַעֲקֹב אִישׁ כֹּפֵר סְכִינָא לְרַפְּאוּתוֹ, וְלֹא הִנִּיחוּ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, אָמַר לוֹ: אֵי אַתָּה רִשְׁאֵי בֶּן

אומר: השוחט לשם עולה - הרי זו אינה עולה. אמר רבי שמעון: מה אם אמר 'הרי עלי עולה', 'שאקריבנה בעבר הירדן' שמא עולה היא? לפיכך השוחט לשום עולה - הרי זו אינה עולה. השוחט לשום חטאת, לשום אשם ודאי, לשום בכור, ולשום מעשר, ולשום תמורה - שחיטתו כשרה. זה הכלל: דבר שגדר ונדב - השוחט לשמו פסול. ודבר שאין נדר ונדב - השוחט לשמו כשר.

מסכת חלין פרק שלישי

א. ואלו טרפות בבמה: נקובת הושט, ופסוקת הגרגרת לרחבה - הרי זו פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף שנתמזמז מוחה - פסולה. נשברה שדרה ונחתך רבו של חוט - פסולה. נימוקה הראה ואין חוט השדרה קיים - פסולה. רבי יצחק אומר: אפלו נקב. נטלה כבד ולא נשתיר בה כדי להעלות ארקה - פסולה. כרס הפנימי שנקב או שנקרע רוב החיצונה, רבי יהודה אומר: בגדולה - טפח. ובקטנה - ברבה. וכמה היא גדולה? טפחים - הרי זו גדולה. פחות מכן - הרי זו קטנה. איזו היא כרס הפנימי? העיד בן שילא ראש שבעים בצפורי, משום רבי נתן: - זו סניא דיבבי.

ב. דרוסת הזאב לבית החלל - פסולה. דרוסת הנץ לבית החלל - פסולה. רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב בדקה, דרוסת ארי בגסה, דרוסת הנץ בעוף הדק, ודרוסת הגס בעוף הגס. נפלה מן הגג ונתרסקו אבריה, או רצצתה חבורתה ונתרסקו אבריה, אם שהתה מעת לעת ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה.

דמא. אמר לו: אני אביא לך ראיה שזרפאני, ולא הספיק להביא ראיה עד שמת. אמר רבי ישמעאל: אשריך בן דמא שיצאת בשלום (מן) העולם, ולא פרצת גדרן של חכמים, שכל הפורץ גדרן של חכמים - סוף פרענות בא עליו. שנאמר (קהלת י, ח): "ופורץ גדר ישכנו נחש". מעשה ברבי אליעזר שנתפס על דברי מינות, והעלו אותו לבמה לדון, אמר לו אותו הגמון: זקן כמותך יעסק בדברים הללו? אמר לו: נאמן דין עלי, כסבור אותו הגמון, שלא אמר רבי אליעזר, אלא לו. ולא נתכונן רבי אליעזר אלא נגד אביו שבשמים. אמר לו הואיל והאמתני עליך, אף אני כך אמרתי. אפשר שהסבות הללו טועים בדברים הללו, דימוס! - הרי אתה פטור. וכשנפטר מן הבמה היה מצטער שנתפס על דברי מינות, נכנסו תלמידיו לנחמו, ולא קבל. נכנס רבי יצחקא ואמר לו: רבי! אמר לפניך דבר, שמא אין אתה מצר? אמר לו: אמור! אמר לו: שמא אחד מן המינין אמר לך דבר של מינות והנאך? אמר לו: הן! אמר לו: השמים! הזוכרתי, פעם אחת הייתי מהלך באסתרטיא של צפורי, מצאתי איש כפר סכניא, ואמר דבר של מינות, והנאני, ונתפשתי על דברי מינות, שעברתי על דברי תורה (משלי ה, ח): "הרחק מעליה דרךך ואל תקרב אל פתח ביתה כי רבים חללים הפילה" וגו'; שהיה רבי אליעזר אומר: לעולם יהא אדם בורח מן הכעור ומן הדומה לכעור.

ז. השוחט לשם עולה, לשם שלמים, לשם אשם תלוי, לשם פסח, לשם תודה - שחיטתו פסולה. רבי שמעון מכשיר, לפי שאין פיוצא בהן מתנדבין. רבי שמעון

מקום פחוש ומאוס, ואף הזאבים נרתעים

⁶ הזקנים.

ומואסים מלאוכלו.

⁷ המקום השנאוני אף על הזאבים. הינו

המעז העשוי סרוס, וכתוש בראשו, שהוא

ג. נשתברו רב צלעותיה - פסולה. וכמה הן רוב צלעותיה? אחת עשרה צלעות בשדרה מכאן, ואחת עשרה צלעות בשדרה מאן. נשתברו בה שנים עשר מן הצדדין - פסולה. נשתירו בה אחת עשרה מן הצדדין - כשרה. נתחתכה ירך שלה, מן הארכבה ולמטה - כשרה. מן הארכבה ולמעלה - פסולה. נשבר העצם ונטל צמת הגידים שלה - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר מכשיר, מפני שכולה לכוות ולחיות. חרותה בידי אדם - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בידי כל הבריות. הגלגדה - רבי מאיר מכשיר וחקמים פסלין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלק רבי מאיר על הגלגדה שהיא פסולה. העיד יהודה בן ישעיה הבסס לפני רבי עקיבא, שאמר משום רבי טרפון על הגלגדה שהיא פסולה. איזו היא הגלגדה? כל שהפשיט את העור ולא שיר בה כדי להעלות ארפה. ואם שיר כדי להעלות ארפה - הכל מודים שהיא כשרה. וכמה היא כדי להעלות ארפה? רבי שמעון בן גמליאל אומר: עד כאסר האיטלקי, מבית חללה ולא משאר אבריה.

ד. יש מן האברים שהן פסולין: אבר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ואין רב עור ובשר מקיפין אותו, כיצד הוא עושה? נוטלו ומשלים, והשאר - הרי זה מתר. יש מן עברין שהן פסולין: בן ארבעה בדקה ובן שמונה בגסה. יצאו לו שני גבין ולו שתי שדראות, הואיל ואין פיוצא בו להתקים בו - פסול. ואלו כשרות בבהמה: נקובת הגרגרת וסדיקת הגרגרת לארפה - הרי זו כשרה. נשברה שדרה ולא נחתך רבה של חוט - כשרה. נטלה כבד ונשתיר בה כדי להעלות ארפה - כשרה. נימוקה הראה וקרום שלה קים - כשרה. נטלה שלחופית שלה - כשרה. התליעה כבד שלה - כשרה. הלכה זו עלו עליה בני אסיא שלשה רגלים לבינה, ברגל שלישי הכשירו להן. רבי שמעון בן גמליאל

אומר: הדקין שנקבו והלחה סותמתם - כשרה. מחט שנמצאת בעבי בית הכוסות, בזמן שנראית מצד אחד - כשרה. משני צדדין - פסולה. אם יש במקומה קרט דם - בידוע שלפני שחיטה. אין במקומה קרט דם - בידוע שלאחר שחיטה. הגליד פי המכה - בידוע לפני שחיטה שלשה ימים. לא הגליד פי המכה - המוציא מחברו עליו הראיה.

ה. חרותה בידי שמים - כשרה. איזו היא חרותה? כל שצמקה הראה שלה. יש מן אברין שהן כשרין. אבר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ורב עור ובשר מקיפין אותו - כשר. יש כאן עברין שהן כשרין, בן חמש בדקה ובן תשע בגסה, יצאו לו חמש עינים ולו שלש רגלים, הואיל וכיוצא בו ראוי להתקים - כשר.

ו. ואלו טרפות בעוף: נקובת הושט ופסוקת הגרגרת, לרחבה - הרי זו פסולה. הכתה חלדה על ראשה, מקום שעושה אותה טרפה - פסולה. נקובת המח שנקב קרום שלה - פסולה. נקובת הלב לבית חללו - פסולה. כיצד בודקין אותה? רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה: בודקין אותה ביד, ואין בודקין במחט. אם נקב העצם - פסולה, אם לאו - כשרה. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה - פסולה, באלו בני מעים אמרו: בקרקבנין, בכבד ובלב. אלו כשרות בעוף: נקובת הגרגרת ופסוקת הגרגרת, לארפה - הרי זו כשרה. הכתה חלדה על מקום שאינו עושה טרפה - כשרה. נקב הלב שלא לבית חללה - כשרה. נפלה מן הגג, נתרסקו אבריה, או רצצתה חברתה, ונתרסקו אבריה ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה. נקב הזפק, רבי אומר: אפלו נטל. ולא הודו לו חכמים. נשתברו גפיה, נשתברו רגליה, נמרטו כנפיה. רבי יהודה אומר: אם נטלה הנוצה - פסולה. אחרות הדים, המעשנת והמזננת, הלעיטה חלחית, הרדפני, סם

נבלות של טרפות לעובדי כוכבים, אלא אם כן היו נקופות לקערה. לפיכך אמרו: אין לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים נקופות לקערה.

ט. אלו סימני חגבים: כל שיש לו ארבע רגלים וארבעה סנפירים, וקרסוליו וכןפיו חופין את רבו. רבי יוסי אומר: ושמו חגב. ולא כנצרים שיש בהן סימנין הללו. סומכוס אומר: אף המורד. רבי אליעזר בן רבי יהודה אומר: אין לו עכשו ועתידי לגדל לאחר זמן, כגון החולחזה - פשר. אלו הן סימני דגים: כל שיש לו סנפיר וקשקשת, יש לו קשקשת - אי אתה צריך לשאול על סנפיר. יש לו סנפיר ואין לו קשקשת - טמא. אלו הן קשקשין: שמלבש בהן, וסנפירין ששט בהן, וכמה קשקשין יהיה בו? אפלו אחת תחת לחיו ואחת תחת זנבו, ואחת תחת סנפיר שלו. רבי יהודה אומר: שני קשקשת אין לו עכשו, אבל עתידי לגדל לאחר זמן, כגון הסולתנית ונפיא - פשר. יש לו עכשו אבל עתידי להשירם כשעולה מן הים - כגון הקוליוס הספיתאים ואנתינוס. רבי יוחנן בן דורמסקא אומר: ליתן דג טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ז-ח): "גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר"; "אחד באחד יגשו", וגו'. "תחתיו חדודי חרש" וגו' (שם פסוק כב). "גאווה אפיקי מגנים" - אלו קשקשין שלו. "תחתיו חדודי חרש" - אלו סנפירין שלו.

מסכת חלין פרק רביעי

א. בהמה המקשה לילד, הוציא העבר את ראשו, והחזירו, ואחר כך שחטה, שחטה ואחר כך החזירו - אסור. חתכו ואחר כך שחטה - היא מתרת באכילה, והעבר - אסור. הוציא ראשו ורבו והחזירו - הרי הוא כילוד. הוציא ידו וחתכה, ואחר כך שחטה, מה שיצא אסור, ושכפנים - מתר. חמר באברין מה שאין בעברין, ובעברין שאין באברין, שהעבר הוציא ראשו והחזירו - אסור, הוציא ידו והחזירה - מתר. חמר

המות, צואת התרנגולים - פשרה. נשוכת נחש, נשוכת כלב שוטה, משום טרפה מתרת, ואסורה משום סכנת נפשות. סימן לטרפה - כל שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם לא היתה מכחשת והולכת בידוע שאינה טרפה. אם היתה מכחשת והולכת - בידוע שהיא טרפה. רבי אומר: אם נתקמת שלושים יום, בידוע שאינה טרפה, לא נתקמת שלושים יום בידוע שהיא טרפה. אמרו לו: פעמים שמתקמת שתיים ושלוש שנים.

ז. אלו הן סימני בהמה (ויקרא יא, ג-כו): "לכל הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו". כל מעלת גרה - אין לה שנים שלמעלה. איזה שור שקדמו קרניו לטלפיו? זה פרו של אדם הראשון, שנאמר (תהלים ט, לב): "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". אלו הן סימני חיה: כל שיש לה קרנים וטלפים. רבי דוסא אומר: יש לה קרנים - אי אתה צריך לשאול על הטלפים, אף על פי שאין ראייה לדבר וזכר לדבר: "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש לו אצבע יתרה בעוף טהור, כל העוף הדרס - טמא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל הקולט באויר ואין קרקבו נקלף. רבי אליעזר בר צדוק אומר: כל הנותן על גבי משיחה. החולק שתיים לפניו ושתיים לאחוריו - טמא. אחרים אומרים: השוכן בין הטמאין ודומה לטמאין - טמא. השוכן בין הטהורים, ודומה לטהורין - טהור. אנשי איש כפר תמרתא שביהודה היו אוכלין את הזרזירין, מפני שיש להן זפק. אנשי שוק העליון שבירושלים היו אוכלין את סינוניא לבנה, מפני שקרקבנה נקלף.

ח. ובבצים, כל שכוורת ועגולגלת בידוע של עוף טמא, וכל שאינה כוורת ועגולגלת - בידוע של עוף טהור הוא. לוקחין ביצים מכל מקום, ואין חוששין שמא של נבלות ושל טרפות הן. אין מוכרין ביצים של

באברין, שהמתנדב את העבר במעי אמו - מתר באכילה, מן הטחול ומן הפליות - אסור. בהמה המקשה לילד והוציא העבר את ידו והחזירה, ואחר כך שחטה - מתר. שחטה ואחר כך החזירה - אסור. חתכה ואחר כך שחטה, מה שיוצא - אסור. ושפננים - מתר. שחטה ואחר כך חתכו, מה שיוצא - אסור. ושפננים - מתר. בשר - במגע נבלה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מגע טרפה שחוטה. אמר להן רבי מאיר: מי טהר את העבר הזה מן המגע? אמרו לו: שחיטת אמו מטהרתו! אמר להן: אם טהרתו שחיטתו מן המגע, לא תטהרנו לאכילה? אמרו לו: טרפה טהרתו מן המגע, ולא תטהרנו לאכילה. אמר להן רבי מאיר: לא! אם טהרה שחיטה אותה, דבר שגופה! תטהר את העבר שאינה גופה? אמרו לו: מצינו שיפה כחה להציל מדבר שאינו גופה, על דבר שגופה, שמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה. מן הטחול ומן הפליות - אסור באכילה.

ב. השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות, ואסור משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסור משום "אותו ואת בנו", שנאמר (ויקרא כב, כח): "אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", את שטעון שחיטה - אסור משום "אותו ואת בנו", ואת שאין טעון שחיטה, מתר משום "אותו ואת בנו" ופטור מן המתנות, שנאמר (דברים יח, ג): "מאת זכחי הזבח", את שטעון זביחה - חיב במתנות. ואת שאין טעון זביחה - פטור מן המתנות. רבי שמעון שזורי אומר: אפלו עומד וחורש על גבי מענה, קורע ומוציא את דמו, חותך ואוכל בשר. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: טמא טמאת אוכלין ומטמא טמאת אוכלין, וצריך הכשר. רבי אומר: אין מטמא טמאת אוכלין מפני שהוא חי, וחי אין מטמא טמאת אוכלין.

ג. בהמה שמתה וקרעה, ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות ופסול לגבי מזבח. השוחט את הטרפה, ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה וחיב במתנות. ואם מת - טהור מלטמא במשא, מפני ששחיטת אמו מטהרתו. השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבעה חי, אפלו לאחר שלשה, ואפלו יצא חוץ לקלעים - מתר באכילה. המבכרת שהפילה שליא - ישליכנה לכלבים, ובמקדשין - תקבר, מפני שגדולה קדש. שליא אין מפגלת את הזבח, לא לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו, ואין מחשבה פוסלת בה משום פסול, והמעלה אותו בחוץ - פטור.

מִסְכַּת חֵלִין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. אותו ואת בנו נוהג בכלאים וכו'. רבי אליעזר אומר: הכלאים, מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו, ומן הכוי - אין נוהגין בו. השוחט אותו ואת בנו חלין בפנים וקדשים בחוץ, השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אסר משום "אותו ואת בנו". ורבי שמעון מתיר משום "אותו ואת בנו". השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - אסור משום "אותו ואת בנו". השוחט ונתגבלה בידו, הנוחר, והמעקר, ושחיטת עובד כוכבים - מתר משום "אותו ואת בנו". חרש שוטה וקטן ששחטו, בזמן שאחרים רואין אותן - אסור משום "אותו ואת בנו". אין אחרים רואין אותן - מתר משום "אותו ואת בנו". דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך לא ישחט, ואם שחט - פטור. הלוקח מבעל הבית, הוא קדם לבעל הבית, שמתחלה לא לקחו אלא על מנת כן. שנים שלקחו פרה, איזה שלקח ראשון - ישחט ראשון, ואם קדם השני ושחט - הרי זה זריז ונשפר. שחטה ואת אמה, אפלו עד חמשה דורות - אינו חיב אלא אחת. שחטה ואת בנה ואת בת בתה, אפלו עד חמשה דורות - חיב על האחרונה. שחטה, ובא אחר ושחט את בתה - שנים האחרונים חיבין, והאמצעי

דוחה את לילי יום טוב? הואיל ונדאי דוחה את לילי יום טוב, דין הוא שיהא ספקו דוחה את יום טוב! אמר רבי אבא: זה אחד מן הדברים, שהיה רבי אחיה אומר אין להן תשובה, והשיבו רבי חייא.

ב. השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - חייב לכסות. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר - פטור מלכסות. השוחט בשבת וביום הכפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו, כיון שחשכה, אם היה הדם קיים - חייב לכסות. השוחט בספינה, כיון שהגיע ליבשה, אם היה הדם קיים - חייב לכסות. אף על פי שאמר: לא ישחט אדם בספינה, אלא אם כן היה לו עפר מוכן. השוחט וצריך לדם, לא ישחט כדרך ששוחטין, אלא פיצד עושה? או נותרו או מולקו. השוחט והקדיש את הדם - חייב לכסות, מפני שקדמה מצות פסוי להקדש. השוחט ובלעתו הארץ - פטור מלכסות. כסתו הרוח - חייב לכסות. השוחט דם שעל הסכין, ודם שעל הפנפים - חייב לכסות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הואיל ונתכסה דם הזבח - פטור מלכסות. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: השוחט צריך ברכה לעצמו, שחט ולא כסהו, וראהו אחר - חייב לכסותו אפלו ביום טוב. המכסה את הדם: יכסנו ביד ואל יכסנו ברגל, שאין עושין את המצוה עראי. במה מכסין ובמה אין מכסין? אין מכסין, לא בתבן ולא בקש, ולא בגבכא, לא בעצם, ולא בנוצה, ולא בכנפי יונה, ולא בנסרת של חרשין, ולא בנערת של פשתן, ולא בגדרות ולא בקצוצות, ולא בקמחין ולא בסלתות. ולא יתן תבן על גבי הדם ויכסה. אבל מכסה בסיד, בגפסים, ובחרסים שכתשם ועשאן עפר. זה הכלל, כל שהוא מין עפר, בולע ומצמיח - מכסין בו. וכל שאינו מצמיח - אין מכסין בו.

פטור. שחט את חמשה בניה - חייב משום חמשה לאוין. שחט חמשה בניה ואחר כך שחטה, וסמכוס אומר משום רבי מאיר: חייב משום חמשה לאוין. וחכמים אומרים: אין חייב אלא משום לאו אחד בלבד. שחט את בתה ואחר כך שחטה, ואחר כך שחט את אמה, השוחט את האם - חייב, ואת הבת פטור. שחטה עד שלא חשכה - מתר לשחוט את בתה בלילה. משחשכה - אסור לשחוט את בתה, כל היום וכל הלילה.

ב. בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיע: 'אמה מכרתי לשחוט' ו'בתה מכרתי לשחוט'. אלו הן: ערב יום טוב האחרון של חג, והאחרון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל, מפני שהוא יום טוב. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שחל יום הכפורים להיות בשני בשבת, אבל אם חל להיות באחד מכל ימות השבת - אין צריך להודיעו, מפני שזה יכול לשחוט היום הזה, וזה יכול לשחוט למחר.

מסכת חלין פרק שישי

א. כסוי הדם נוהג בכלאים ובכוי. רבי אליעזר אומר: כלאים מן הגדי ומן הרחל - נוהגין בו. מן הכוי - אין נוהגין בו. רבי יוסי אומר: אין שוחטין אותו ביום טוב מפני שספק, ואם שחטו - אין מכסין את דמו. אמר רבי יוסי: ומה אם מילה, שודאה דוחה את השבת, אין ספקה דוחה את יום טוב, כסוי הדם שאין ודאו דוחה את השבת, דין הוא שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב! אמרו לו: שופרות שבגבולין יוכיחו! שאין ודאן דוחה את השבת, וספקן דוחה את יום טוב, הן יוכיחו לכסוי הדם, שאף על פי שאין ודאן דוחה את השבת, שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב. השיב רבי אליעזר בנו של רבי אליעזר הקפדן: ומה למילה שאין ספקה דוחה את יום טוב, שאין ודאה דוחה את לילי יום טוב, תאמר בכסוי הדם שודאה

<p>14</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כג 23</p>	<p>לח לעומר עלות השחר _____ 4:28 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:40 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:04 בבלי: סוטה מו • ירושלמי: נלאים מג • תוספתא: מנחות יג ב"ך: דברי הימים ב א-ב • רמב"ם: יסודי התורה י</p>
<p>15</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כד 24</p>	<p>לט לעומר עלות השחר _____ 4:27 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:39 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:05 בבלי: סוטה מז • ירושלמי: נלאים מד • תוספתא: חליו א ב"ך: דברי הימים ב ג-ד • רמב"ם: דעות א</p>
<p>16</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כה 25</p>	<p>מ לעומר עלות השחר _____ 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:39 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:06 בבלי: סוטה מח • ירושלמי: שביעית א • תוספתא: חליו ב ב"ך: דברי הימים ב ה-ו • רמב"ם: דעות ב</p>
<p>17</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כו 26</p>	<p>מא לעומר עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:07 בבלי: סוטה מט • ירושלמי: שביעית ב • תוספתא: חליו ג ב"ך: דברי הימים ב ו-ז • רמב"ם: דעות ג</p>
<p>18</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כז 27</p>	<p>יום כפור קטן, מב לעומר עלות השחר _____ 4:24 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:08 בבלי: גיטין ב • ירושלמי: שביעית ג • תוספתא: חליו ד ב"ך: דברי הימים ב ט-י • רמב"ם: דעות ד</p>
<p>19</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כח 28</p>	<p>מג לעומר עלות השחר _____ 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:09 בבלי: גיטין ג • ירושלמי: שביעית ד • תוספתא: חליו ה ב"ך: דברי הימים ב טז-יז • רמב"ם: דעות ה</p>
<p>20</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כט 29</p>	<p>במדבר, מבה"ח, מד לעומר, פרק ו עלות השחר _____ 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:10 בבלי: גיטין ד • ירושלמי: שביעית ה • תוספתא: חליו ו ב"ך: דברי הימים ב יח-יט • רמב"ם: דעות ו</p>

מברכים חודש סיון המולד: פרייטאג נאכט 52 מינוט און 14 חלקים נאך 2

אפילו ווען א מענטש איז נישט פרייליך, דארף זיך כאטש מאכן אזוי ווי ער איז פרייליך, און דאס וועט ברענגען אז ער וועט טאקע אמת'דיג ווערן פרייליך.
(שיחות הר"ן סימן ע"ד)